

T.C
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Zeynep GÜNEŞ

Danışman

Prof. Dr. Şafak NARBAY

Erzincan 2020

TEZ BİLDİRİMİ

“TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ” isimli “Yüksek Lisans” tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim./...../.....

Zeynep GÜNEŞ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ZEYNEP GÜNEŞ'e ait "TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ" adlı çalışma, jürimiz tarafından **ÖZEL HUKUK** Anabilim Dalının **ÖZEL HUKUK** Bilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri : PROF. DR. ŞAFAK NARBAY

Jüri : DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞENGÜL AL KILIÇ

Jüri : DR. ÖĞR. ÜYESİ BAHAR KÜPE

TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ

Zeynep GÜNEŞ

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel
Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2020**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Şafak NARBAY

ÖZET

Hazırlanan bu çalışmada 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler açısından hukuki sonuçları incelenmiştir. Bu bağlamda ticaret siciline tescil ve ilanın üçüncü kişiler açısından anlam, içerik ve niteliği ile teorik temelleri açıklanmış ve aynı zamanda ticaret siciline tescil ve ilanın üçüncü kişiler açısından anlamlandırılması ve uygulanması ayrıntılarıyla incelenmiştir. Ticaret siciline tescil ve ilanın üçüncü kişiler üzerindeki etkisinin doktrin ve içtihatlardaki farklı görünümü açıklığa kavuşturulmaya çalışılmış; tüm bunlar yapılırken varılan sonuçlar öğretilerdeki farklı görüşlere ve mümkün olduğu kadar yargı kararlarına yer verilerek somutlaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret sicili, tescil, ilan, olumlu etki, olumsuz etki.

**THE REGISTRATION AND ANNOUNCEMENT OF TRADE REGISTER
EFFECT ON THE THIRD PERSONS**

Zeynep GÜNEŞ

**Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences, Department of
Private Law**

M. A. Thesis, January 2020

Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Şafak NARBAY

ABSTRACT

In our this study as a basis was taken the legal effects in terms of third parties of registration and publication in the commercial registry which regulated in Article 36 of the Turkish Commercial Code No: 6102. In this context the meaning, content and characteristics as well as the theoretical foundations were explained and also the interpretation and implementation, in the judicial case law, of the registration and publication in the commercial registry with regards to third parties were examined in detail. The different appearance, in the doctrine and judicial case law, of the effect on third parties of registration and publication in the commercial registry was clarified. While all of these was done, the subject was examined by including the different views in the doctrine and, as far as possible, the judgments.

Keywords: Trade register, registration, announcement, positive impact, negative impact.

ÖN SÖZ

Tez yazım süresince; her türlü yardımı, bilgiyi ve desteği benden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Şafak NARBAY, Dr. Öğr. Üyesi Şengül AL KILIÇ, Dr. Öğr. Üyesi Bahar KÜPE ve her zaman manevi desteğiyle yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Zeynep GÜNEŞ

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	I
TEZ KABUL TUTANAĞI.....	II
ÖZET	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİ HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

1. Ticaret Sicili Kavramı.....	6
1. 1. Genel Olarak.....	6
1. 2. Tanımı	7
1. 3. Özellikleri	8
1. 3. 1. Aleniyet.....	9
1. 3. 2. Sicile Güven.....	11
1. 3. 3. Resmi Sicil.....	13
1. 4. Türk Hukukunda Siciller	14
2. Ticaret Sicili İşlemleri	14
2. 1. Tescil.....	15
2. 2. Değişiklik.....	20
2. 3. Silinme	21
2. 4. Geçici Tescil	22
3. Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS).....	24
4. İlan	26
5. Ticaret Sicili Kayıtlarının Hukuki Etkisi	27
5. 1. Kayıtların İşlemler Üzerindeki Etkileri	28
5. 1. 1. Açıklayıcı (Bildirici) Etki	28

5. 1. 2. Kurucu Etki	30
5. 1. 3. Düzeltici Etki	36
5. 2. Kayıtların Üçüncü Kişiler Üzerindeki Etkileri ..	38
6. Ticaret Sicili Örgütü	38
6. 1. Ticaret ve Sanayi Odaları	38
6. 2. Ticaret Sicili Müdürlüğü	40
6. 2. 1. Müdür, Müdür Yardımcısı ve Diğer Personele İlişkin Esaslar.....	41
6. 2. 2. Müdür, Müdür Yardımcısı ve Diğer Personele İlişkin Görev ve Sorumluluklar	44
6. 3. Ticaret Bakanlığı.....	47

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİ ETKİLERİ

1. Genel Olarak.....	49
2. Ticaret Siciline Tescilin Üçüncü Kişilere Etkileri	50
2. 1. Yer Bakımından Etki	50
2. 2. Zaman Bakımından Etki	53
2. 3. Olumlu Etki.....	60
2. 3. 1. Genel Olarak	60
2. 3. 2. Olumlu Etkinin Doğmasında Aranılan Şartlar.....	63
2. 3. 2. 1. Tescil ve İlanı Mümkün Bir Hususun Olması	63
2. 3. 2. 2. Tescil ve İlanın Usulüne Uygun Yapılmış Olması	65
2. 3. 2. 3. Sicildeki Tescil ve İlanın Gerçek ile Uyumlu Olması	66
2. 3. 3. Olumlu Etki Bakımından Sicil Kayıtlarının Üçüncü Kişilerce Öğrenilme Külfeti	69
2. 4. Olumsuz Etki	70
2. 4. 1. Genel Olarak	70
2. 4. 2. Olumsuz Etkinin Doğması İçin Aranılan Şartlar	74
2. 4. 2. 1. Tescil ve İlanı Mümkün Bir Hususun Olması	74
2. 4. 2. 2. Ticaret Siciline Tescil ve İlanın Yapılmamış Olması.....	75
2. 4. 2. 3. Tescilin Açıklayıcı Nitelikte Olması	76

2. 4. 2. 4. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması.....	78
2. 4. 2. 5. Hukuki İşlemin Mevcut Olması.....	79
3. Kişiler Bakımından Görünüşe Güven İlkesi.....	80
3. 1. Genel Olarak	80
3. 2. Görünüşe Güven İlkesinin Şartları	82
3. 2. 1. Ticaret Siciline Tescil ve İlan Yapılması.....	82
3. 2. 2. Tescil ile İlan Arasında Farklılık Bulunması	83
3. 2. 3. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması	84
SONUÇ.....	85
KAYNAKLAR	91

KISALTMALAR

AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Bası
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
eTTK	: 6762 Sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E. T.	: Erişim Tarihi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
H. D.	: Hukuk Dairesi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
K. T.	: Karar Tarihi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
R.G.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TİTRK	: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOBBOBK	: 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu
TST	: Ticaret Sicil Tüzüğü
TSY	: Ticaret Sicili Yönetmeliği
TTSG	: Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
vd.	: Ve devamı
y.	: Yıl
Y.	: Yargıtay
Y. H. G. K.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

GİRİŞ

Hukukta güvenliğin sağlanması açısından Devlet tarafından birtakım siciller tutulmaktadır ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu¹ (TMK) m. 7’de ifade edildiği gibi tutulan bu sicil kayıtları, belirtilen unsurların doğruluğuna kanıt oluşturmaktadır. Bu sicillere nüfus sicili, tapu sicili, ticaret sicili, gemi sicili, marka sicili, tasarım sicili, petrol sicili, finansal kiralama sicili, trafik sicili, uçak sicili, sanayi sicili, maden sicili örnek olarak verilebilir.

Ticaret sicili, ticari hayatın hukuki açıdan güvenilirliğini sağlamaya çalışan bir sicildir. Ticaret sicilinde tutulan kayıtlar sayesinde, üçüncü kişiler ilgilendikleri veya iş yapmak durumunda oldukları ticari işletme ve işletmenin sahibi olan tacir hakkında bilinmesi gerekli olan bilgileri toplayabilmektedirler². Ticaret sicili, ticari işletme ve tacir hakkında bilinmesi gerekli olan bilgileri ve bunlara ilişkin belgeleri eksiksiz olarak bulundurmaktadır. Ticaret sicilinin başlıca işlevi; kurucu, bildirici ve düzeltici niteliği haiz defter kayıtlarının tutulmasıdır³.

Daha açıklayıcı bir ifadeyle, ticaret sicili; ticari işletmelerin, tacirlerin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁴ (TTK), Ticaret Sicili Ynetmeliđi⁵ (TSY) ve başkaca mevzuat hükümleri tarafından zorunlu kılınan tescil, değişiklik ve silinme

¹ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, kabul tarihi 22.11.2001, 24607 sayılı R.G..

² Halil Arslanlı, Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler, İstanbul 1959, s. 159; Oğuz İmregün, Ticaret Hukuku Genel İlkeleri, (Genel İlkeler), Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989, s. 69; Oğuz İmregün, Kara Ticareti Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak), (Dersler), Filiz Kitabevi, 13. Bası, İstanbul 2005, s. 49; Hayri Domaniç, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, (Genel Esaslar), Genişletilmiş 4. Bası, İstanbul 1988, s. 221; Hayri Domaniç, Türk Ticaret Kanunu şerhi, C.1. İstanbul 1988, s. 169; Baki Toksal, *Türk Ticaret Kanunu şerhi*, C. I, (şerh) Sevinç Matbaası, Ankara 1986, s. 315 vd.; Mehmet Bahtiyar, Ticari İşletme Hukuku Ders Notları Soru rnekleri, Yeni TTK’ya Uyarlanmış 19. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2018, (Ders Notları), s. 202; Rıza Ayhan, Hayrettin ağlar, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 11. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 249; Mehmet Emin Bilge, Ticaret Sicili, Beta, İstanbul 1999, (Sicil), s. 9; Fahri zsunur, “Ticaret Siciline Tescilin Evreleri ve Türleri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1, İzmir 2014, (Tescilin Evreleri), s. 271.

³ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; Füsun Nomer Ertan, Hüseyin lgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, Ticari İşletme Hukuku, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 359; Ali Bozer, Celal Göle, Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018, s. 331; Sabih Arkan, Ticari İşletme Hukuku, 24. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018, s. 265 vd.; Bilge, (Sicil), s. 157 vd.; H. Tamer İnal, *Ticari İşletme Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 435.

⁴ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, kabul tarihi 13.01.2011, 27846 sayılı R.G..

⁵ Ticaret Sicili Yönetmeliği, 27.01.2013 tarih ve 28541 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girmiştir.

kayıtlarının tutulduğu sicile verilen isimdir⁶. Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında faaliyet gösterecek şekilde ticaret sicili müdürlükleri kurulur (TTK m. 24/1)⁷. Bakanlık il merkezleri dışındaki odalarda ticaret sicili müdürlükleri kurabileceği gibi müdürlüklere bağlı şubeler de kurabilir (TTK m. 24/1). Ticaret sicilinin hukuki açıdan güvenilirliği aleniyet özelliği ile sağlanır. Böylece sicile güvenerek işlem tesis eden üçüncü şahısların hak ve menfaatlerinin korunması ve hukuk düzeninin zedelenmemesi amaçlanır⁸. Ticaret sicilindeki kayıt ve belgeler kamu güveni içermektedir⁹.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 13 Ocak 2011'de kabul edilen ve 14 Şubat 2011'de Resmi Gazete'de (R.G.) yayınlanarak yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK¹⁰ ile, 29 Haziran 1956 tarihli ve 6762 sayılı eski Ticaret Kanununu¹¹ (eTTK) yürürlükten kaldırılmıştır¹². Ticaret sicili, TTK m. 24 ve devamında düzenlenmiştir. TTK m. 24, eTTK m. 26'da çeşitli değişiklikler yapılarak hükme bağlanmıştır¹³. Madde gerekçesinde eTTK m. 26/1 hükmünün birinci cümlesine göre, ticaret sicilinin kim tarafından tutulacağı hususunda Kanun'da bir açıklık bulunmadığı; bu eksikliğin

⁶ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; Fahri Özsungur, *Ticaret Sicili İşlemleri El Kitabı*, Karahan Kitabevi, Ankara 2013, (Sicil İşlemleri), s. 1.

⁷ Detaylı bilgi için bkz. Soner Altaş, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicili Müdürlüğü Personelinin Hukukî ve Cezai Sorumluluklarının Değerlendirilmesi", *REGESTA*, C. 2, S. 2, y. 2012, İstanbul 2012, s. 81-90; Aslı E. Gürbüz Usluel, "Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları", *ÜHFM*, C. LXXI, S. 2, y. 2013, İstanbul 2013, s. 146 vd.; Şaban Kayıhan, "Ticaret Sicil Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı", *EÜHFD*, C. XI, S. 3-4, y. 2007, Erzincan 2007, s. 357-382.

⁸ Ayhan, Çağlar, s. 251; Bilge, (Sicil), s. 12; Salter Uçar, *Hukumumuzda Ticaret Sicili Tacir ve Esnaf Kavramı*, 1. Baskı, Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul 1993, s. 130.

⁹ Ayhan, Çağlar, s. 250; Gönen Eriş, *Gerekçeli Açıklamalı İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, C. 1, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 1335 vd..

¹⁰ Yeni TTK ile uluslararası ticarete uygun bir sistemin oluşturulmasının amaçlandığı hakkında bkz. Mehmet Emin, Bilge, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili Sisteminde Öngördüğü Değişiklikler", *Yaklaşım Dergisi*, Yıl:13, S. 148, Nisan 2005, (Tasarı), s. 240 vd..

¹¹ Kanun Numarası: 6762, kabul tarihi: 29.06.1956, Yayımlandığı Resmi Gazete: Tarih: 9.7.1956, Sayı: 9353.

¹² Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Şafak Narbay, "Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Sunulan Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısı İle İlk Tasarının "Kıymetli Evrak Kitabı" Açısından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 1, S. 1, y. 2006, Kayseri 2006, (Tasarı), s. 243- 244.

¹³ Dünyada yürütülen siciller arası işbirliği çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Nurcan Turan, Sabiha Buket Bilgel, Nur Özcan, "Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları", *REGESTA*, C. II, S. 2, İstanbul 2012, s. 91-102.

yasaya koyucu tarafından dikkate alınarak 6102 sayılı Kanun'da yeni bir düzenleme getirildiğine yer verilmiştir¹⁴. TTK m. 24/1'e göre kısaca ticaret sicili, Ticaret Bakanlığı'nın¹⁵ gözetim ve denetiminde ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları bünyesinde kurulacak ticaret sicili müdürlükleri veya ticaret sicili müdürlüklerinin şubeleri¹⁶ tarafından tutulur; ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları mevcut değilse veya yeterli teşkilatı yoksa, ticaret sicili, Ticaret Bakanlığı'nca belirlenecek bir odadaki ticaret sicili müdürlüğü tarafından tutulur.

TTK m. 24/5'te, kayıtların elektronik ortamda tutulmasına ilişkin düzenleme yer almaktadır. Bu kayıtlar Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) denilen bir sistem tarafından tutulur¹⁷. MERSİS, Ticaret Bakanlığı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından oluşturulmuştur (TSY m. 4).

15.08.2017 tarihli KHK ile ticaret sicili müdürlüklerinin yönetimi ile ilgili değişiklikler yapılmıştır. Ticaret sicili müdürü ve müdür yardımcılarının, TSY'deki şartları taşıyan kişiler arasından odanın teklifi üzerine Ticaret Bakanlığı tarafından atanacağı, eğer oda teklif vermezse Bakanlık tarafından re'sen atanacağı hükme bağlanmıştır (TTK m. 25/1). Söz konusu değişiklik ile aylarca müdür ve müdür yardımcısız bir şekilde işlem yürütmeye çalışan ticaret sicili müdürlüklerine kolaylık sağlanmıştır. Başka bir değişiklik ile kendi teşkilatı olmayan ve başka bir odanın nezdinde kurulan ticaret müdürlüklerinde ticaret sicili müdürü, müdür yardımcısı ve

¹⁴Aynı yönde bkz. Eriş, s. 1261 vd.; Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler) Değerlendirme ve Öneriler*, 8. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 48.

¹⁵ Kanun metninde hala Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ibaresi geçmekle birlikte, Anayasa'da Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlaması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı birleştirilmiş ve yeni ismi Ticaret Bakanlığı olmuştur. (R.G. 09.07..2018 tarihli, S. 30473 3. Mükerrer).

¹⁶ 15.08.2017 tarihli KHK ile ticaret sicilinin kurulması ile ilgili bazı değişikliklere gidilmiştir. Son değişiklik ile birlikte ticaret sicili müdürlüklerine "şube" açma yetkisi verilmektedir. Ayrıca TTK m. 24'e bir fıkra eklenerek bu durum açık bir şekilde ifade edilmiştir (15.08.2017 tarihli ve 694 sayılı KHK, m. 162, <http://www.resmigazete.gov.tr>, E.T.15.05.2019).

¹⁷ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 204; Bozer, Göle, s. 328; Seyithan Deliduman, Serdar Acar, "Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicili İşlemleri ve MERSİS", *REGESTA*, C. II, S. 2, y. 2012, İstanbul 2012, s. 45; Hamdi Yasaman, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler", *REGESTA*, S. 1, İstanbul 2011, s. 8; Hasan Özkan, "Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicil Müdürlüğü ve İşlemleri", *REGESTA*, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 57-81; Ahmet Emre Kaplan, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Ticaret Sicili ile İlgili Yenilikler ve Değişiklikler", *İzmir Barosu Dergisi*, y. 80, S. 2, İzmir 2015, s. 120.

görevli personele görevleri dışında başka görevlerin verilemeyeceği düzenlenmiştir (TTK m. 25/3). Böylece ticaret sicil müdürlüğü görevlilerinin birden çok iş yükü altında gerçek işleri olan ticaret sicili ile ilgili işlemleri gerçekleştirmeyi aksatma olasılıklarının önüne geçilmiştir.

Ticaret siciline tescilin iki türlü fonksiyonu olduğunu söyleyebiliriz. Öncelikle “*tescile tâbi husus üzerinde etkisi*” bulunmaktadır¹⁸. Tescile tâbi husus üzerindeki etkisi açıklayıcı etki, kurucu etki ve düzeltici etki olarak kendini göstermektedir¹⁹. Ticaret siciline tescilin diğer bir işlevi ise “*üçüncü kişiler üzerinde etkisi*”dir. TTK m. 36’ya göre, ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler üzerindeki etkilerini dört ana başlıkta toplayabiliriz. Bunlar; ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için yer bakımından nerede hüküm ifade edeceğini düzenleyen “yer bakımından etki”; ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için ne zaman hüküm ifade edeceğini düzenleyen “zaman bakımından etki”; üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını bilmedikleri konusunda yapacakları iddiaların hukuki bir sonuç doğurmayacağını düzenleyen “olumlu etki”; ticaret siciline tescili lazım iken tescil edilmemiş olan veya tescil edilip de Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde (TTSG) ilanı gerekirken ilan edilmeyen hususların üçüncü kişilerce bilinmediğinin kabulü hususunu düzenleyen “olumsuz etki”dir²⁰. Ticaret siciline tescilin bu etkisine doktrinde “*tescilin üçüncü kişilere karşı etkisi*” veya “*tescilin dış etkisi*” denilmektedir²¹.

Ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler üzerindeki etkileri bakımından üzerinde durulması gereken bir diğer konu da görünüşe güven ilkesidir. TTK m. 37’de

¹⁸ Ayhan, Çağlar, s. 262; Bilge, (Sicil), s. 157. Tescile tâbi olmayan hususlar için bkz. Mehmet Bahtiyar, “6102 sayılı TTK’da Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m.35/3)”, *REGESTA*, C. 3, S. 2, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, (Tescil), s. 7-13; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209.

¹⁹ Bilge, (Sicil), s. 157; Ayhan, Çağlar, s. 251 vd.; Sami Karahan, *Ticari İşletme Hukuku*, 25. Baskı, Konya 2013, s. 118; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, (Genel Esaslar), s. 326; Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, *Ticaret Hukuku Bilgisi*, 11. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa 2017, (Ticaret Hukuku), s. 107.

²⁰ Ayhan, Çağlar, s. 263; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Bozer, Göle, s. 341; Bilge, (Sicil), s. 165; İsmail Kayar, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Kayseri 2013, (Ticaret Hukuku), s. 155.

²¹ Ayhan, Çağlar, s. 263; Arkan, s. 270 vd.; Yaşar Karayalçın, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, *BATİDER*, C. VIII, S. 2, Ankara 1975, (Sicil), s. 14; Sait Kemal Mimaroglu, *Ticaret Hukuku, İşletme Hukuku*, C. I, 2. Baskı, Ankara 1970, s. 249; Domaniç, (Genel Esaslar), s. 226.

görünüŖe güven ilkesi düzenlenmiŖtir. Buna göre; tescil edilen husus ile ilan edilen husus arasında farklılık bulunması durumunda, üçüncü kişilerin iyiniyetli olmaları halinde, diğeri bir deyiŖle üçüncü kişilerin tescil edilen durumdan habersiz olmaları halinde, ilan edilen duruma güvenleri korunur²².

²² Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212; Bozer, Göle, s. 342; Ayhan, Çağlar, s. 265.

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİ HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

1. Ticaret Sicili Kavramı

TTK m. 24 ve 38 arasında kalan hükümler ve TTK m. 26'ya dayanılarak çıkartılan TSY hükümleri ticaret sicilini ve bundan kaynaklanan hak ve sorumlulukları detaylı bir şekilde düzenlemektedir.

1. 1. Genel Olarak

Ticari hayatta ister gerçek kişi olsun ister tüzel kişi olsun kişilerin durumları ve şartları değişkenlik gösterebilir. Bugün var olan bir durum yarın olmayabilir. Özellikle günümüz şartlarında, teknolojinin ve iletişimin çok hızlı ilerlemesine bağlı olarak bu durum ve şartların değişkenlik hızı da artmıştır. Dolayısıyla, sosyal hayatın içerisinde bulunan kişilerin bu hızlı değişkenlikten kaynaklanan bilgisizliği ortaya çıkabilir. Tüm bunların da zarar meydana getirebileceği kanaatindeyiz.

Ticari hayatın içerisinde bulunan kişilerin bu hızlı değişimden kaynaklı olan ve zarar meydana getirebilme olasılığı bulunan değişimlerden haberdar olabilmelerinin bir yolu olmalıdır. Hızlı değişim içerisinde kişilerin kendi vafında meydana gelen değişiklikleri sosyal hayatın diğer kişilerine bildirmesi kendi istek ve iradesine bırakılırsa, bu durumun telafisi mümkün olmayan zararlar meydana getirme olasılığı büyüktür; çünkü kişiler genel olarak kendi lehlerine olmayan hususlarda bilgilendirme yaparken diğer kişileri düşünmeyeceklerdir. Bu sebeplerle kişilerin hukuki durumunda meydana gelen değişikliklerin bildirilmesi zorunluluğu mevcuttur. Söz konusu zorunluluk Devlet eliyle icra edildiği zaman bilgiler en güvenilir ve en güncel halini alır.

Devlet'in bu bilgilendirmeyi ticari hayatın tüm kişilerine elbette tek tek bilgilendirmek suretiyle yapması mümkün değildir. Genel bir bilgilendirme yapılmak suretiyle ilgili kişiler bilgilere istedikleri zaman ulaşabilme imkânına sahip olmalıdır.

Ticari hayattaki kişilerin bilgilendirilmesinde yazılı yönetime başvurulmasıyla birlikte bu durum “sicil” denilen kavramın oluşmasında etkili olmuştur²³.

Özetle sicil, genel itibariyle, sosyal hayata dair bazı hukuki durumların oluşumunu ve ispatını sağlamak için tutulan, gözetim ve denetimini Devlet’in yaptığı defterlerdir²⁴. Yani resmi kayıt defterlerine sicil denir. Halk arasında sicile “kütük” denir²⁵.

Açıklanan sebeplerle oluşturulan sicillerden biri de ticaret sicili olup; söz konusu bu sicil, ticari hayattaki bilgiyi koruma ve ilgililere ulaştırma noktasındaki eksikliğin giderilmesi amacıyla Devlet’in gözetim ve denetiminde tutulan sicillerden biridir²⁶.

1. 2. Tanımı

6102 sayılı TTK’da ticaret sicilinin genel bir tanımı yapılmamakla birlikte gerek bu Kanun gerekse de TSY’de ticaret siciline ilişkin birçok özellik ve nitelik belirtilmektedir. Fakat tüm bu özellik ve nitelikleri bir arada harmanlayıp bir tanım ortaya koymak oldukça güçtür²⁷.

Ticaret sicilini Bilge, “*Ticari hayatta hukuki öneme sahip bulunan ve üçüncü kişilerce bilinmesinde zorunluluk ya da yarar bulunan belirli iş ve işlemlerin kaydedildiği resmi nitelikte alenî bir sicil*” şeklinde tanımlamıştır²⁸. Benzer şekilde Nomer Ertan ticaret sicilini, “*Ticari işletmeye ait belirli bilgilerin tutulmasına ve bu bilgilere ilişkin açıklığın (aleniyetin) sağlanmasına hizmet eden resmi bir sicildir*” şeklinde tanımlamıştır²⁹.

Arslanlı ve İmregün ticaret sicilini, “*Ticari işletme ile ilgili münasebetlerin, tacirin ve üçüncü şahısların (istisnaen esnafın) menfaatleri bakımından*

²³ Bilge, (Sicil), s. 6; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; Ayhan, Çağlar, s. 249.

²⁴ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; Yaşar Karayalçın, *Ticaret Hukuku I Giriş-Ticari İşletme*, 3. Baskı, Ankara 1968, (Ticaret Hukuku), s. 280; Ayhan, Çağlar, s. 249.

²⁵ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; İnal, s. 435.

²⁶ Ayhan, Çağlar, s. 250; Doğanay, s. 319.

²⁷ Bilge, (Sicil), s. 10.

²⁸ Bilge, (Sicil), s. 11.

²⁹ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 355. Bir başka tanım için bkz. Ergun Tuna, *Ticaret Hukuku - C: I (Ticari İşletme)*, Marmara Üniversitesi Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul 1989, s. 143.

açıklanmasına hizmet eden bir müessese” şeklinde³⁰; Domaniç ise, “Bilinmesinde üçüncü şahıslar yönünden fayda ve zaruret bulunan, tacirlerle ilgili bazı işlemlerin kaydedilmesine mahsus resmi sicile ticaret sicili denir” şeklinde tanımlamışlardır³¹.

Şener, “*Ticaret sicili ticari işletmeler sicilidir*” demek suretiyle kısa bir tanım yapmıştır³². Şener’in böyle bir tanım kullanmasının sebebi, bir esnafın örneğin TTK m. 15 ve m. 53’e dayanarak işletme adı seçerek kullanmak istediğinde bunu ticaret siciline değil, esnaf ve sanatkâr siciline kaydetmesi gerektiğinden, ticaret sicilini esnaf faaliyeti boyutunu aşan işletmeler için geçerli olan bir sicil olarak kabul etmesidir denilebilir.

Bahtiyar ise ticaret sicilini, “*Çoğunlukla ticari işletme ile ilgili olan bir takım belge, bilgi, olay ve işlemlerin kaydedilmesi, varlık kazanması ve açıklanması ile üçüncü kişilerin bilgi edinmesine ve kanıtlamaya hizmet eden kamusal bir örgüt*” şeklinde tanımlamıştır³³.

Görüldüğü üzere doktrin tarafından ortaya konulan tanımlarda ticaret sicilinin tanımı, ticaret sicilinin sadece ticari işletmeler ve tacirler ile ilgili hususların tesciline izin vermesinden dolayı “ticari işletme” kavramı üzerinden yapılmaktadır. Ticari hayat, sadece ticari işletmelerle ilgili değildir, içeriğinde birçok dengeyi barındırır. Fakat aynı zamanda gemi sicili ve tapu sicili gibi birçok özel sicil de hukuk sistemimizde bulunduğu için ticaret sicilinin sadece ticari işletmeyle ilgili hususların tescilini düzenlemesi yerindedir.

Sonuç olarak, ticaret sicilini “Ticari işletme ile ilgili bilgilerin kaydedildiği, üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunmasına hizmet eden aleni bir sicil” olarak tanımlayabiliriz.

1. 3. Özellikleri

Ticaret sicilinin özelliklerinden birincisi, ticari ilişkilerde önemli bilgilerin ticaret siciline kaydedilmesini ve bu kaydın ilanı suretiyle kişilerin bilgi sahibi

³⁰ Arslanlı, s. 159; İmregün, (Genel İlkeler), s. 69; İmregün, (Dersler), s. 49.

³¹ Domaniç, (Genel Esaslar), s. 221; Domaniç, (Şerh), s. 169.

³² Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku*, Seçkin, Ankara 2016, (Ticari İşletme), s. 446.

³³ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203.

olmasını sağlayan “aleniyet” özelliğidir. Bir diğeri ise, ticaret sicilinin ticari bilgilerin sicil memuru tarafından Kanun’a uygunluğu teyit edilerek kayıt altına alınmış olduğu karinesini sağlayan “sicile güven” ve “ticaret hayatı bakımından bilgi bankası olması” özellikleridir³⁴. Son olarak ticaret sicilinin özünde tamamıyla kamu hukuku ilke ve esasları benimsendiğinden resmi sicil olma özelliği de vardır³⁵.

Bu özelliklerini kısaca açıklayalım:

1. 3. 1. Aleniyet

Ticaret sicilinin özelliklerinden ilki olan aleniyet, açıklık demektir. Ticaret sicili aleni bir sicildir³⁶. TTK’da “Açıklık” kenar başlığı ile düzenlenen m. 35/2’de kaleme alınmıştır. İlgili maddede ticaret sicilinin içeriğinin ve saklanan tüm senet ve belgelerin herkesçe incelenebileceği ve örnek alınabileceği düzenlenmiştir. Burada herkes deyimi ilgisi olduğunu ispat etmeye gerek olmaksızın tüm kişileri ifade etmektedir³⁷. Kişiler bu inceleme hakkını elektronik ortamda yapabilecekleri gibi, bizzat ticaret sicili müdürlüğü nezdinde de kullanabilirler (TSY m. 15).

Benzer şekilde esnaf ve sanatkarlar sicilini ve marka sicilini de ilgisi olup olmadığını ispat etmeksizin herkes inceleyebilir (Esnaf ve Sanatkar Sicili Yönetmeliği m. 22/1; Sınai Mülkiyet Kanunu m. 22/3). Oysa tapu sicilinde, kişilere ilgili olduklarını ispat etmeleri şartıyla tapu sicilini incelemeye izin verilir (TMK m.

³⁴ Bilge, (Sicil), s. 14.

³⁵ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 355; Mehmet Özdamar, “Ticaret Sicili Memuru’nun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, *BATİDER*, 2006, C: XXIII, S. 4, s. 290-291.

³⁶ Ayhan, Çağlar, 251; Mehmet Bahtiyar, “Ticaret Sicili”, *Makaleler II*, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, (Sicil), 40-41; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Bozer, Göle, s. 339; Ahmet Battal, “Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi”, *BATİDER*, C. XIX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 1997, (Müsbet Fonksiyon), s. 83; Şaban Kayıhan, Mustafa Yasan, *6335 sayılı Kanun ile Güncellenmiş Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Ticari İşletme Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 121-123; Yanlı, Veliye, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler, Sempozyum 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 94; M. Ali Erten, “İyiniyetin Korunmadığı Hukuki Durumlar”, *Prof. Dr. H. C. Oğuzoğlu’na Armağan*, Ankara 1972, 184 vd. ; Mustafa İ. Kaya, “Ticaret Sicilinin Elektronik Ortamda Tutulması”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1, İstanbul 2008, s. 77; Fahri Özsungur, *Ticaret Sicili Uygulamaları ve Pratik Çözümleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, (Uygulamalar), s. 87.

³⁷ Ayhan, Çağlar, s. 251; Karahan, s. 124; İsmail Kayar, *Ticari İşletme Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, (İşletme Hukuku), s. 187; Kayıhan, Yasan, s. 123; Kaya, s. 67.

1020/2)³⁸. Ticaret sicilini incelemek isteyen kimsenin bunda bir hukuki yararının olup olmadığına bakılmaz, dolayısıyla sicili incelemek isteyen kimseye bunun nedeni de sorulmaz³⁹.

Ticari bilgilerin gizli kalmasının tacir açısından ne kadar değerli olduğu da düşünüldüğünde mevzuatımızda ticaret sicilinin herkese açık olduğu düzenlemesi ile kanun koyucunun toplumun menfaatini daha üstün tutma amacı taşıdığı söylenebilir⁴⁰. Bilgilerin gizli kalması, ticari işlemler yapmak isteyen kişilerin yanlış adımlar atmalarına sebebiyet verir ve bu da topluma zarar verir. Tüm bu sebeplerle aleniyet ilkesi son derece önemli ve değerlidir. Örneğin, bir şirket ile ticari ilişki içerisine girmek isteyen kişilerin şirketi temsilen kimi muhatap almaları gerektiği veya şirketin borçlarından kimin sorumlu olduğu bilgisine erişebilmeleri daha sağlıklı ilişkiler içine girmeleri bakımından büyük önem taşır⁴¹.

Aleniyet özelliğinin sağlanabilmesi için ticaret sicili kayıtlarının gerçekte olan duruma uygun olması gerekmektedir⁴². Aleniyet özelliğinin kazanılması ve hukuki güvenliğin sağlanmasında noterlerin önemi büyüktür. Noterler hukuki güvenliği sağlamakla görevlidirler (Noterlik Kanunu m. 1). Hukuki güvenliğin sağlanmasında sadece noterler değil, ticaret sicil müdürü ve müdür yardımcılarının da yetkileri bulunur. Noterlerin yanında ticaret sicili müdür ve müdür yardımcılarının da aleniyetin sağlanması konusundaki yetkilerine, anonim şirket esas sözleşmesinin noter veya ticaret sicili müdür ve müdür yardımcılarının huzurunda ortaklarca imzalanması örnek verilebilir (TTK m. 335/1).

Ticaret sicilinin aleniyet özelliği kişilerin istedikleri zaman istedikleri bilgiye erişebilmeleri şeklinde kendini gösterdiği gibi, diğer bir tezahür etme şekli de

³⁸ Bu konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Şeref Ertaş, *Eşya Hukuku*, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 13. Baskı, İzmir 2017, s. 94, Sendi Yakuppur, Tapu Kütüğüne Güven İlkesi, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s. 10; M. Kemal Oğuzman, Özer Selici, Saibe Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Notları*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018, s. 91.

³⁹ Bilge, (Sicil), s. 151.

⁴⁰ Kaya, s. 67; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 307.

⁴¹ İsmail Doğanay, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, I. Cilt-Madde 1-419, 4. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul Haziran 2004, s. 316; İmregün, (Dersler), s. 52; Kayar, (Ticaret Hukuku), s. 146-147; Karayalçın, (Sicil), s. 5.

⁴² Ayhan, Çağlar, s. 255.

“ilan”dır⁴³. Gerçekten de kanun koyucu, ilanı aleniyetin kendini gösterme şekli olarak Kanun’da “açıklık” başlığı altında düzenlemiştir. “Açıklık” kenar başlıklı TTK m. 35’e göre, aksine herhangi bir hüküm bulunmadıkça tescil edilen tüm hususlar ilan edilir.

İlan kurumunu ve önemini ileride detaylı anlatacağımız için bu kısımda ayrıntılarına yer verilmeyecektir⁴⁴.

1. 3. 2. Sicile Güven

Ticaret sicilinin bir diğer önemli özelliği ticaret sicilinin doğruluğuna güvenen üçüncü kişilerin bu güvenlerinin korunmasıdır. TTK m. 24/2’ye göre, ticaret sicili Devlet’in gözetim ve denetimindedir. Dolayısıyla sicile duyulan güven Devlet’e duyulan güvenle eşdeğerdir. Sicile güven, ticaret sicili kayıtlarına, kayıtların gerçeği yansıttığı noktasında inanılmasıdır ve aksi durumda doğacak sorumluluğun Devlet’e ait olmasını ifade eder⁴⁵. Ticaret siciline güvenerek işlem yapan kişilerin uğrayabilecekleri zararların Devlet tarafından karşılanacağını bilmesi ticaret sicilinin güvenilirliği açısından önemlidir⁴⁶. Ticaret sicili kayıtları da resmi sicil olmalarından dolayı sicile güven ilkesine sahiptir⁴⁷.

Tüm resmi sicil ve senetler, belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur (TMK m. 7). Dolayısıyla bu siciller aksi ispat edilene kadar doğru kabul edilecektir⁴⁸. Resmi sicillerin doğruluğuna güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin korunması konusunda iki farklı çözüm yolu vardır. İlki, ilgili sicilin doğruluğuna güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin güvenini, sicilin gerçeği yansıtmadığı durumlarda, iyiniyetli üçüncü kişiye tazminat ödemek suretiyle koruyan olumsuz güven korumasıdır (Negativer). Diğeri ise, üçüncü kişinin güven duyduğu

⁴³ Bozer, Göle, s. 340; Ayhan, Çağlar, s. 251.

⁴⁴ Bkz. Birinci Bölüm “4” nolu başlıkta yer alan açıklamalar.

⁴⁵ Bilge, (Sicil), s. 224; Bozer, Göle, s. 342.

⁴⁶ Korkut Özkorkut, “Ticaret Sicilinin Hukuka Aykırı Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu”, Ali Bozer’e Armağan, *BATİDER*, Ankara 1998, s. 26.

⁴⁷ Ayhan, Çağlar, s. 250; İmregün, (Genel İlkeler), s. 70; Doğanay, s. 319; Eriş, s. 1261.

⁴⁸ Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 327; Mimaroglu, s. 249; Ernst Hirş, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 3. Bası, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1948, s. 99 vd.; Selma Baktır, *Ticari İşletme Hukuku*, Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları, İzmir 2000, s. 91; Erten, s. 195; Doğanay, s. 275; Ekrem Edgü, *Ticaret Hukuku Umumi Hükümler*, C. I, Sevinç Matbaası, Ankara 1964, s. 74.

olgular gerçeği yansıtmasa dahi sanki güven duyduğu şartlar gerçekmiş gibi hak kazanımlarının korunduğu olumlu güven korumasıdır (Pozitiver)⁴⁹.

Sicile güven ilkesi ticaret sicili açısından negatif/olumsuz anlamda yorumlanır. Zira, tapu sicili ve gemi sicilinde olduğu gibi olumlu anlamda sicile güven söz konusu değildir⁵⁰. Olumlu anlamda sicile güven, tapu sicili (TMK m. 1023) ve gemi sicilini (TTK m. 983) düzenleyen hükümlerde görüldüğü üzere yolsuz bir tescile güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin yaptıkları bu kazanımların korunacağı anlamını taşır⁵¹. Ticaret sicilinde böyle genel bir düzenleme mevcut olmaması sebebiyle ticaret siciline yapılan yolsuz tescil, üçüncü kişi iyiniyetli olsa dahi herhangi bir hak kazandırmayacaktır. Ancak üçüncü kişinin hak kazanımı korunmasa bile zararlarının karşılanacağı TTK m. 25/2’de düzenlenmiştir⁵².

Kanun koyucu, Devlet ve personel atamaya yetkili kurumu, yani ilgili odayı doğacak zararlardan müteselsilen sorumlu tutmuştur (TTK m. 25/2). Devlet’in ve ilgili odanın sorumluluğu aynı zamanda kusursuz sorumluluktur⁵³. Fakat bu zararın meydana gelmesinde sicili tutan memurun kusuru varsa ona rücu edilebilir⁵⁴.

Yine TTK m. 38’e göre; tescil, değişiklik veya silinme yapılması konusunda gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar mahallin en büyük mülki amiri tarafından iki bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılırlar. Ayrıca gerçeğe aykırılıktan dolayı zarar gören iyiniyetli üçüncü kişinin tazminat hakkı da saklı tutulmuştur.

Ticaret sicilinde olumsuz anlamda sicile güven söz konusu olmakla birlikte özel olarak da yapılan ilana güven söz konusudur. Yapılan ilana güvenerek hak

⁴⁹ Bilge, (Sicil), s. 224.

⁵⁰ Bozer, Göle, s. 342.

⁵¹ Ertaş, s. 158, Yakuppur, s. 43; Oğuzman, Seliçi, Oktay- Özdemir, s. 90.

⁵² Ayhan, Çağlar, s. 275; Bozer, Göle, s. 342, Rıza Ayhan, “Ticari İş-Ticari İşletme Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet”, *EÜHFD Sempozyum* (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, s. 45; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 200-201.

⁵³ Ayhan, Çağlar, s. 275; Bozer, Göle, s. 330; Reha Poroy, Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku*, 17. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 207 vd.; Özkorkut, s. 22. Aynı yönde bkz. Y. H. G. K. 18.11.2009, E. 4-383, K. 517; Y. H. G. K., K. T. 12.11.2003, E. 1-646, K. 692; Y. 4. H. D., K. T. 02.03.2011, E. 97, K. 2176, www.legalbank.net, E. T. 19.10.2019.

⁵⁴ Ayhan, Çağlar, s. 275; Bozer, Göle, s. 330; Poroy, Yasaman, s. 207 vd.; Özkorkut, s. 22.

kazanan iyiniyetli üçüncü kişilerin bu kazanımları korunur⁵⁵. TTK m. 37’de düzenlenen görünüşe güven ilkesine göre tescil edilen durum ile ilan edilen durum arasında farklılık olması durumunda ilana güvenerek işlem yapan üçüncü kişiler korunur. Fakat tescil edilen durum ile ilan edilen durumun birbirinden farklı olduğunu öğrenen üçüncü kişiler korunmaz⁵⁶.

1. 3. 3. Resmi Sicil

Ticaret sicilinin bir diğer özelliği resmi bir sicil olmasıdır⁵⁷. Resmi siciller belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıttır. Kanun koyucu resmi sicillerin, Devlet eliyle tutulmasının bir tezahürü olarak resmi siciller hakkında bir karine geliştirmiştir⁵⁸. Buna göre bu sicillerdeki kayıtların aksi ispat olana kadar doğruluğu sabittir (TMK m. 7).

Kanun koyucu tarafından ticaret sicilinin TTK m. 24/2’de Ticaret Bakanlığı’nın gözetim ve denetiminde ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri tarafından tutulacağı düzenlenmiştir.

Ticaret sicili doğrudan Devlet eliyle tutuluyor olmasa dahi Devlet’in gözetim ve denetiminde tutulduğu için resmi sicil olarak değerlendirilmektedir⁵⁹. Ticaret sicilinin TMK m. 7’de düzenlenen haliyle resmi bir sicil olarak kabul edilmesinin bir sonucu olarak ticaret sicili kayıtları, aksi ispat edilip onaylanana kadar doğru kabul edilir. Diğer bir deyişle bir karine olarak “*aksi ispat edilene kadar ticaret sicili kayıtları doğru bilgiler içerir.*” Bu karine sicile güvenerek işlem gerçekleştiren ilgililer ve üçüncü kişilere bir kolaylık sağlamaktadır⁶⁰.

⁵⁵ Ayhan, Çağlar, s. 265; Arkan, s. 274; Mustafa Çeker, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku Ticari İşletme Hukuku Şirketler Hukuku Kıymetli Evrak Hukuku*, 6. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2013, (Kıymetli Evrak), s. 117-118; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 202.

⁵⁶ Bkz. İkinci Bölüm “3” nolu başlıkta yer alan açıklamalar.

⁵⁷ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 203; İmregün, (Genel İlkeler), s. 70; Arslanlı, s. 160; Doğanay, s. 319; Eriş, s. 1261 vd.; Aytekin Çelik, *Ticaret Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara Şubat 2013, s. 38.

⁵⁸ Ayhan, Çağlar, s. 250; Doğanay, s. 319.

⁵⁹ Ayhan, Çağlar, s. 265; İmregün, (Genel İlkeler), s. 70; Doğanay, s. 319; Eriş, s. 1261.

⁶⁰ Ayhan, Çağlar, s. 250; Karayalçın, (Sicil), s. 6.

1. 4. Türk Hukukunda Siciller

Türk hukukunda pek çok Kanun'da siciller ile ilgili düzenlemeler yer almakla birlikte, en yaygın olanları TMK ve TTK'da düzenlenmiştir.

Sicillerden bazıları şunlardır: Ticaret Sicili (TTK m. 24 vd.), Gemi Sicili (TTK m. 954 vd.), Maden Sicili (3213 sayılı Maden Kanunu m. 38), Tapu Sicili (TTK m. 997 vd.), Rehinli Taşınır Sicili (6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu m. 8), Mülkiyeti Muhafaza Sicili (TMK m. 764 vd.), Hayvan Rehni Sicili (TMK m. 940), Kişisel Durum Sicili (TMK m. 36), Vakıf Sicili (TMK m. 102), Trafik Sicili (2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu m.18), Memur Sicili (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu m. 36), Nüfus Sicili (TMK m. 27 vd.)⁶¹.

Ticaret sicili ülkemizde ilk kez 1926 tarihli 6554 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ile kurulmuştur. Ticaret sicili günümüzde ise 6102 sayılı TTK m. 24 ilâ m. 38 arasında düzenlenmekte olup TSY'de ise usul ve esasları ile personeline ilişkin hususlar daha ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir⁶².

2. Ticaret Sicili İşlemleri

Ticaret sicili işlemleri “tescil”, “değişiklik” ve “silinme” işlemlerinden ibarettir⁶³.

Tescil, bir hususun sicile geçirilmesini; değişiklik, tescil edilmiş bir husustaki değişiklik dolayısıyla sicildeki kayıtların da değiştirilmesini veya düzeltilmesini; silinme ise, tescil edilmiş olan bir hususun sona ermesi sebebiyle ona dair kayıtların silinmesi anlamını taşır (TSY m. 28/2). Tescil edilmiş olan bir husustaki olgular değişir veya ortadan kalkarsa bu hususa dair değişiklik veya son bulma da sicile tescil edilir (TTK m. 31).

Ayrıca sicil işlemlerinin tâbi olduğu hükümler anlatılırken TSY m. 28'de “*Sicile ait tescil, değişiklik ve silinmeler ile diğer iş ve işlemler Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır.*” şeklinde bir düzenlemeye de yer verilmiştir.

⁶¹ Ayhan, Çağlar, s. 249; Cafer Eminoğlu, “Ticaret Siciline Tescilde Şirket Sözleşmesine ve Emredici Hükümlere Uygunluk İncelemesi”, *Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Nisan 2015, s. 57 vd..

⁶² Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 356.

⁶³ Aynı yönde bkz. Ayhan, Çağlar, s. 257; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 207.

Buradan da anlaşılacağı üzere tescil, değişiklik ve silinme işlemleri dışındaki işlemler “*diğer iş ve işlemler*” olarak düzenlenmiş olup ticaret sicilinin temel işlemleri arasında değildir. Diğer işlemlere şerh işlemi örnek verilebilir. Şerh işlemi, tescil, değişiklik ve silinme işlemlerinin aksine ilgililerin talebi ile yapılan bir kayıt değildir. Sicil müdürü şerh işlemi re’sen yapar; bilgi notu niteliği taşımaktadır⁶⁴.

2. 1. Tescil

Tescil, bir sicil işlemi olarak (daha önce de ifade edildiği üzere TTK’da net bir şekilde tanımlanmamakla birlikte) TSY m. 28/2’de bir olgunun sicile ilk kez geçirilmesi olarak ifade edilmektedir. Değişiklik ve silinme kavramlarından ayırt etmek bakımından tescilin daha detaylı bir tanımını yapmak gerekirse; tescil, ticaret hayatını ilgilendiren ve kayıt altına alınması öngörülen hususların, ticaret sicili müdürleri veya ilgili personel tarafından ilk kez kayıt altına alınmasıdır⁶⁵. 6762 sayılı eTTK’ya dayanılarak çıkarılan çıkarılan Ticaret Sicili Tüzüğü’nde (TST) de tescil, bir vakıanın sicile geçirilmesi olarak tanımlanmıştır. TSY’de TST’ye çok benzer bir tanımın kullanılmış olması geçen zaman içerisinde tescilin anlamında genişleme ya da değişme olmadığına göstergesidir.

Tescil, hem eTTK hem TST’de ve hem de TTK ve TSY’de sadece bir olayın sicile geçirilmesini değil, aynı zamanda bir kaydın değiştirilmesini de kapsayacak nitelikte kullanıldığı için tescil kavramının, değişiklik ve silinme kavramını da içine alacak şekilde geniş yorumlanması gerekmektedir⁶⁶. Kanaatimizce yürürlükte olan TTK’da tescilin tanımının yapılmamış olmasının sebebi de tescil kavramının geniş yorumlanmak istenmesidir.

Tescil ve ilana tâbi hususlar TTK ve TSY’de tek ve genel bir hükümlerle düzenlenmiş değildir⁶⁷. Ticaret siciline tescil ve ilan edilecek hususlar TTK, TSY vb. mevzuatta ayrı ayrı belirtilmiştir⁶⁸.

⁶⁴ Bilge, (Sicil), s. 127.

⁶⁵ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 207; Bahtiyar, (Sicil), s. 39; Ayhan, Çağlar, s. 257; Bozer, Göle, s. 333.

⁶⁶ Bilge, (Sicil), s. 77; Bozer, Göle, s. 333; Ayhan, Çağlar, s. 257.

⁶⁷ Ayhan, Çağlar, s. 258; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 360; Bozer, Göle, s. 331.

⁶⁸ Ayhan, Çağlar, s. 258; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 360; Bozer, Göle, s. 331.

Ticaret siciline tescil, kural olarak istem üzerine gerçekleştirilmekle birlikte yetkili kurum ve kuruluşun talebi ile veya re'sen de yapılabilir (TTK m. 27). Fakat önemi sebebiyle vurgulamak gerekir ki aslolan tescilin talep üzerine gerçekleştirilmesidir. Kanun'da sayılan diğer iki tescil yolu istisnai niteliktedir⁶⁹. Bu istisnai nitelikteki tescillerin gerçekleştirilmesi için Kanun'da açık hüküm olması gerekmektedir⁷⁰. Re'sen tescile geçici tescilin silinmesi örnek olarak verilebilir⁷¹. Çözümlemesi bir mahkemenin kararına bağlı olan veya tescilinde kesin olarak duraksanan hususlarda ilgililerin istemi ile geçici tescil yapılır. İlgililer üç ay içinde anlaşıklarını ya da mahkemeye başvurduklarını ticaret siciline bildirmek zorundadırlar. Aksi halde geçici tescil re'sen silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde ise, mahkemenin sonucuna göre işlem yapılır (TTK m. 32/4).

Yetkili kurum ve kuruluşun bildirimine üzerine tescil de istisnai niteliktedir. Yetkili kurum ve kuruluş ibaresi ile kastedilen, mahkeme veya iflas dairesidir⁷². Bu istisnai tescile örnek olarak TTK m. 33/3 gösterilebilir⁷³. Buna göre; tescili zorunlu bir hususta tescil yapılmayıp süresi içinde kaçınma sebepleri ticaret mahkemesine bildirilirse mahkeme durumu inceler. Asliye Ticaret Mahkemesi dosya üzerinden inceleme yaparak tescili gerekli olan bir durum saptarsa bu durumun tescilini sicil müdürüne emreder⁷⁴.

Tescil işlemi; TTK m. 29'a ve TSY m. 23'e göre, bir dilekçe ile ticaret sicil müdürlüğüne hitaben yazılı şekilde veyahut elektronik ortamda yapılır. Dilekçede istem açıkça belirtilir. Dilekçeyi tescil talebinde bulunmaya yetkili kişilerin imzalaması gerekmektedir. Dilekçeye ilgili belgelerin asılları ya da onaylı örnekleri

⁶⁹ Ayhan, Çağlar, s. 258; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 360; Bozer, Göle, s. 334. Aynı yönde bkz. Y. 11. H.D., K.T. 15.01.2007, E. 2005/13393, K. 2007/214, www.legalbank.net, E. T. 19.10.2009.

⁷⁰ Bozer, Göle, s. 334; Ayhan, Çağlar, s. 259; Turgut S. Erem, *Ticaret Hukuku Prensipleri Ticari İşletme*, Cilt I Hilal Matbaacılık, İstanbul 1971, s. 134; Hayri Domaniç, Erol Ulusoy, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları TTK Tasarısı ve Gerekçeleri ile Birlikte*, 5. Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007, s. 259.

⁷¹ Bahtiyar, (Sicil), s. 39; Ayhan, Çağlar, s. 259; Erem, s. 134; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Mimaroglu, s. 237; Kayihan, Yasan, s. 125; Çeker, (Kıymetli Evrak), s. 117-118; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 114; Özsungur, (Uygulamalar), s. 125.

⁷² Bahtiyar, (Sicil), s. 39; Mimaroglu, s. 238.

⁷³ Ayşe Nur Berzek, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013, s. 65; Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 105.

⁷⁴ Ayhan, Çağlar, s. 259; Bozer, Göle, s. 336.

eklenir. Başvurunun elektronik ortamda yapılması halinde dilekçe ve belgeler güvenli elektronik imza ile imzalanır. TSY m. 24 uyarınca ticaret siciline verilecek belgelere bir de taahhüt eklenir. Taahhütnamenin altına içerdiği bilgilerin doğru olduğu, aksinin tespit edilmesi durumunda sorumluluğun taahhütnameyi imzalayan kişi ya da kişilere ait olduğu yazılır.

TTK m. 28'e göre tescil istemi, ilgililer⁷⁵, temsilcileri veya hukuki halefleri tarafından yetkili sicil müdürlüğüne yapılır⁷⁶. "İlgili" kelimesi ile anlaşılması gerekenin ne olduğu hususu TSY m. 22/2'de detaylı bir şekilde belirtilmek suretiyle düzenleme altına alınmıştır. Buna göre; tescil başvurusu yapabilecek ilgililer kısaca şunlardır:

- a) Gerçek kişilere ait ticari işletmelerde; işletme sahibi veya temsilcisi veya gerekli olan hallerde yasal temsilcisi,
- b) Ticaret şirketleri dışındaki tüzel kişilere ait olan ticari işletmelerde; tüzel kişiyi temsile yetkili kişiler veya temsilcileri,
- c) Donatma iştirakinde; donatanların hepsi, iştiraki temsile yetkili kişiler,
- ç) Kollektif ve komandit şirketlerde; kurucu ortaklar, şirketi temsile yetkili kişiler, bazı durumlarda ortakların hepsi,
- d) Anonim şirketlerde; yönetim kurulu veya temsil ve ilzama yetkili üyeleri ile tasfiye memurları,
- e) Limited şirketlerde; müdürler, tasfiye memurları, ayrılan ortak.

Bu kişilerin ilgili sıfatıyla hangi tescilleri gerçekleştirebilecekleri söz konusu maddede detaylı düzenlenmiştir. Bu kişiler dışındakilerin yapmış olduğu tescil başvuruları reddedilir⁷⁷. İlgili ve üçüncü kişi kavramlarının karışabileceği

⁷⁵Detaylı bilgi için bkz. Mehmet Emin Bilge, "Ticaret Sicil İşlemlerinde "İlgililer" Kavramı", *Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan*, Beta, İstanbul 2003, (İlgililer) s. 363 vd..

⁷⁶ Aynı yönde bkz. Y. 11. H.D., K.T. 01.12.2008, E. 2007/10442, K. 2008/13681; Y. 11. H.D., K. T. 13.06.2013, E. 2013 /7686, K. 2013 /12362, <http://www.hukukturk.com>, E. T. 19.10.2019.

⁷⁷ Aynı yönde bkz. Y. 11. H. D., E. 2015/12786, K. 2017/665, K.T. 8.02.2017; Y. 11. H.D., K.T. 13.06.2013, E. 7686, K. 12362; Y. 11. H. D., K. T. 13.06.2013, E.7686, K.12362 <http://www.hukukturk.com>, E. T. 19.10.2019. Anonim şirketlerde ortakların "ilgili" sayılmadığı kararlar hakkında bkz. Y. 11. H. D., K. T. 1.10.2001, E. 7442, K. 7269; Y. 11. H. D., K. T. 28.6.1988,

düşüncesiyle bir örnek üzerinden açıklama lüzumu görmekteyiz. Tacirin, ticari işletmesi için ticari temsilci atamış olduğu fakat henüz ticaret siciline tescil ve ilan ettirmemiş olduğu durumda ticari temsilci ile işlem yapan kişi ilgili değil üçüncü kişidir. TBK m. 547'ye göre ticari temsilcinin atanması bir şekilde bağlı değildir, dolayısıyla ilgili sıfatına sahip olan ticari temsilcidir. Tacirin ticari temsilci atama yönünde bir iradesi olmamasına rağmen ticari temsilci gibi işlem yapan kişi üçüncü kişilere karşı yetkisiz temsil hükümlerine göre sorumludur ve ilgili sıfatı yoktur. TSY m. 22/2'de detaylı bir şekilde sınırlı sayı ilkesine göre sayılan kişiler dışındaki kişilerin ilgili sıfatı bulunmaz.

Emredici hükümlere veya kamu düzenine aykırılık teşkil eden hususlar hiçbir surette tescil olunamaz⁷⁸.

Ticaret siciline tescili istenen bir hususun TSY m. 34'e göre ticaret siciline tescili gerekli bir husus olması gerekmektedir. Sicile kaydın gerekli olup olmaması bakımından bazı yazarlar sicile kaydın zorunlu olması ve ihtiyari olması şeklinde ikili bir ayrımına gitmektedir⁷⁹. Buna göre, “*tescil ve ilanı zorunludur*” veya “*tescil ve ilan edilir*” şeklindeki ifadelerin kullanıldığı hükümler sicile kaydı “*zorunlu*” hükümler olup; sadece arzu edilen hukuki sonucun elde edilebilmesi için sicile tescilin gerekli olduğu durumlarda ise tescilin “*ihtiyari*” olduğu ifade edilmektedir⁸⁰. Bu konuda, tescilin zorunlu olmasına ticari işletmenin devir sözleşmesinin tescil ve ilan edileceğine ilişkin düzenleme (TTK m. 11)⁸¹; tescilin ihtiyari olmasına ise tasfiye memurlarının yetkilerinin daraltılmasının üçüncü kişilere karşı etkili olabilmesi için tescil ve ilan edilmesi gerektiğine ilişkin düzenleme (TTK m. 282) örnek verilebilir. Bu ayrım kanaatimizce yerinde bir ayrım değildir. Bununla birlikte kanuni düzenleme lafzi olarak ister “*tescil edilir*” desin, ister “*tescili zorunludur*” desin, isterse “*üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için tescil edilmesi gerekir*” desin varılan sonuç aynı olacaktır. Diğer bir ifadeyle, tescilin hem ihtiyari

E. 1872, K. 4341; 11. H. D., K. T. 1.12.2008, E. 2007/10442, K. 2008/13681, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

⁷⁸ Bozer, Göle, s. 337; Ayhan, Çağlar, s. 263.

⁷⁹ Bilge, (Sicil), s. 82- 87; Ayhan, Çağlar, s. 258.

⁸⁰ Bilge, (Sicil), s. 82- 87; Ayhan, Çağlar, s. 258.

⁸¹ Detaylı bilgi için bkz. Kendigelen, Kaya, Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, s. 209.

olması hem de zorunlu olması durumunda tescilin yapılmasının ve yapılmamasının sonuçları aynı olacağı için böyle bir ayrıma gitmenin gerekli olmadığını düşünüyoruz. Tescilin gerekli olduğu veya zorunlu olduğu hallerden anlaşılması gereken, ticaret siciline tescil ve ilanı mümkün bir hususun varlığıdır.

Diğer yandan, ticaret siciline tescili hiç öngörülmemiş bir hususun ticaret siciline tescil edilmesi hukuki anlamda hiçbir sonuç doğurmaz⁸². Örnek olarak anonim şirkette ticari vekil ataması verilebilir. TTK m. 368’de ticari vekilin ticaret siciline tescili öngörülmemiştir. Fakat anonim şirketlerde sınırlı yetkiye sahip ticari vekil atamasının ticaret siciline tescil edilmesini düzenleyen TTK m. 371/7 hükmü istisnai niteliktedir. Buna göre, anonim şirkette şirketin temsiline yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri arasından veya şirkete hizmet sözleşmesi ile bağlı kişiler arasından sınırlı yetkili ticari vekil atanması istenmesi durumunda bu öncelikle iç yönergede belirtilir ve bu yönerge tescil ve ilan edilir.

Tescili talep etme süresi, TTK m. 30’a ve TSY m. 33’e göre kural olarak ve aksi Kanun’da düzenlenmemişse onbeş gündür. Ticaret sicil müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturulması⁸³ durumunda ise bir aydır. Bu süre ise, tescili yapılacak işlemin veya olgunun gerçekleştiği; tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmiş olmasına bağlı durumlarda ise, bu senet veya belgenin düzenlendiği tarihten itibaren başlar. Bu on beş günlük ve bir aylık süreler, zamanaşımı veya hak düşürücü süre niteliğine sahip değildir; düzenleyici sürelerdir⁸⁴. Dolayısıyla süreler geçirilmiş olsa dahi ilgililer tescil isteminde bulunabilir. Tescilin zorunlu olduğu fakat yapılmadığı haberini alan ticaret sicili müdürü ilgilileri tescile davet eder ve tescil yapmaları için veya tescilden kaçınmalarının geçerli sebebini açıklamaları için uygun bir süre tanır. Bu süre içerisinde de tescil yapılmadığı takdirde ilgililer mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasına çarptırılırlar. İlgililer kaçınma sebeplerini bildirirlerse sicilin tutulduğu yerdeki asliye

⁸² Arkan, s. 264; Şener, (Ticari İşletme), s. 447; Domaniç, Ulusoy, s. 257; Ayhan, Çağlar, s. 258.

⁸³ Oturmak kelimesi, Türk Dil Kurumu tarafından “bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek” anlamları taşımasına rağmen, geçici olarak bir yerde oturulması anlamı ile karışabileceğinden dolayı kelimenin kullanımını doğru bulmuyoruz ([http: sozluk.gov.tr](http://sozluk.gov.tr) E.T. 13.07.2019).

⁸⁴ Ayhan, Çağlar, s. 260; Zafer Saka, *Ticaret Hukuku-Ticari İşletme*, Beta Yayınevi, İstanbul 1998, s. 156; Bu sürelerin kesin süre olduğu hakkında bkz. Özsungur, (Uygulamalar), s. 127.

ticaret mahkemesi bu kaçınma sebeplerini dosya üzerinden inceler ve uygun görürse ilgili hususun sicile tescilini emreder (TTK m. 33)⁸⁵.

TTK m. 34/1'e göre ilgililer, sicil müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen sicil işlemleri hakkında verilen kararlara karşı sekiz gün içinde dilekçe ile sicilin tutulduğu yer asliye ticaret mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye Ticaret Mahkemesi yapılan itiraza red veya itirazın kabulü yönünde karar verir⁸⁶. Verilen karar madde metninden anlaşıldığı üzere kesin olmadığı için süresi içinde üst mahkemelere başvurulması mümkündür.

Ticaret siciline tescil edilecek hususlara örnek olarak, bir ticari işletmenin ya da şubenin sicile kayıt edilmesi⁸⁷, sicile kayıtlı bir ticari işletme ile ilgili bazı hususların (örneğin ticari temsilci tayini) kayıt edilmesi gösterilebilir⁸⁸.

2. 2. Değişiklik

Değişiklik, bir sicil işlemi olarak, tescil işlemi gibi, TTK'da açık bir şekilde tanımlanmamakla birlikte TSY m. 28/2'de değişiklik, tescil edilmiş bir husustaki değişiklikler sebebiyle sicil kayıtlarının değiştirilmesi şeklinde ifade edilmiştir. Tescil edilmiş bir olgudaki tüm değişiklikler de tescil edilir (TTK m. 31/1).

Değişiklik işlemi eski mevzuatta "*tadil işlemi*" olarak geçmektedir. TST m. 9'da "*tadil işlemi*"; sicile yazılmış bir vakıadaki değişiklik dolayısıyla sicildeki kayıtların değiştirilmesi ve düzeltilmesi olarak tanımlanmıştır.

Tadil işlemi, tescil işlemi anlatırken değindiğimiz üzere, değişikliğe uğrayan hususların sicile geçirilmesi, diğer bir deyişle değişikliğe uğrayan hususların yine tescil edilmesi işlemidir⁸⁹. Aksine bir hüküm olmadığı sürece bir kaydın değiştirilmesi (tadil) işlemi, tescile ilişkin hükümlere tâbidir⁹⁰.

⁸⁵ Aynı yönde bkz. Y. 11. H. D., K. T. 22.12.2016, E. 2015/12778, K. 2016/9774, <http://www.hukukturk.com.tr>, E. T. 19.10.2019.

⁸⁶ Aynı yönde bkz. Y. 11. H. D., K. T. 1.05.2016, E. 2015/9937, K. 2016/4885, www.hukukturk.com.tr, E. T. 19.10.2019.

⁸⁷ Y. 21. H. D., K. T. 15.12.2003, E. 7748, K. 10323, www.legalbank.net, E. T. 19.10.2019.

⁸⁸ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 359.

⁸⁹ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 207; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 297; Şener, (Ticari İşletme), s. 448; Ayhan, Çağlar, s. 269.

⁹⁰ Ayhan, Çağlar, s. 257; Bilge, (Sicil), s. 78.

Değişikliğe, ticaret unvanındaki değişiklikler, anonim şirket sözleşmesinin hükümlerinin değiştirilmesi, ticari temsilciye verilen yetkideki değişiklikler, iş yeri değişiklikleri örnek verilebilir (TSY m. 29/1).

TTK m. 31'e göre tescil edilmesi gerekli olan hususlardaki tüm değişikliklerin de tescil edilmesi gerekir. Dolayısıyla örneğin, anonim şirket merkezinde⁹¹ yapılan değişiklik de tescil edilmelidir (TTK m. 339) ya da anonim şirketlerde ticari temsilcide yapılmış değişikliklerin de tescil edilmesi gerekir (TTK m. 373). Aksi durumda değişiklik tescil edilmediği zaman eski temsilcinin iyiniyetli üçüncü kişilerle yaptığı işlemler bağlayıcı olacaktır⁹². Ayrıca yine TTK m. 31/3'e göre tescil için aranan tüm şartlar değişiklik işlemi için de geçerlidir. Bu şartlar, değişiklik işlemini yapmaya yetkili ilgililerin kimler olduğu, değişiklik işleminin isteminin şekli ve süresi hususlarıdır.

Tescil edilmesi mümkün olan tüm olgular üzerinde meydana gelen değişikliklerin tescili zorunludur (TTK m. 31/1)⁹³. Daha önce belirttiğimiz üzere sicile tescili mümkün olmayan durumlarda şayet her nasılsa tescil yapılmışsa, bu tescil hiçbir hukuki etkiye sahip olmayacağı gibi, bir değişiklik işlemi yapılması da herhangi bir hukuki etkiye sahip olmaz. Tescili mümkün olmayan hususların tescil edilip ilan edilmesi nasıl ki yanlış ise, bu tescilin değişiklik yapıp ilan edilmesi de yanlış üzerinde direnmek anlamına gelir. Böyle bir kaydın değişikliği yapılmamalı, silinme yoluyla yanlışlık giderilmelidir⁹⁴.

2. 3. Silinme

Bir sicil işlemi olarak, yeni TTK'da açık bir şekilde tanımlı bulunmamakla birlikte TSY m. 28/2'de silinme işlemi; tescil edilmiş hususların sona ermesi nedeniyle kayıtların silinmesi şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca Kanun'da bir tescilin temel aldığı olgular ve işlemlerin dayanağını kısmen ya da tamamen yitirmesi

⁹¹ Şirket merkezi hakkında bkz. Tamer Pekdincer, "Ticaret Sicili Açısından Merkez-Şube-Satış Mağazası Kavramları", *Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan*, İstanbul 2003, s. 471 vd..

⁹² Benzer yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 13.12.2004, E. 2004/20223, K. 2004/25824, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

⁹³ Aynı yönde bkz. Eriş, s. 1285, Bilge, (Sicil), s. 87.

⁹⁴ Bilge, (Sicil), s. 88.

durumunda da ilgili sicilin kısmen ya da tamamen değiştirileceği ya da silineceği hükme bağlanmıştır (TTK m. 31/2)⁹⁵.

Eski mevzuatta silinme işlemi “*terkin*” olarak ele alınmıştır. TST m. 9’da terkin işlemi sicile yazılmış olan bir vakıanın sona ermesi sebebiyle ona ait kayıtların silinmesi şeklinde tanımlanmıştır.

Aksine bir hüküm olmadığı sürece bir kaydın silinmesi işlemi de, tescile ilişkin hükümlere tâbidir⁹⁶.

Anonim şirketlerde temsil yetkisine sahip kişilerin yetkilerinin kaldırılmış olması veya tasfiye işlemleri bittiğinde ortaklığın sona ermiş olması halinde yetkili kişilerin kaydının silinmesi veya ticareti terk etmiş tacirin ticaret sicilinden kaydının silinmesi durumları silinme işlemine örnek olarak verilebilir.

2. 4. Geçici Tescil

Tescil yapılırken ticaret sicili müdürü tarafından, bir hususun çözümünün mahkeme kararına bağlı olduğu tespit edilebilir veya kesin olarak bir hususun tescilinde duraksanılabilir. Böyle durumlarda ilgililer geçici tescil talep edebilir. Yapılan geçici tescil üzerine üç ay içinde ilgililer anlaşmalarını veya mahkemeye başvurduklarını ticaret sicili müdürlüğüne ispat ederek bildirmek zorundadırlar. Aksi takdirde geçici tescil re’sen silinir (TTK m. 32/4).

Geçici tescil, tescilin yapılmasında tereddüde düşüldüğü durumlarda, başvuruyu yapan ilgililerin çıkarlarının korunması amacıyla, onların talebi ile yapılan “geçici” bir sicil işlemidir⁹⁷.

⁹⁵ “Silinir” ifadesinin “çizilir” olarak anlaşılması hususu hakkında bkz. Eriş, s. 1285. Ayrıca MERSİS üzerinden yapılan silinme işlemlerinde, sistemde kaydın hala görülmesine karşın yanında “terkin” ibaresi kullanılmaktadır. Kanaatimizce “terkin” ibaresi TTK ve TSY’de kullanılmayan bir ifade olması dolayısıyla MERSİS’te kullanılmaması gerekmektedir. Bunun yerine “silinme” kelimesinin kullanılması daha uygun olacaktır.

⁹⁶ Ayhan, Çağlar, s. 257; Mimaroglu, s. 240; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 207; Bahtiyar, (Sicil), s. 39; Erem, s. 136. Ayrıca bkz. Y. H. G. K., K. T. 06.07.1994, E. 1994/332, K. 1994/499, <http://www.hukukturk.com>, E. T. 15.05.2019.

⁹⁷ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Ayhan, Çağlar, s. 270; Mehmet Emin Bilge, “Ticaret Sicili İşlemlerinin Geçici Olarak Yapılması”, *Yaklaşım*, Yıl. 13, S. 149, Mayıs 2005, (Geçici), s. 229.

Geçici tescil yapmak için, tescilin henüz yapılmamış olması önemlidir. İlgililerin yapılan tescil talebinin reddedilmesi bunun üzerine geçici tescil için talepte bulunulması gerekir. Dolayısıyla tescil talebi reddedilmeden hemen geçici tescil talebinde bulunulamaz⁹⁸.

Geçici tescil de diğer sicil işlemleri gibi sicil esas defterine⁹⁹ kaydedilir. Diğer işlemlerden ayrı olarak yapılacak sicilin başına ve sonuna “geçici kayıttır” ibaresi eklenir¹⁰⁰.

Kanun koyucu tarafından madde başlığında “...ve geçici tescil” olarak ele alınmış olsa dahi, değişiklik ve silinme işlemleri açısından da geçici bir kayıt oluşturulabilmesi mümkündür¹⁰¹.

Geçici tescil her durumda yapılamaz. Emredici hükümlere veya kamu düzenine aykırılık teşkil eden hususlar hiçbir surette tescil olunamaz. Böyle bir talep olması halinde sicil müdürünün talebi reddetmesi gerekir¹⁰².

İlgililerin üç ay içinde çözümü bir mahkeme kararına bağlı olan hususlarda mahkemeye başvurduklarını veya aralarında anlaşıklarını ispat etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde kayıt re’sen silinecektir. Bu üç aylık süre, geçici tescilin gerçekleştiği andan itibaren başlar ve hesaplanmasında geçici tescil yapıldığının tebliği veya geçici tescil için başvuru tarihi değil geçici tescilin fiilen işlendiği tarih esas alınır¹⁰³. Mahkemeye başvurulduğu takdirde mahkeme kararı beklenir ve kesinleşmiş olan hükmün sonucuna göre işlem yapılır¹⁰⁴. Sonuç olarak ya geçici tescil, tescile dönüşür ya da geçici tescil tamamen silinir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, TTK m. 34/1’e göre ilgililer, sicil müdürlüğünce gerçekleştirilen sicil işlemleri hakkında verilen kararlara karşı sekiz gün içinde dilekçe ile itiraz edebilirler. Ancak söz konusu sekiz günlük süre, geçici

⁹⁸ Ayhan, Çağlar, s. 270; Eriş, s. 1291.

⁹⁹ Ayhan, Çağlar, s. 270; M. Vefa Toroslu, *Ticari Defterler ve Belgeler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 82 vd..

¹⁰⁰ Ayhan, Çağlar, s. 270.

¹⁰¹ Arkan, s. 270.

¹⁰² Özsungur, (Uygulamalar), s. 125.

¹⁰³ Ayhan, Çağlar, s. 270; Eriş, s. 1291.

¹⁰⁴ Ayhan, Çağlar, s. 270.

tescil kararı hakkında geçerli değildir. Tescil, değişiklik ve silinme işlemleri için söz konusudur. Kanun koyucu geçici tescil talebinde bulunan kişiye, geçici tescil kararı verilmesinden itibaren üç ay içinde mahkemeye itiraz etme hakkı tanımıştır. Buna karşın ilgililerin geçici tescil talebinin sicil müdürlüğünce reddedilmesi halinde yani hiçbir tescilin yapılmaması durumunda sekiz günlük itiraz süresi geçerli olacaktır¹⁰⁵.

3. Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)

Ticaret sicili kayıtları, defter tutma usulü ile¹⁰⁶ elektronik ortamda tutulur. Söz konusu elektronik alt yapı sistemi MERSİS'tir. MERSİS'te ticaret sicili işlemleri elektronik ortamda yapılır, kayıtlar ve ilan edilmesi gereken içerikler depolanır. MERSİS, TOBB nezdinde oluşturulmuştur (TSY m. 4).

MERSİS'e ilişkin düzenlemeler TTK m. 26'ya göre çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir (TTK m. 24/3). Madde hükmünde konu edilen Yönetmelik, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Ticaret Sicil Yönetmeliği'dir. Ayrıca TSY'de, ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda nasıl tutulacağı ve buna dair düzenlemeler öngörülmüştür¹⁰⁷.

6102 sayılı TTK'nın ticaret sicili anlamında getirdiği en önemli yeniliklerden biri ticaret sicili kayıtlarının elektronik ortamda tutulması olmuştur. eTTK döneminde ticaret sicilleri, her il veya ilçelerde kütük veya defter denilen fiziki kayıt şekilleriyle tutulmaktaydı. Avrupa Birliği uyum yasalarının da etkisiyle¹⁰⁸, 6102 sayılı TTK'daki düzenleme ile fiziki kütük veya defter tutma yönteminden vazgeçilmiş¹⁰⁹, sicil kayıtları elektronik ortamda tutulmaya başlanmıştır. 6102 sayılı TTK'nın gerekçesinde de ülke çapında elektronik ortamda sicil kayıtlarına

¹⁰⁵ Eriş, s. 1291. Aynı yönde bkz. Y. 11. H. D., K. T. 01.12.2008, E. 2007/10442, K. 2008/13681; Y. 11. H. D., K. T. 21.11.2005, E. 2004/13647, K. 2005/11312; Y. 11. H. D., K. T. 06.05.2002, E. 4253, K. 4381, www.kazanci.com, E.T. 19.10.2019.

¹⁰⁶ TSY m.12'ye göre sicilde tutulacak defterler şunlardır: *“(1) Sicilde kullanılacak olan sicil esas defteri, gelen evrak defteri, giden evrak defteri, ihtar ve ceza defterleri, ticari işletme rehni kaydına mahsus defterler ile Bakanlığın gerekli gördüğü diğer defterler MERSİS'te tutulur. Bu defterlerde yer alacak bilgiler Bakanlıkça belirlenir.”*

¹⁰⁷ Bu konuda bkz. TSY, m. 12 vd..

¹⁰⁸ Turan, Buket Bilgel, Özcan, s. 91 vd..

¹⁰⁹ 2012-2014 yılları arasında kademeli bir şekilde geçiş olmuştur.

ulaşabilmenin sağlanması için kayıtların düzenli olarak depolandığı bir bilgi bankasının gerekliliğinden TOBB nezdinde MERSİS'in kurulması öngörülmüştür.

Kayıtların elektronik ortamda tutulmasıyla sadece bilgi işlem bakımından fayda sağlanması değil; aynı zamanda, şeffaflık sağlayan aleniyet unsurunun gerçek anlamda uygulanması suretiyle usulsüzlüklerin, yolsuzlukların ve düzensizliklerin önünün alınması sağlanmış olmaktadır.

MERSİS'te sicil esas defteri, gelen evrak defteri, giden evrak defteri, ihtar ve ceza defteri ve Ticaret Bakanlığı'nın gerekli gördüğü defterler ve bunlara ait kayıtlar tutulur (TSY m. 12). Kanun koyucu bu madde ile ticaret siciline ait kayıtların elektronik olarak tutulması gerektiğini ifade etmiştir¹¹⁰.

İlk olarak 2010 yılında Mersin Ticaret Odası'nda uygulanmaya başlayan MERSİS zamanla tüm illerde yaygınlaşmıştır¹¹¹.

MERSİS hakkında usul ve esasların anlatıldığı TSY yürürlüğe girmesinden önce benzer konuları kapsayan TST yürürlükteydi. TST, 26 Nisan 2013 tarihinde "*Ticaret Sicili Tüzüğü'nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük*" ile yürürlükten kaldırılmıştır¹¹². TST yürürlükten kaldırılmasına rağmen yürürlüğe giren TSY'de MERSİS'i kullanmaya başlamayan müdürlüklerde ticaret sicili kayıtlarının halen kullanılmakta olan defterlerde TST'nin öngördüğü şekilde tutulması ve MERSİS numarası yerine ticaret sicil numarasının tescil ve ilan edilmesi kabul edilmiştir. (TSY Geçici Madde 1/1) Normlar hiyerarşisi uyarınca Yönetmelik hükmü ile yürürlükten kalkan bir tüzüğün maddelerinin uygulanmaya devam edeceği öngörülemez. Ticaret Sicili Tüzüğü'nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük'te bir istisnaya yer verilmek suretiyle henüz MERSİS'e geçmeyen müdürlüklerin bu veri tabanını edinene kadar TST maddelerini uygulayabilecekleri açıklanmalıydı¹¹³. Kanaatimizce de temel hukuk ilkeleri ve buna bağlı normlar hiyerarşisi gereğince bu istisnai geçiş hükmü TST'yi yürürlükten kaldıran Tüzük ile sağlanmalıydı.

¹¹⁰ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 204; Şener, (Ticari İşletme), s. 444.

¹¹¹ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 358.

¹¹² 27.01.2013 tarihli, S. 28541 sayılı R.G..

¹¹³ Bozer, Göle, s. 328.

4. İlan

Tescil edilen hususlar, TTK'da ve TSY'de aksine bir düzenleme bulunmadığı müddetçe ilan olunur. Bu husus TTK m. 35'te düzenlenmiş olmakla birlikte genel olarak 35'inci madde, ticaret sicili kayıtlarının açıklığını düzenlemektedir. Dolayısıyla ilan, ticaret siciline kaydedilen hususların kamuya açıklığını yani aleniyetini sağlar¹¹⁴. Madde hükmündeki "*Tescil edilen hususlar...*" ibaresinden anlaşılacağı üzere, tescile tâbi olmayan hususların ilan edilmesi mümkün değildir¹¹⁵.

İlan, ülkemize ait sicil kayıtlarının ilan edilmesine özgülenmiştir ve TOBB tarafından Ankara'da yayınlanan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde (TTSG) yapılır (TSY m. 41). Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği m. 4'te TTSG'nin, Ticaret Bakanlığı'nın gözetimi ve denetiminde TOBB tarafından Ankara'da çıkarılacağı hükme bağlanmıştır. 25 Şubat 1957 tarihinden beri bu gazete çıkartılmaktadır ve kanun ve yönetmeliklerin gazetede ilan edilmesini öngördüğü işler ile mahkemeler, resmi daireler ve kamu tüzel kişilerinin ticari işler ile ilgili verilen ilanları ve ayrıca konkordato ilan edilmesine dair yargı kararları da ilan edilmektedir¹¹⁶. TTSG 01.10.2003 yılından itibaren ücretli elektronik gazete aboneliği hizmeti de vermekle birlikte, internet sitesinde de ücretsiz bir şekilde ticaret unvanı üzerinden kelime araması yapılabilmektedir¹¹⁷. Her ne kadar hem fiziken hem de elektronik ortamda gazeteye ulaşma imkânları sunuyor ve aynı zamanda da ücretsiz ticaret unvanı araması yapılabiliyor olsa dahi her gün yaklaşık bin sayfa civarında çıkan gazetenin takibi oldukça zordur. Fiziken takip etmenin zorluğu ile birlikte ekonomik anlamda da hem basılı gazetenin hem de elektronik gazetenin ücretinin yüksek olması sebebiyle elde edilmesi fiilen zordur¹¹⁸.

İlan edilecek hususların Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğü'ne iadeli taahhütlü posta veya kargo, faks, telgraf, e-mail yoluyla veya elden verilmesi suretiyle

¹¹⁴ Ayhan, Çağlar, s. 272; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 359.

¹¹⁵ Ayhan, Çağlar, s. 272; Bozer, Göle, s. 331; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 205; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 186. TTK madde 35/3'de düzenlenen tescil edilen tüm hususların ilan edilmesi kuralının eleştirisi hakkında bkz. Bahtiyar, (Tescil), s. 7-13.

¹¹⁶ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 359.

¹¹⁷ <http://www.ticaretsicil.gov.tr>, E.T. 15.07.2019.

¹¹⁸ 2019 yılı itibarıyla kâğıt ortamında aboneliğin fiyatı 15.000 Türk Lirası, elektronik gazete aboneliği fiyatı 27.000 Türk Lirası'dır. <http://www.ticaretsicil.gov.tr>, E.T. 15.07.2019.

ulaştırılması gerekir ve ilan için TTSG'ye ücret ödenir. Bu ilan bedeli müdürlüğün veznesine banka havalesi yoluyla ya da elden yatırılır. Bedeli ödenmeyen ilanlar yayımlanmaz ve iade edilir (Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği m. 13).

İlanlar en geç 10 gün içinde yayımlanır. İlanın süresinde yayımlanmaması ilanı isteyen ilgilinin ücreti yatırmaması vb. sebeplerden değil de müdürlüğün ihmalden kaynaklanıyorsa ilgililerin gecikmeden doğan zararları TOBB tarafından ihmali olan kişilere rücu edilmek üzere karşılanır (Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği m. 14).

Ticaret sicili kayıtları aksine hüküm bulunmadığı takdirde aynen ilan olunur. Diğer bir deyişle kural olarak tescil edilecek olan husus ile ilan edilecek olan husus aynıdır¹¹⁹. Aksine düzenlemeye örnek olarak, kollektif şirketlerin kuruluşunda şirket esas sözleşmesinde sadece zorunlu unsurlar tescil ile birlikte ilan edilir, diğer unsurlar sadece tescil edilir (TTK m. 215).

İlan, sicil kayıtlarının üçüncü kişiler açısından hüküm ifade edebileceği zamanın belirlenmesinde de önemli bir yere sahiptir. Üçüncü kişiler açısından ticaret sicili kayıtları ilan ile hüküm ifade etmeye başlar (TTK m. 36/1). Ayrıca ilgili düzenlemede hüküm ifade edeceği zamanın belirlenmesinin nasıl yapılacağı açıklanmıştır¹²⁰.

Yine belirtmek gerekir ki, ilan işlemi ticaret sicili teşkilatı dışındaki başka bir kurum tarafından yapılması sebebiyle ticaret sicili işlemleri arasında yer almamaktadır.

5. Ticaret Sicili Kayıtlarının Hukuki Etkisi

Ticaret sicil işlemleri tescil, değişiklik, silinme ve geçici tescilden oluşmaktadır. Ticaret sicilinde yapılan bu işlemler sonucunda ticari dünyada bir takım etkiler meydana gelmektedir. Yapılan işlemler neticesinde genel olarak iki tür sonuç meydana gelmektedir. Bunlardan ilki ticaret sicili kayıtlarının yapılan işlemler üzerinde etkisi, ikincisi ise ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler üzerinde etkisidir.

¹¹⁹ Ayhan, Çağlar, s. 272; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 206; Eriş, s. 1328.

¹²⁰ Ayhan, Çağlar, s. 273; İmregün, (Genel İlkeler), s. 56. Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., E. 2016/25640, K. 2017/16436, K. T. 28.12.2017, www.hukukturk.com.tr, E. T. 19.10.2019.

5. 1. Kayıtların İşlemler Üzerindeki Etkileri

Ticaret sicili kayıtlarının işlemler üzerindeki etkileri açıklayıcı (bildirici) etki, kurucu etki ve düzeltici etki olarak sıralanmaktadır¹²¹.

5. 1. 1. Açıklayıcı (Bildirici Etki)

Ticaret siciline yapılan tüm kayıtlar kural olarak açıklayıcı (bildirici) niteliktedir¹²². Açıklayıcı etki genel olarak, bir hakkın mevcudiyetini veya bir hakkın değişikliğe uğramış olduğunu ya da bir hakkın ortadan kaldırılmış olduğunu bildirir mahiyettedir¹²³. Ticaret sicilindeki açıklayıcı nitelik taşıyan kayıtlar aleniyeti sağlama vazifesi görürler¹²⁴.

Aleniyeti sağlama vazifesinin tam olarak sağlanması için aynı zamanda ticaret sicili kayıtlarının ilan edilmesi önemli ve gereklidir. TTK m. 35/3'e göre tescil edilen hususlar aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan olunur. İlan edilmeyen hususlar aleniyet özelliğini tam sağlayamadıkları için, üçüncü kişiler açısından da kural olarak herhangi bir sonuç doğurmayacaktır¹²⁵. Dolayısıyla ilan edilmeyen kayıtlar ticaret sicilinin aleniyet özelliği ile bağlantılı olan açıklayıcı (bildirici) özelliğine de gölge düşürecektir.

Açıklayıcı özellik, adından da anlaşılacağı üzere zaten doğmuş, değişmiş veya sona ermiş olan hakların bildirimini olduğu için ticaret siciline kaydedilmeden bir süre

¹²¹ Ayhan, Çağlar, s. 262; Bilge, (Sicil), s. 163-164; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 373.

¹²² Ayhan, Çağlar, s. 262; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Hirş, s. 98; Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 108; Kayar, (Ticaret Hukuku), s. 154; Karayalçın, (Sicil), s. 7; Bahtiyar, (Sicil), s. 41; Mimaroglu, s. 248; Polat Tunçer, *Ticaret Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 76. Benzer yönde bkz. Y. 21. H. D., K. T. 22.09.2014, E. 2014/13783, K. 2014/18239; Y. 21. H. D., K. T. 13.06.2013, E. 2012/6390, K. 2013/12538; Y. H. G. K., K. T. 30.1.2013, E. 2012/21-734, K. 2013/152, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

¹²³ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Bahtiyar, (Sicil), s. 41; Hüseyin Ülgen, *Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama)*, Ankara 1975'den Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 146; Ahmet Battal, *Ticari İşletme Hukuku (Ticaret Hukukunun Temel Kavramları)*, Gazi Kitabevi, Ankara 2007, (Ticari İşletme Hukuku), s. 145.

¹²⁴ Karayalçın, (Sicil), s. 7; Selma Çetiner, Armağan Ebru Bozkurt Yüksel, Ali Cengiz, *Ticaret Hukuku Ticari İşletme Hukuku Şirketler Hukuku Kıymetli Evrak Hukuku*, Detay Yayıncılık, Ankara 2014, s. 85; Çeker, (Kıymetli Evrak), s. 117-118.

¹²⁵ Ayhan, Çağlar, s. 272; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 310.

önce haklar edinilmiş, kayıt ile birlikte de açıklayıcı nitelik kazanılmıştır. Dolayısıyla hakların kazanılması için sicile kayıt zorunlu bir unsur değildir.

Açıklayıcı etkiye örnek vermek gerekirse, bir tacir, ticari işletmesi açıldığı günden itibaren 15 gün içinde ticari işletmesini ve kendi ticaret unvanını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir (TTK m. 40/1). Oysa gerçek kişinin tacir sıfatının kazanması ticaret siciline tescil ve ilana bağlı bir husus değildir. Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten gerçek kişiye tacir denir (TTK m. 12). Dolayısıyla fiilen ticari işletmesini kendi adına işletmeye başlayan bir gerçek kişi ticaret unvanını ticaret siciline tescil ettirmemiş olsa dahi tacir olmanın hüküm ve sonuçlarına tâbidir. Ticari işletmeyi ticaret siciline tescil ettirmemiş olmanın gerçek kişinin tacir sıfatının kazanılmasında bir etkisi yoktur¹²⁶. Fakat ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını ticaret siciline tescil ettirmek tacir açısından yasal bir zorunluluktur; böylece var olan hukuki durumun resmi olarak belgelendirilmesi amaçlanır¹²⁷.

Tacir sıfatının kazanılması gibi tacir sıfatının kaybedilmesinde de benzer bir durum vardır. Ticareti terk eden tacir, ticaret unvanını ticaret sicilinden sildirmelidir. Bu silinme işlemi de açıklayıcı nitelikte olacaktır¹²⁸.

Bir diğer örnek olarak Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 547/2’de düzenlenen ticari işletmeye ticari temsilci tayinini verebiliriz. Ticari işletme sahibi işlerini kendisi bizzat yürütmek zorunda değildir. Atadığı bir ticari temsilci ile işletmesinin yönetimini ve temsilini bir üçüncü kişiye açıkça veya örtülü olarak devredebilir. Böyle bir atama durumunda bu ticari temsilciyi ticaret siciline tescil etme zorunluluğu vardır. Maddede de açıkça görüleceği üzere, ticari temsilci ataması işletme sahibinin rızası ile meydana gelir. Ticaret siciline yapılan tescil açıklayıcı niteliktedir. Dolayısıyla ticari temsilci, sicile kaydedilmemiş olsa bile yapmış olduğu

¹²⁶ Bahtiyar, (Sicil), s. 41; İ. Yılmaz Aslan, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Şubat 2014, s. 65; Çeker, (Kıymetli Evrak), s. 117-118; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 115.

¹²⁷ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Ayhan, Çağlar, s. 251; Çeker, (Kıymetli Evrak), s. 117-118; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 115; İsmail Kayar, “Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili”, *Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, C.1, İstanbul 2002, (Adi Şirket), s. 479 vd..

¹²⁸ Karayalçın, (Sicil), s. 7; Mehmet Emin Bilge, “Tacir Sıfatının Sona Ermesi”, *Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, İstanbul 2002, (Tacir Sıfatı), s. 176.

hukuki işlemlerden işletme sahibinin sorumluluğu doğar¹²⁹. Ticari bir işletmeye ticari temsilci atanması ticaret siciline tescil edilmemiş olsa dahi temsil yetkisinin geri alındığı tescil ve ilan edilmedikçe üçüncü kişiler hakkında ticari temsilcinin yetkisi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı geçerliliğini koruyacaktır (TBK m. 550)¹³⁰.

Sonuç olarak, ticaret siciline yapılan kayıtlar kural olarak ve aksine bir düzenleme bulunmadığı takdirde açıklayıcı niteliktedir. Fakat şunu da belirtmekte yarar vardır; açıklayıcı olma etkisi tüm sicil kayıtlarının sahip olduğu temel etkidir. Dolayısıyla tescil, değişiklik, silinme olması veya kurucu ve düzeltici etkisi bulunması önem taşımaksızın tüm kayıtlar aynı zamanda belli ölçüde açıklayıcı etkiye de sahiptir¹³¹.

Aksine düzenleme olmadığı sürece yapılan sicilin açıklayıcı olacağı hususu başka sicillerde değişkenlik gösterebilir. Örneğin tapu sicilinde yapılan kayıtlar kural olarak kurucu niteliktedir¹³².

5. 1. 2. Kurucu Etki

Ticaret siciline tescil kural olarak açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte Kanun'da özel olarak belirtilen hallerde tescil işlemi kurucu ya da düzeltici etkiye sahip olacaktır¹³³. Kurucu etki, Kanun'da özel olarak düzenlenmek suretiyle ticaret siciline tescilin, bir hakkın doğumuna sebep olmasıdır¹³⁴. Ticaret siciline yapılan tescilin kurucu olduğunun kabul edilebilmesi için Kanun maddesinden bir hakkın veya hukuki sonucun doğumunun açıkça anlaşılması gerekir¹³⁵. Yorum yoluyla, hatta madde gerekçesi yardımıyla dahi yapılan bir tescilin kurucu etki doğuracağı sonucuna varılamaz. Örnek olarak, anonim şirketlerde tasfiyeden dönme kararının tescil ve ilan edilmesi verilebilir (TTK m. 548/1). Bu düzenlemeye göre, anonim

¹²⁹Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 680. Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 13.12.2004, E. 2004/20223, K. 2004/25824, <http://www.hukukturk.com>, 15.05.2019.

¹³⁰ Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 13.12.2004, E. 2004/20223, K. 2004/25824, <http://www.hukukturk.com>, E.T. 15.05.2019.

¹³¹ Bilge, (Sicil), s. 159.

¹³² Ertay, s. 90; Oğuzman, Seliçi, Oktay- Özdemir, s. 90.

¹³³ Benzer yönde bkz. Y. 21. H. D., K. T. 22.09.2014, E. 2014/13783, K. 2014/18239; Y. 21. H. D., K. T. 13.06.2013, E. 2012/6390, K. 2013/12538; Y. H. G. K., K. T. 30.1.2013, E. 2012/21-734, K. 2013/152, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

¹³⁴ Ayhan, Çağlar, s. 263; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Bilge, (Sicil), s. 159.

¹³⁵ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 209; Bilge, (Sicil), s. 157.

şirket genel kurulu gerekli nisapları sağladıktan sonra tasfiyeden dönme kararı alabilir ve bu karar tescil ve ilan ettirilir. Fakat TTK m. 548'e ilişkin madde gerekçesinde bu kararın ancak sicile yapılacak tescil ve ilan ile birlikte bir etki doğuracağı belirtilerek tescile kurucu etki bahşedilmiştir. Madde metninden değil de sadece madde gerekçesinden böyle bir sonuca varmak mümkün değildir¹³⁶. Zira TSY m. 88/1'de de tasfiyeden dönme kararının sadece tescil ve ilan edileceği düzenlenmiştir.

Ticaret siciline tescil işlemi gerçekleşmeden önce ilgili işlem ve buna bağlı hak henüz doğmamıştır ve üçüncü kişiler açısından da bir sonuç doğurmaz¹³⁷. Kurucu etkinin istisnai nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

Kurucu etki kavramının yerine “yaratıcı etki ” veya “ihdasi etki” kavramları da doktrinde tercih edilebilmektedir¹³⁸.

Kurucu etki ile daha önce mevcut olmayan yeni bir hukuki durum yaratılmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, kurucu etki söz konusu olduğunda yapılan kayıtların amacı bir hakkın doğumunu sağlamak veya mevcut bir hakkın değişimini sağlamak ya da var olan bir hakkı sona erdirmektir. Her ne kadar kurucu etki ile amaçlanan yeni bir hukuki durum yaratmak olsa da aynı zamanda sicile tescil ve ilan edilmekle kayıtların açıklayıcı etkisi de meydana gelir. Kısaca kurucu etki özünde açıklayıcı etkiyi de barındırır¹³⁹.

İstisnai nitelikte olan ve Kanun'da açıkça ticaret siciline tescilin kurucu etki özelliği göstereceği düzenlenmiş durumlar şunlardır;

- Ticaret unvanının korunmasındaki özel hüküm gereği usulüne uygun olarak tescil ve ilan edilmiş olan ticaret unvanının kullanılma hakkı sadece ticaret unvanının sahibine aittir (TTK m. 50). Tescil edilmiş bir ticaret unvanına tecavüz edilmesi durumunda ise, hak sahibi bunun tespitini, yasaklanmasını, silinmesini,

¹³⁶ Şengül Al Kılıç, Anonim Şirketlerde Tasfiyeden Dönme, Adalet Yayıncılık, Ankara 2017, s. 234.

¹³⁷ Ayhan, Çağlar, s. 263; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 373; Arslanlı, s. 171; Necla Akdağ Güney, *Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili*, İTO Yayınları, İstanbul 2011, (Ticaret Sicili), s. 69.

¹³⁸ Kayıhan, Yasan, s. 128; İmregün, (Genel İlkeler), s. 79.

¹³⁹ Bilge, (Sicil), s. 159.

imhasını ve zararı nispetince maddi ve manevi tazminini isteyebilir (TTK m. 52). Bu hüküm haksız rekabet halinde ticaret unvanı sahibinin haklarını düzenlemektedir. Ticaret unvanının ticaret siciline tescili normalde açıklayıcı özellikte olmasına rağmen, Kanun'un öngördüğü bu özel korunmadan yararlanabilmesi sadece usulüne uygun tescil ve ilan edilmek suretiyle olacağı için¹⁴⁰, tescil işlemi bu bakımdan kurucu özelliktedir¹⁴¹.

- Ticari işletmenin devredilebilmesi, devreden ve devralan arasında yapılan bir devir sözleşmesi ile olur. Bir ticari işletmeyi tüm malvarlığı ile devralan kişi, bu devri tüm alacaklılara bildirdiği veya TTSG'de yayımlanacak ilanla duyurduğu günden itibaren başlayarak alacaklılara karşı sorumlu olur. Muaccel borçlar bakımından devrin bildirim veya duyuru tarihinden itibaren, müccel borçlar bakımından ise muacceliyet tarihinden itibaren devralan iki yıl süreyle, önceki borçlu ile birlikte müteselsil sorumludur. Bu bildirim yükümlülüğü yerine getirilmedikçe iki yıllık süre işlemeye başlamaz (TBK m. 202). Kanun maddesinde sadece, tescil ve ilan yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda, iki yıllık borçlardan sorumluluk süresinin üçüncü kişiler açısından başlamayacağı öngörülmüş olsa da, ticari işletmenin devri devir sözleşmesinin ticaret siciline tescili ile hüküm ifade edeceğinden (TSY m. 133/3) ticari işletme devrinin ticaret siciline tesciline kurucu bir özellik atfedilmiştir¹⁴². Buna karşılık ticari işletmeyi genel hatları ile düzenleyen TTK m. 11/3'te ticari işletmelerin bir bütün halinde devredilebileceği ve bu sözleşmenin yazılı olarak yapılacağı düzenlenmiş olup sonrasında bu sözleşmenin tescil ve ilan edileceği düzenlenmiştir. Bu hüküm lafzi olarak değerlendirildiğinde tescil ve ilanın kurucu değil açıklayıcı bir anlamı olacağını düşünen yazarlar da mevcuttur¹⁴³. Kanaatimizce de TTK m. 11 hükmü, lafzi yorumundan hareketle

¹⁴⁰ Aslan, s. 65; Hayrettin Çağlar, Mehmet Özdamar, "Ticaret Unvanının Korunması", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 2, y.2006, Konya 2006, s. 125 vd..

¹⁴¹ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 210; Bahtiyar, (Sicil), s. 41; Özge Karaege, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Unvanının Özel Olarak Korunması (Özellikle Yeni TTK m.52; Eski TTK m.54)", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 6, S. 1-2, Seçkin Yayıncılık, Kayseri 2011, s. 12; Mimaroglu, s. 249; Kayıhan, Yasan, s. 137.

¹⁴² Usluel, s. 151-152; Ünal Tekinalp, "Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek", *BATİDER*, C. XXIV, S. 3, y. 2008, s. 13.

¹⁴³ Sema Aydın, Hasan Ali Kaplan, Arzu Şen Kalyon, "Ticari İşletme Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları", *GÜHFD*, C. XVII, y. 2013, S. 1-2, s. 233 vd.; Metin Topçuoğlu, "Yeni TTK'nın ve Yeni TBK'nın Ticari İşletmenin ve Kiracılık Hakkının Devrine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi",

açıklayıcı etki olma özelliği göstermektedir. Zira TSY, bir yönetmeliktir ve kanunlar ile yönetmeliklerin çeliştiği durumlarda kanunlar esas alınır. Aksi bir durumda bir kanun değişikliğine gidilerek 11'inci madde hükmünün açıkça kurucu etki amacı taşıdığı belirtilmeli ve üçüncü fıkra hükmü bu doğrultuda kaleme alınmalıdır.

- Ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanmasında yapılan tescil de kurucu niteliktedir¹⁴⁴. Ticaret şirketleri kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerdir (TTK m. 124/1). Hepsinin tüzel kişiliği vardır (TTK m. 125)¹⁴⁵. Tüzel kişilik kazanabilmeleri için ticaret siciline tescil edilmeleri şarttır¹⁴⁶. Ticaret siciline tescil edilen, her şirketin usulüne uygun olarak oluşturulmuş, ortaklarca imzalanmış ve noterce onaylanmış yahut ticaret sicili müdürü ya da yardımcısı huzurunda imzalanan şirket ana sözleşmesidir¹⁴⁷. Ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanılması için tescil şartı zorunluluğu kollektif şirketler için TTK m. 232'de, komandit şirketler için TTK m. 305'te, anonim şirketler için TTK m. 335'te, limited şirketler için TTK m. 587'de, kooperatifler için ise Kooperatifler Kanunu m. 3/1'de düzenlenmiştir.

- Ticaret şirketlerinde birleşme, bölünme ve tür değiştirme durumlarında bu hukuki durum ticaret siciline tescil yapılmak suretiyle hayat bulur¹⁴⁸. Dolayısıyla bölünme, birleşme ve tür değiştirmenin hüküm ve sonuç doğurabilmesi için ticaret siciline tescil edilmesi kurucu şarttır. TTK m. 136'ya göre, birleşme, bir şirketin mallarının tasfiye edilmeden başka bir şirkete ya da en az iki şirketin mallarının yeni kurulacak bir şirkete devredilmesi, bunun karşılığında,

Terazi Hukuk Dergisi, C. 8, S. 81, Mayıs 2013, s. 17; M. Fatih Arıcı, *Ticari İşletmenin Aktif ve Pasif ile Devri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 207.

¹⁴⁴ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 210.

¹⁴⁵ Ticaret şirketlerinde tüzel kişilik kazanılmasına ilişkin detaylı bilgi için bkz. Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar, Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 169 vd..

¹⁴⁶ Detaylı bilgi için bkz. Kayıhan, Yasan, s. 129; Tunçer, s. 76; Hasan Pulaşlı, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, (Şirketler), s. 74; Bilge, (Tacıir Sıfatı), s. 180; Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 3. Baskı, Dora Yayınları, Şubat 2014, (Şirketler Hukuku), s. 44; Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, (Ortaklıklar), s. 110; Mimaroglu, s. 249; Battal, (Ticari İşletme Hukuku), s. 145; Baktır, s. 91; Aslan, s. 65.

¹⁴⁷ Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku-Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri*, 13. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2019, (Ortaklıklar), s. 83; Mehmet Bahtiyar, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi", *Makaleler II*, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, (Tasarı), s. 180.

¹⁴⁸ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212.

devrolunan şirketin pay sahiplerine devralan ya da yeni kurulan şirkette pay sahipliği sıfatı verilmesi şeklinde tanımlanabilir¹⁴⁹. TTK m. 151/1'e göre; birleşmenin geçerli olması için genel kurulda birleşmenin kabul edilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, TTK m. 153/1'e göre bu birleşmenin geçerlilik kazanabilmesi için genel kurulca kabul edilen birleşmenin ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil burada kurucu etki niteliğindedir¹⁵⁰. Bölünme ise, ticaret şirketlerinin malvarlıklarının kısmen veya tamamen başka bir şirkete devir edilmesi ve bunun sonucunda bölünen şirketteki ortakların devir alan şirkette pay sahibi olması durumudur (TTK m. 159)¹⁵¹. Bölünme yapılabilmesi için TTK m. 166/1 gereğince bölünme sözleşmesi hazırlanması gerekir. TTK, m. 172/1'e göre, bölünme sözleşmesinin tarafı şirketler, bölünme raporunu, bölünme sözleşmesini ve şirketin son üç yıllık finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporlarını ve ayrıca ara bilançoları, kendi ortaklarının incelenmesine sunar. Ortaklarca incelendikten sonra bölünmeye katılan ilgili şirketlerin yönetim organları bölünme planını veya sözleşmesini genel kurula sunar (TTK m. 173/1). Bu aşamadan sonra TTK m. 179/1 gereğince bölünme sözleşmesinin geçerlilik kazanabilmesi için ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Yapılan tescil birleşmede olduğu gibi kurucu etkiye sahiptir¹⁵². Tür değiştirme ise, ticari işletmelerin veya ticaret şirketlerinin tasfiye edilmesine gerek kalmadan ve ekonomik varlıklarını kaybetmeksizin, TTK'da belirtilen başka bir şirket türüne dönüştürülmesidir (TTK m. 180)¹⁵³. Tür değiştirecek şirket, TTK m.

¹⁴⁹ Şengül Al Kılıç, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2009, s.9; Hasan Pulaşlı, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri", *Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan*, II. Cilt, İstanbul 2009, (Tasarı), s. 1332; Nurcan Turan, Sabiha Buket Bilgel, "Ticaret Sicili Uygulamaları Açısından Tasfiye Halindeki veya Sermaye Kaybı Olan Şirketin Birleşme İşlemine Katılımı", *REGESTA*, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 82; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 62.

¹⁵⁰ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212; Sami Karahan, Ahmet Keşli, *Şirketler Hukuku*, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012, s. 191; Şener, (Ortaklıklar), s. 129; Cüneyt Büyükyaka, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Şirketlerin Bölünme ve Birleşme İşlemlerinin Hukuki Prosedürü", *REGESTA*, S. 1, y. 2011, İstanbul 2011, s. 103; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 67; Mustafa Çeker, "Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları", *EÜHFHD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan)*, C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, (Ticaret Şirketleri), s. 116.

¹⁵¹ Karahan, Keşli, s. 200; Pulaşlı, (Şirketler), s. 201-202; Çeker, (Ticaret Şirketleri), s. 117.

¹⁵² Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 127; Bilgili, Demirkapı, (Şirketler Hukuku), s. 79; Şener, (Ortaklıklar), s. 146; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 72; Çeker, (Ticaret Şirketleri), s. 118.

¹⁵³ Karahan, Keşli, s. 224; Şener, (Ortaklıklar), s. 151-152; Çeker, (Ticaret Şirketleri), s. 118-119; Pulaşlı, (Şirketler), s. 248; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 73.

185/1'e göre yönetim organı vasıtasıyla tür değiştirme planı hazırlar. Plan hazırlandıktan sonra TTK m. 186/1'e göre yönetim organınca tür değiştirme raporu hazırlanır. TTK, m. 189'a göre, tür değiştirmede de, birleşme ve bölünmede olduğu gibi tür değiştirme planı genel kurulun onayından geçer. Genel kuruldan onay alındıktan sonra yönetim organı, tür değiştirmeyi ve yeni şirket ana sözleşmesini TTK m. 189/2'ye göre ticaret siciline tescil ettirir. Birleşme ve bölünmedeki gibi, tür değiştirme işleminde de tescil kurucu etkiye sahiptir¹⁵⁴.

- Doktrinde anonim şirketler açısından esas sözleşme değişikliği (TTK m. 455), özellikle sermaye artırımını (TTK m. 456 ve m. 471) veya azaltılmasına (TTK m. 475/4) ilişkin genel kurul kararının ticaret siciline tescilinin kurucu etkiye sahip olacağı ifade edilmiştir¹⁵⁵. Genel kurulda onaylanan esas sözleşme değişikliklerinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için, şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Esas sözleşme değişikliğine ilişkin karar üçüncü kişilere karşı, tescilden önce hüküm ifade etmeyecektir (TTK m. 455). Madde hükmünden, iç ilişkide esas sözleşme değişikliğinin tescile gerek kalmadan hüküm ifade edeceği¹⁵⁶, dolayısıyla iç ilişki bakımından tescil açıklayıcı nitelikte iken, dış ilişki bakımından ise tescilin kurucu nitelikte olduğu yönde fikirler ileri sürülmüştür¹⁵⁷. Kanaatimizce sadece sermaye artırımını niteliğindeki esas sözleşme değişikliğinde kurucu etkiden bahsetmek mümkündür (TTK m. 456). Zira ticaret siciline yapılan tescilin kurucu olduğunun kabul edilebilmesi için kanun maddesinden bir hakkın veya hukuki sonucun doğumunun açıkça anlaşılması gerekir. TTK m. 456/4'e göre, TTK m. 355/1 hükmü kıyas yoluyla uygulanacaktır. TTK m. 355/1'de ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanmasının ticaret siciline tescil ile mümkün olduğu düzenlenmiştir. Kıyas yoluyla sermaye artırımını niteliğindeki esas sözleşme değişikliğinin geçerli olabilmesi için

¹⁵⁴ Şener, (Ortaklıklar), s. 161; Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 137.

¹⁵⁵ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212; Kayıhan (Memur), 375; Akdağ Güney, Esas Sözleşme 56; Özsungur, (İlan), 136-137. Aksi yöndeki görüş için bkz. Karahan/Saraç, Şirketler Hukuku, s. 571-572.

¹⁵⁶ TTK m. 455'e ilişkin madde gerekçesinde, söz konusu maddenin 6762 sayılı eTTK'dan aynen alındığı belirtilmiştir. 6762 sayılı eTTK m. 390 hükmünün son cümlesinde yer alan "*Değiştirme kararı tescilden önce hüküm ifade etmez.*" şeklindeki hükümden, eTTK m. 390'a göre esas sözleşme değişikliğine ilişkin yapılacak olan tescilin, hem iç ilişkide hem de dış ilişkide kurucu olduğu anlaşılmaktadır.

¹⁵⁷ Akdağ Güney, (Tescil) s. 50-57; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 348; Kendigelen, s. 358.

tescil ve ilan edilmesi sonucunu çıkarabiliriz. Dolayısıyla sermaye artırımını niteliğindeki esas sözleşme değişikliğinin tescil ve ilan kurucu niteliktedir¹⁵⁸. Diğer esas sözleşme değişikliklerini düzenleyen hükümlerde (TTK m.455 ve TTK m.475/4) açıkça esas sözleşme değişikliğinin tescil ve ilan ile geçerlilik kazanacağına dair bir düzenleme yoktur. Sonuç olarak sadece sermaye artırımını niteliğindeki esas sözleşme değişikliğinin tescil ve ilanının kurucu etkiye sahip olduğunu düşünmekteyiz.

- Son olarak, anonim şirketin kuruluşundan sonra gerçekleşen devir almalar bakımından kanuna karşı hile yapılmaması için bu devir sözleşmelerinin ticaret siciline tescil ve ilan da kurucu niteliktedir. Anonim şirket bir sermaye şirkettir. Kurucu ortaklara kanun koyucu TTK m. 128’de sermaye koyma borcu bakımından ağır bazı prosedürel yükümlülükler yüklemiştir. Ağır şartlardan kaçmak isteyen ve özellikle aynı borca girmeyip sermayesini nakit olarak ödeyip şirket kurulduktan sonra aynı sermaye koymayı planlayan kanuna karşı hile yapabilecek kişilere karşı kanun koyucu TTK m. 356’da önlem almıştır. Buna göre şirketin tescilinden sonra iki yıl içerisinde, bir işletme veya malvarlığı değeri şirketin sermayesinin onda birini aşan değere sahipse, bunların devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler genel kurulca onaylanmak ve ticaret siciline tescil ve ilan edilmek suretiyle geçerlilik kazanır. Buradaki tescil ve ilan, işlemin gerçekleşmesi bakımından kurucu niteliktedir¹⁵⁹.

5. 1. 3. Düzeltici Etki

Hukuki işlemlerde var olan eksikliklerin ticaret siciline yapılan tescil ile düzeltilmesi ve var olan eksikliklerin tamamlanması durumlarında ticaret sicilinin düzeltici etkisi söz konusu olmaktadır. Düzeltici etkinin doktrinde onarıcı veya iyileştirici etki olarak da adlandırıldığı görülmektedir¹⁶⁰. Düzeltici etki sadece

¹⁵⁸ Hasan Pulaşlı, “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı*”, BATİDER, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2006, (Artırım), s. 61; Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 603.

¹⁵⁹ Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 327; Şener, (Ortaklıklar), s. 345- 346; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 210; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 145.

¹⁶⁰ Poroy Reha, Tekinalp Ünal, Çamoğlu Ersin, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2005, (Kooperatif), s. 285; Karayalçın, (Sicil), s. 11-12; Ülgen, s. 146; Poroy, Yasaman, s. 212-213.

tescilin kurucu etkiye sahip olduğu durumlarda gündeme gelir. Yapılan tescil, kurucu etkinin yanında başka bir etkiyi daha bünyesine barındırır. Bu durumlarda ticaret siciline yapılan tescil, kurucu etki göstermesinin yanında ayrıca işlemin bünyesinde barındırdığı bir takım aksaklıkları, eksiklikleri düzeltici (onarıcı) bir etki de göstermektedir. Böylelikle sicile yapılan tescil ile işlemin bünyesinde taşıdığı eksiklikler giderilmiş olmaktadır¹⁶¹.

Nadir olarak karşılaşılabilecek düzeltici etkiye örnek olarak TTK m. 353 verilebilir. Buna göre; anonim şirketin yokluğuna veya butlanına kural olarak karar verilemez; fakat bazı durumlarda kanun hükümlerine açıkça aykırı hareket edilmek suretiyle alacaklıların, ortakların veya kamunun menfaati önemli ölçüde tehlikeye atılmış veya ihlal edilmişse fesih davası yoluyla ileriye etkili olarak (ex nunc etki) bu aykırılıklar giderilebilmektedir¹⁶². Anonim şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine anonim şirketin ticaret siciline tescil ve ilanından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde alacaklılar, ortaklar, yönetim kurulu veya Ticaret Bakanlığı tarafından şirketin feshi için başvurulabilir. Hem mahkemenin açılması hem de mahkemenin sonucu mahkemenin bildiri üzerine re'sen ticaret siciline tescil ve ilan olunur (TTK m. 353).

Fakat üç aylık hak düşürücü süre içinde fesih davası açılmaz ise tescil, şirketin kuruluşu sırasındaki hukuka aykırılıkları sağlığına kavuşturmuş olacaktır. Tescilin hukuka aykırılıkları sağlığına kavuşturması, menfaatlerin korunması ve işlem güvenliği açısından zorunludur¹⁶³. Hükümün gerekçesinde de kuruluştan itibaren, aylarla ifade edilen çok kısa bir süre geçtikten sonra anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilememesi, tescilin her türlü hukukî sakatlığı onarması ve işlem güvenliğinin korunması gereğinin zorunlu sonucu olduğu ifade edilmiştir¹⁶⁴. Görüldüğü üzere kurucu nitelikteki tescil burada düzeltici (onarıcı) bir etki göstermiştir.

¹⁶¹ Ayhan, Çağlar, s. 263; Karayalçın, (Sicil), 11; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), 70; Özsungur, (İlan), 146-149.

¹⁶² Ayhan, Çağlar, s. 263; Bahtiyar, (Ortaklıklar), s. 143.

¹⁶³ Pulaşlı, (Genel Esaslar), s. 311; Poroy, Yasaman, s. 212 vd.; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 70; Bilge, (Sicil), s. 164.

¹⁶⁴ Bkz. TTK m. 353 madde gerekçesi.

5. 2. Kayıtların Üçüncü Kişiler Üzerindeki Etkileri

Ticaret sicili kayıtları, yapılan işlem üzerinde etkileri bulunduğu gibi üçüncü kişiler üzerinde de etkileri mevcuttur. Yapılan işlem üzerindeki etkileri ilgili başlıkta bahsettiğimiz üzere¹⁶⁵ “açıklayıcı (bildirici) etki”, “kurucu etki” ve “düzeltici etki”dir. Üçüncü kişiler üzerinde ise “yer bakımından etki”, “zaman bakımından etki”, “olumlu etki” ve olumsuz etki” şeklinde etkilere sahip olduğunu TTK m. 36’dan çıkarım yapabiliriz.

Ticaret siciline yapılan tescil ve ilanın üçüncü kişiler üzerindeki etkisi çalışmamızın ikinci bölümünde ayrıntılı olarak anlatıldığı için burada konu başlığının hukuki terminolojide hangi konumda olduğunu açıklayabilmek bakımından kısaca anlatılmıştır. Detaylı anlatım, çalışmamızın ikinci bölümünde yer almaktadır.

6. Ticaret Sicili Örgütü

Ticaret sicili, idari olarak ticaret sicili müdürlükleri, ticaret ve sanayi odaları ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde örgütlenmiştir.

6. 1. Ticaret ve Sanayi Odaları

Ticaret ve sanayi odaları, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nda (TOBBOBK) düzenlenmiştir. Odalar, odaya üye olan meslek erbabının ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıp dayanışmayı arttırmayı amaçlayan, üyelerin dürüstlük kuralları çerçevesinde birbirleri ve halkla etkileşim halinde olmasını sağlamaya çalışan ve ayrıca mevzuatta kendilerine verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulmuş tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır (TOBBOBK m. 4).

Ticaret ve sanayi odaları TOBB’nin olumlu görüşü alınmak suretiyle Ticaret Bakanlığı’nın kararı ile illerde kurulur. Bir ilde ticaret ve sanayi odası kurulabilmesi için en az bin tacir veya sanayici veya deniz ticareti erbabının TOBB’ye yazılı olarak başvurması gerekmektedir (TOBBOBK m. 5).

¹⁶⁵ Bkz. Birinci bölüm “5.1.1.”, “5.1.2.” ve “5.1.3.” nolu başlıklarda yer alan açıklamalar.

Devlet, bazı kamu yararı taşıyan meslek gruplarının mesleki faaliyetlerini denetlemek gereksinimi duymuş, fakat bunu doğrudan kendisi yapmak yerine meslek mensuplarını teşkilatlandırmak suretiyle gerçekleştirmiştir¹⁶⁶.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan ve ayrı tüzel kişiliği bulunan sanayi ve ticaret odaları ticaret sicilinin tutulmasında görev ve yetkilidir. Bu bakımdan konuları ticaret sicili açısından oldukça önemlidir. Bununla birlikte Devlet'in gözetleme ve denetleme yetkisi ortadan kalkmamıştır. Ticaret Bakanlığı, bu odaların bünyesinde ticaret sicili müdürlüklerinin iş ve işlemlerini gözetler ve denetler. Ticaret sicili müdürlüğü, bakanlık tarafından öngörülen talimatlara ve önlemlere uymakla yükümlüdür.

6762 sayılı eTTK'da, (559 sayılı KHK ile öngörülen değişikliklerden önce) ticaret sicili kayıtlarının tutulması asliye ticaret mahkemeleri tarafından, asliye ticaret mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemeleri tarafından gerçekleştirilmekteydi¹⁶⁷. 1995 yılında 559 sayılı KHK ile birlikte yapılan değişiklik ile eTTK m. 26/1 uyarınca, ticaret ve sanayi odası veya ticaret odası bulunan yerlerde bir ticaret sicil memurluğu kurulması öngörülmek suretiyle değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklik doktrinde bazı yazarlar tarafından tarafsızlığın sağlanamayacak olması sebebiyle eleştirilmiştir. Ticaret ve sanayi odalarının ticaret erbabı olmaları sebebiyle, mahkemeler gibi tam bağımsız ve tarafsız olamayacaklarından üçüncü kişileri hak kayıplarına uğratabileceklerinden endişe edilmiştir¹⁶⁸. Kanaatimizce bu endişeler yersizdir, mahkemelerin iş yoğunluğu ve ticaret sicilinin önemi düşünüldüğünde ticaret sicili kayıtlarının tutulması görevinin ticaret mahkemelerinden alınması ve sadece ticaret sicili kayıtlarının tutulması ile ilgilenen görevlilerce tutulması daha doğrudur.

¹⁶⁶ Bilge, (Sicil), s. 40.

¹⁶⁷ Bahtiyar, (Ticaret Sicili), s. 37; Saka, s. 152; Tesal, s. 85; Domaniç, (Genel Esaslar), s. 221; Domaniç, (Şerh), s. 169-170; Yanlı, s. 89 vd.; Şevket Memedali Bilgişin, *Ticaret Hukuku Prensipleri-Birinci Cilt-Ticaret ve Tüccar*, 3. Bası, Duygu Matbaası, İstanbul 1950, s. 138; Mehmet Özdamar, "Ticaret Sicil Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu", *BATİDER*, C. XXIII, S. 4, 2006, (Yargı Yolu), s. 289.

¹⁶⁸ Gül Okutan, "Ticaret Sicili", 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1997, s. 8-9.

6102 sayılı TTK bu değişikliği m. 24 ile muhafaza etmiştir fakat ticaret sicil memurluğu kurumu, ticaret sicili müdürlüğü olarak değişikliğe uğramıştır¹⁶⁹.

Odalar tarafından, ticaret sicili müdürü ve müdür yardımcıları ile ticaret sicil işlemlerinde görevli personele görevleri dışında başka bir görev verilemeyeceği TTK m. 25'te düzenlenmek suretiyle ticaret sicili personelinin ne derece özel ve önemli olduğu hükme bağlanmıştır.

Ayrıca ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet ve ilgili odanın müteselsil sorumlu olacağı TTK m. 25/2'de düzenlenmiştir.

6762 sayılı eTTK döneminde sicilin tutulmasından kaynaklı zararlardan sorumluluğun sadece ilgili ticaret ve sanayi odasına ait olacağını öngörülmekteydi¹⁷⁰, fakat 6102 sayılı TTK ile karma bir sistem öngörülmüştür¹⁷¹. Buna göre sorumluluk hem Devlet hem ilgili sanayi ve ticaret odasındadır¹⁷².

6. 2. Ticaret Sicili Müdürlüğü

Ticaret sicili müdürlükleri, TOBB tarafından il merkezlerindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında faaliyet göstermek üzere kurulur. İl merkezleri dışındaki odalarda da ticaret sicili müdürlüğü kurulabileceği gibi müdürlüğe bağlı şube de kurulabilir (TTK m. 24/1).

Ayrıca önemle belirtmek gerekir ki, TTK m. 26'ya dayanılarak çıkarılan TSY'nin esas mahiyeti; ticaret sicili müdürlüklerinin kuruluşu, işleyişi, sicil defterlerinin tutulması, sicil kayıtlarının elektronik ortamda tutulması, tescil, değişiklik ve silinme işlemlerinin yapılması, müdürlüğün kararlarına karşı itiraz

¹⁶⁹ Bununla birlikte, 6102 sayılı yeni TTK'da benzer uygulamalar hala mevcuttur. Örneğin TTK m. 954'e göre "Gemi Sicili" asliye ticaret mahkemesinin gözetimi nezdinde tutulacaktır. Yine benzer şekilde, 5362 Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu m. 67/1'ye göre "Esnaf ve Sanatkârlar Sicili" ticari davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemeleri nezdinde tutulacaktır.

¹⁷⁰ Bkz. eTTK m. 40.

¹⁷¹ Özkorkut, s. 26 vd..

¹⁷² Bozer, Göle, s. 343; Berzek, s. 63; Veliye Yanlı, Murat Yusuf Akın, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Dünya Değişiyor Ya Siz*, 1. Baskı, İstanbul 2011, s. 22; İ. Yılmaz Aslan, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Şubat 2014, s. 62.

yolları, personelde aranan özellikler ve disiplin konularında usul ve esasları düzenlemektir (TSY m. 2).

Ticaret sicili müdürlüğü; ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odalarında, bu odaların teklifi üzerine ve Ticaret Bakanlığı'nın izni ile kurulur. İlgili odaların bulunmadığı yerlerde ticaret sicili Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen bir odadaki ticaret sicili müdürlüğü tarafından tutulur. Ayrıca yine müdürlük kurulmasını talep eden odaların yeterli teşkilata sahip olup olmadıklarının tespiti de Ticaret Bakanlığı tarafından yapılır (TSY m. 5).

Ticaret sicili müdürlüğünün yönetimi ticaret sicili müdürü tarafından yapılır. Müdürlük; müdür, müdür yardımcısı ve diğer personelden oluşmaktadır (TTK m. 25/1).

Ticaret sicili müdürlüğünün kurulması için gerekli olan şartlar ve ticaret ve sanayi odaları arasında ticaret sicili işlemleri ile ilgili işbirliği ve koordinasyon ile ilgili esaslar Ticaret Bakanlığı'nın çıkaracağı bir tebliğle düzenlenir (TTK m. 24/4). Fakat söz konusu tebliğ henüz çıkartılmamıştır¹⁷³. Ayrıca TSY m. 5'e göre; müdürlüklerin görev alanı odaların kuruldukları il ya da ilçe ile sınırlıdır¹⁷⁴. Fakat, Ticaret Bakanlığı oda olmayan ya da olsa dahi yeterli teşkilatı bulunmayan il ve ilçeleri de kapsayacak şekilde müdürlüklerin görev alanlarını genişletebilir. Ayrıca ilgili odanın teklifi ve Ticaret Bakanlığı'nın onayı ile aynı müdürlüğe bağlı şubeler de açılabilir.

6762 sayılı eTTK döneminde ticaret sicili kayıtlarının "sicil memurluğu" kurumu tarafından tutulacağı öngörülmekteydi¹⁷⁵, 6102 sayılı TTK ile bu kurum "sicil müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.

6. 1. 1. Müdür, Müdür Yardımcısı ve Diğer Personele İlişkin Esaslar

Ticaret sicili müdürlüklerinde; müdür, müdür yardımcısı veya diğer personel görevlidir (TSY m. 6/1). Müdür, müdür yardımcısı veya diğer personel Türk vatandaşı olmalı, müdür ve müdür yardımcıları bakımından kırk yaş; diğer

¹⁷³ Bozer, Göle, s. 327; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 356.

¹⁷⁴ Bozer, Göle, s. 327.

¹⁷⁵ Bkz. eTTK m. 26.

personelde otuz beş yaş doldurulmamış olmalı, askerlikle ilişiği bulunmamalı, müdür ve müdür yardımcıları bakımından kamuda veya özel sektörde en az beş yıl iş tecrübesi olmalı, kamu haklarından mahrum bulunmamalı, yüz kıztartıcı bir suç işlememiş olmalı, görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut yahut akıl hastalığı bulunmamalı, tacir veya esnaf sayılmalarını gerektiren bir faaliyette bulunmamalı, kısıtlanmamış olmalı, eğitimini yönetmelikte belirtilen bölümlerden birinde tamamlamış olmalı, Kamu Personeli Seçme Sınavı'nda yeterli puanı almış olmalıdır (TSY m. 8).

şartlar incelendiğinde de anlaşılacağı üzere, ticaret sicili müdür ve personelinin alım kriterleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile benzerlik gösterir. Fakat ticaret sicilinde çalışan personel 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu m. 73'e göre 4857 sayılı İş Kanunu'na tâbidir. İstisnai olarak belirtmek gerekir ki TTK m. 25'e göre ticaret sicilinde görevli personel görevleriyle ilgili suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak sorumludurlar ve görevlerini yaparken bu kişilere karşı işlenmiş suçlar kamu görevlisine işlenmiş sayılır¹⁷⁶.

TTK ve TSY'ye göre, ticaret sicili müdürü, müdürlüğün yöneticisi konumunda olup, müdürlüğün düzenli şekilde idare edilmesi sicil müdürünün görevleri arasındadır¹⁷⁷.

TTK m. 25/1'e göre ticaret sicili müdürü ve müdür yardımcısı odanın teklifi üzerine veya re'sen Ticaret Bakanlığı'nca atanır. Ticaret sicili müdür ve müdür yardımcılarının görevden alınmaları da aynı usule tâbidir. TTK m. 25/1 hükmü 2018 yılında kabul edilen bir Kanun Hükmünde Kararname ile değişikliğe uđramıřtır¹⁷⁸. Bu değişiklikten önce ticaret sicili müdürü ve müdür yardımcısı, oda yönetim kurulunun teklifi alınarak Ticaret Bakanlığı'nın uygun görüşü ile birlikte oda meclisi tarafından atanmaktaydı.

¹⁷⁶ Nomer Ertan, lgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 356- 357; Ayhan, ağlar, s. 275.

¹⁷⁷ Bilge, (Sicil), s. 50.

¹⁷⁸ Değişik: 15/8/2017-KHK-694/163, 25/8/2017 tarihli 30165 sayılı R.G..

TTK m. 25/1'e göre, müdürlüğün iş hacmine göre yeteri kadar müdür yardımcısı görevlendirmesi yapılacaktır.

Müdür yardımcılarının önemini anlatmak bakımından vekâlet ilişkisini açıklamak önemlidir. Müdürün görevi başında olmadığı zamanlarda müdürün yerine müdür yardımcısı vekâlet eder. Birden çok müdür yardımcısı varsa müdür ayrılmadan önce hangi müdür yardımcısının vekâlet edeceğini belirler. Hem müdür hem de müdür yardımcısının görevi başında olamayacağı durumlarda Ticaret Bakanlığı'na önceden yazılı olarak bildirilmek suretiyle oda meclisi tarafından müdürlükteki personel de vekâlet edebilir (TSY m. 7/4). Buradaki vekâlet ilişkisi ticaret sicili müdür ve müdür yardımcılarının kamu görevlisi olmasından kaynaklanan vekâlet ilişkisidir. Vekâlet, en basit anlamı ile bir başkası adına hareket edebilmek için yetkilendirilmeyi ifade eder¹⁷⁹. Vekil, asılın sahip olduğu tüm hak ve yetkilere sahip olup, bunları kullanabilir. Ancak vekâlete, sürekli değil, geçici olarak başvurulur. Vekâlet verme, bir kamu görevlisinin izin, hastalık, geçici görevlendirme gibi sebeplerle makamını geçici olarak boşaltması halinde bu süre için yetkili kamu görevlisinin yetkilerini kullanmak üzere bir başka kamu görevlisine bırakmasına vekâlet verme denir. Vekâlet verme, asıl yetkili kamu görevlisi görevinin başına dönünce biter¹⁸⁰.

Ticaret sicili müdürlüğünde görevli müdür ve müdür yardımcısı/yardımcıları dışında diğer personel olarak adlandırabileceğimiz personel de çalışmaktadır. Bu görevliler oda meclisi tarafından atanır. Ticaret Bakanlığı'nın onayı aranmamaktadır¹⁸¹. Diğer personelin sicil hizmetlerini geciktirmeksizin yapması bakımından ihtiyaç duyulan çalışma yeri, arşiv ve malzemeler oda yönetimi tarafından sağlanmaktadır (TSY m. 7/3).

¹⁷⁹ Bahtiyar Akyılmaz, Murat Sezginer, Cemil Kaya, *Türk İdare Hukuku*, Savaş Yayınevi, 9. Baskı, Ankara 2018, s. 152.

¹⁸⁰ Ramazan Yıldırım, *İdare Hukuk Dersleri I*, Konya 2009, s. 444.

¹⁸¹ Bilge, (Sicil), s. 69.

6. 2. 2. Müdür, Müdür Yardımcısı ve Diğer Personele İlişkin Görev ve Sorumluluklar

TTK m. 32’de “Tescil” üst başlığının altında ticaret sicili müdürünün görevleri ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Ayrıca TSY m. 34’te düzenlendiği üzere; ticaret sicili müdür, müdür yardımcıları ve görevlendireceği personelin ticaret siciline yapılan tesciller bakımından bazı sorumlulukları mevcuttur. Bu kişilerin söz konusu görev ve sorumluluklarının “inceleme”, “sicile kayıt”, “sicile davet ve ihtar”, “sicil defter ve belgelerini koruma ve saklama” olmak üzere dört başlıkta toplanması mümkündür.

Kanun koyucu tarafından ticaret sicil müdür, müdür yardımcısı ve görevlendireceği personelin görev ve sorumluluklarının ilki olan “*inceleme yapma*” görevi, TSY m. 34’te şu şekilde açıklanmıştır; müdür ve müdür yardımcıları tarafından tescil talebi incelenip; tescili istenen husus tescil için aranan kanuni şartları taşıyorsa, tescil istemi TTK ve TSY’de öngörülen şekilde yerine getirilmediyse, istem TSY’de detaylı şekilde belirtilen ilgililer tarafından yapılmadıysa, gerekli belgeler ve harç makbuzları eksikse, tescil isteminin konusu olgu şirket sözleşmesine ve Kanun’un emredici hükümlerine aykırılık taşıyorsa, tescil edilecek husus bir organın kararı olduğu durumlarda şirket sözleşmesine ve Kanun’un emredici hükümlerine aykırı ise, tescil edilecek husus gerçeklik ile bağı yoksa kamu düzenine aykırı ise, ticaret şirketlerinin esas sözleşmesinin tescilinde Kanun’un zorunlu kıldığı hükümleri içermiyorsa, tescil edilecek olan husus Ticaret Bakanlığı’nın veya başka kurumların iznine tâbi olmakla gerekli izinlerin alınmadığı durumlarda, tescil gerçekleştirilmez¹⁸². Bu şartları taşımayan tescil talebi ilgisine şartları yerine getirmesi için otuz günlük süre verilir. Süre iki defaya mahsus uzatılabilir. Sürelerin sonunda yerine getirilmesi gereken eksiklikler giderilmemişse tescil talebi reddolunur (TTK m. 34).

Yukarıdaki hususlar sicil müdürünce re’sen dikkate alınır. İnceleme görevine örnek vermek gerekirse, bir ticaret unvanının tescili için ticaret sicili müdürlüğüne başvuru yapılması durumunda ticaret unvanı için zorunlu unsurlara sahip olup

¹⁸² Ayhan, Çağlar, s. 255.

olmadığı incelenmelidir¹⁸³. Benzer şekilde örneğin, tüzel kişilerin tescilinde, şirket sözleşmesinin, emredici hükümlere aykırı olup olmadığını ve kanuni şartları taşıyıp taşımadığı incelenecektir¹⁸⁴.

Sicil müdürünün inceleme görev ve yetkisi, ticaret siciline tescilin kanunlarca öngörüldüğü hususlarda söz konusudur. Örneğin anonim şirketlerde genel kurul kararlarında sadece ana sözleşmede yapılmış bir değişiklik söz konusu olursa ticaret sicil müdürü tarafından incelenmesi mevzu bahis olacaktır, diğer bir deyişle genel kurul kararının tümünü değil esas sözleşme değişikliği mahiyetindeki genel kurul kararının ticaret sicili müdürünce incelenmesi mümkündür. Benzer şekilde sicil müdürü, anonim şirket genel kurul kararlarından herhangi birini tescil etmekten imtina etmeyi sadece Kanun'un emredici hükümlerine aykırılık sebebiyle ileri sürebilir¹⁸⁵.

Ticaret sicili müdür, müdür yardımcıları ve görevlendireceği personelin görev ve sorumluluklarından ikincisi "*ticaret sicili ile ilgili işlemleri yapmak*"tır. Yani tescil, değişiklik ve silinme işlemleri¹⁸⁶ şartlar gerçekleştiği takdirde yerine getirilmelidir. Talepler yerine getirilmediği takdirde ilgililer, talebin reddedildiği tarihten itibaren sekiz gün içinde sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilirler (TTK m. 34).

Ticaret sicili müdür, müdür yardımcıları ve görevlendireceği personelin görev ve sorumluluklarının üçüncüsü TTK m. 33/1'de düzenlenen "*tescile davet*"tir. Buna göre, tescili zorunlu olan fakat süresi içinde tescil edilmediği ya da yapılan tescilin gerçeği yansıtmadığının haberini alan sicil müdürü, ilgilileri uygun bir sürede kanuni zorunlulukları yerine getirmeye veya o hususta tescili gerektiren bir sebebin bulunmadığını ispat etmeye davet eder¹⁸⁷. Verilen sürede talepleri yerine getirmeyen

¹⁸³Ayhan, Çağlar, s. 255; Mimaroglu, s. 243; Erem, s. 138.

¹⁸⁴Ayhan, Çağlar, s. 255; Poroy, Yasaman, s. 201 vd.; Mimaroglu, s. 243.

¹⁸⁵ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 370. Benzer yönde bkz. Y. 11. H.D., K.T. 25.04.2001, E. 399, K. 2040; Y. 11. H. D., K. T. 08.01.2013, E. 2011/4415, K. 2013/139, www.hukukturk.com, E. T. 19.10.2019.

¹⁸⁶ Bkz. Birinci Bölüm "2" nolu başlıkta yer alan açıklamalar.

¹⁸⁷Ayhan, Çağlar, s. 256. Benzer yönde bkz. Y. 11. H. D., K. T. 18.06.1998, E. 2503, K. 4637, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

ilgililer, sicil müdürünün teklifi ile mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ticaret sicili müdür, müdür yardımcıları ve görevlendireceği personelin görev ve sorumluluklarının sonuncusu ise, “*ticaret sicil işlemleri hakkında tutulan sicil defter ve belgelerinin muhafazalı şekilde saklanması*”dır. TTK m. 35/1’e göre, tescil işleminin gerçekleştirilmesi için dayanak olarak müdürlüğe sunulan dilekçe, beyanname, senet, belge ve ilanları içeren gazeteler sicil müdürlüğü tarafından saklanır. MERSİS’te elektronik olarak tutulan kayıtlar bakımından saklama ve muhafaza, verileri yedekleme amacıyla periyodik olarak merkezi olmayan veri taşıyıcılarına kopyalamak suretiyle gerçekleştirilir. Elektronik verilerin güvenliği, saklanması ve muhafazasına ilişkin detaylar TSY m. 14’te düzenlenmiştir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, yukarıda bahsedilen ticaret sicil müdür, müdür yardımcısı ve görevlendireceği personel için başka görev verilemez (TTK m. 25). Çalışmamızın “Ticaret Bakanlığı” başlığında da bahsettiğimiz üzere ticaret sicil müdürlüğü ve Bakanlık arasındaki idari vesayet ilişkisi gereği, sayılan kişilere sadece Bakanlık emir ve talimat verebilir¹⁸⁸.

Benzer şekilde, Yargıtay da limited şirketlerde pay devri ve müdür atanmasıyla ilgili genel kurul kararlarının sahtecilik veya hile sebepleriyle yokluğunun ileri sürüldüğü durumlarda bu durumu değerlendirecek olan makamın sicil müdürü olmayacağından dolayı söz konusu kararların tescilini uygun görmüştür. Bu kararların sahteliği ancak açılacak bir davanın konusu olacaktır¹⁸⁹. Söz konusu durumu ticaret sicili müdürü bekletici mesele yapamaz.

Ticaret sicili kayıtları yukarıda belirtilen şartlara uyularak tutulmadığı takdirde ilgililerin bir zarara uğraması olasılık dâhilindedir. Bu zararlardan ilgili oda ve Devlet müteselsilen sorumludur¹⁹⁰. Zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu

¹⁸⁸ Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 102.

¹⁸⁹ Y. 11. H. D., K. T. 10.03.2008, E. 2007/1550, K. 2008/2845, <http://www.hukukturk.com>, 15.05.2015.

¹⁹⁰ Ayhan, Çağlar, s. 275; Bozer, Göle, s. 330; Cüneyt Pekmez, *Tapu Sicilinin Tutulmasından Devletin Sorumluluğu*, İstanbul 2013, s. 9; Şener, (Ticari İşletme), s. 445; Veysel Başpınar, “Elektronik Tapu Sicili Düzenlenirken, Tapu Sicilinin Aleniyeti ve Diğer Alanlarla İlgili Alınması Gereken Tedbirler”, *AÜHFĐ*, C. 57, S. 3, y. 2008, Ankara 2008, s. 104 vd..

edilir (TTK m. 25/2; TSY m. 11). Buradaki müteselsil sorumluluk kusursuz sorumluluktur¹⁹¹. Ayrıca sorumluluğun doğabilmesi için ticaret sicilinin tutulması noktasında bir hukuka aykırılık mevcut olmalı ve bu hukuka aykırılığın neticesinde zarar meydana gelmelidir. Yani illiyet bağı önemlidir¹⁹².

6. 3. Ticaret Bakanlığı

6102 sayılı TTK m. 24'ün lafzına göre, “Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından... ticaret sicili müdürlükleri kurulur.” Cumhurbaşkanlığı sisteminin kabulünden sonra her ne kadar TTK ve TSY’de değiştirilmemiş olsa dahi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ismi Ticaret Bakanlığı olarak değiştirildiğinden dolayı çalışmamızda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ibaresinin kullanıldığı yerlerde Ticaret Bakanlığı ibaresi kullanılacaktır¹⁹³.

Ticaret Bakanlığı, ticaret sicilinin tutulmasında denetleme ve gerekli önlemleri alma misyonu bakımından faaliyet gösterir. Zira ticaret sicilini bizzat tutan ticaret ve sanayi odalarıdır¹⁹⁴. Bakanlık denetimlerini denetim elemanları vasıtasıyla yapar. Ayrıca ticaret sicili personelinin mesleki eğitimini arttırmak amacıyla TOBB ve ilgili odalarla işbirliği içerisinde uygulama yapabilir (TSY m. 10).

Ticaret Bakanlığı'nın misyonu idare hukuku bakımından idari vesayet kurumudur¹⁹⁵. İdari vesayet, merkezi idare ve yerel idareler arasında koordinasyon ve bütünlük sağlanmasını amaçlayan; bunu daha ziyade merkezi yönetimin yumuşatılması suretiyle yerine getirmeye çalışan hukuki bir çaredir¹⁹⁶. Merkezi idare, yerel hizmetlerin ve kamusal görevlerin idarenin bütünlüğünü bozmayacak

¹⁹¹ Ayhan, Çağlar, s. 275; Bozer, Göle, s. 330. Aynı yönde bkz. Y. 4. H. D., K. T. 13.03.2008, E. 2484, K. 3200, www.kazanci.com, E. T. 19.10.2019.

¹⁹² Şener, (Ticari İşletme), s. 445.

¹⁹³ 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı R.G.'de yayınlanan 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, m. 441-473.

¹⁹⁴ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 357.

¹⁹⁵ Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 102.

¹⁹⁶ Akyılmaz, Sezginer, Kaya, s. 169; Ender Ethem Atay, *İdare Hukuku*, 3. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara 2012, s. 180; Ramazan Çağlayan, *İdare Hukuku Dersleri*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 122 vd.; Kemal Gözler, Güresel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, 20. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2018, s. 120 vd.; Metin Günday, *İdare Hukuku*, İmaj Yayınevi, Ankara 2011, s. 84 vd.; Turgut Tan, *İdare Hukuku*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, s. 99 vd..

şekilde yürütülmesini sağlamak, toplumun yararını korumak ve yerel ihtiyaçları karşılamak amacıyla idari vesayet yetkisini kullanabilir (Anayasa m. 127/5).

Ticaret Bakanlığı'nın ticaret ve sanayi odalarıyla ve ticaret sicili müdürlükleri üzerindeki vesayet yetkisine ticaret sicili müdürünün Ticaret Bakanlığı tarafından atanması örnek verilebilir (TTK m. 25/1). Ticaret Bakanlığı'nın, ticaret sicili müdürlüğü personelinin daha yetkin hale gelmesi için seminerler ve eğitim dersleri verebilmesi de başka bir örnektir (TSY m. 10/3). Bir diğer örnek olarak ticaret sicili müdürlükleri Ticaret Bakanlığı'nın verdiği talimatlara uymakla yükümlüdürler. Ticaret Bakanlığı ticaret sicili müdürlüklerini denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkilidir (TTK m. 25/3).

Ayrıca Ticaret Bakanlığı ticaret sicili hakkında mevzuat çıkarmaya da yetkilidir. Özellikle 6102 sayılı TTK ile getirilmiş olan kayıtların elektronik ortamda tutulması ile ilgili olarak çıkarılacak düzenlemeler Ticaret Bakanlığı ve TOBB nezdinde çıkarılır. Bu konudaki usul ve esaslar TTK m. 26'ya göre çıkarılan TSY'de düzenlenmiştir (TTK m. 24/3). Benzer şekilde, ticaret sicili müdürlüklerinin kurulması konusunda aranacak şartlar konusunda da Ticaret Bakanlığı yetkilidir. Müdürlüğün kurulmasında aranacak şartlar ve odalar arasında işbirliğinin sağlanmasına ilişkin olan esaslar Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir tebliğ ile düzenlenecektir (TTK m. 24/4)¹⁹⁷.

¹⁹⁷ Söz konusu tebliğ henüz çıkarılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

TİCARET SİCİLİNE TESCİL VE İLANIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE ETKİSİ

1. Genel Olarak

Ticaret siciline tescilin üçüncü kişilere karşı etkisi; “*Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi*” başlığını taşıyan TTK m. 36’da düzenlenmiştir¹⁹⁸.

TTK m. 36’da esasen dört ayrı husus düzenlendiği için ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler üzerindeki etkileri dört ana başlıkta incelenebilir. Bunlar, ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için yer bakımından nerede hüküm ifade edeceğini düzenleyen “yer bakımından etki”; ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için zaman bakımından ne zaman hüküm ifade edeceğini düzenleyen “zaman bakımından etki”; üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını bilmedikleri konusunda yapacakları iddiaların hukuki bir sonuç doğurmayacağını düzenleyen “olumlu etki” ve ticaret siciline tescili lazım iken tescil edilmemiş olan veya tescil edilip de sicil gazetesinde ilanı gerekirken ilan edilmeyen hususların üçüncü kişilerce bilinmediğinin kabulü hususunu düzenleyen “olumsuz etki”dir.

Ticaret siciline tescilin yapılan işlem üzerinde etkisinin söz konusu olduğu durumlarda, yani açıklayıcı, kurucu ve düzeltici etkiden bahsettiğimizde bunlar genel itibariyle tacir ve ticari işletmeyi ilgilendiren hususlardır. Oysa ticaret sicilinin yer bakımından, zaman bakımından, olumlu veya olumsuz etkisinden bahsettiğimizde tacir ve/veya ticari işletme dışındaki üçüncü kişilerden bahsetmiş olmaktadır.

¹⁹⁸ TTK m. 36 “(1) Ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanın tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur. Bu günler, tescilin ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacak olan sürelerle de başlangıç olur.

(2) Bir hususun tescil ile beraber derhâl üçüncü kişiler hakkında sonuç doğuracağına veya sürelerin derhâl işleyeceğine ilişkin özel hükümler saklıdır.

(3) Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez.

(4) Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.”

Böylece kanun koyucu tacire karşı üçüncü kişinin menfaatlerini de güvence altına almayı amaçlamıştır¹⁹⁹.

2. Ticaret Siciline Tescilin Üçüncü Kişilere Etkileri

Ticaret siciline tescilin üçüncü kişilere etkileri “yer bakımından etki, “zaman bakımından etki”, “olumlu etki” ve “olumsuz etki”dir.

2. 1. Yer Bakımından Etki

Ticaret sicili kayıtlarının yer bakımından nerede hüküm ifade etmeye başlayacağı hususu önemlidir. Zira üçüncü kişiler bakımından nerede buldukları anda ticaret sicili kayıtlarını biliyor oldukları veya biliyor sayıldıkları hususunu tespit etmek gerekir.

TTK m. 36/1’deki tescilin üçüncü kişilere etkisine yer verilen düzenlemede, bir tescilin üçüncü kişiler üzerindeki etkisinin, üçüncü kişi “*her nerede bulunursa bulunsun*” bu tescilin TTSG’de ilan edildiği, ilan bölümler halinde yayınlanmış ise son bölümün yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlar doğuracağı ifade edilmiştir ve bu andan itibaren ilgili üçüncü kişiler, bu ilanda yer verilen hususlara dayanarak haklarını ve menfaatlerini koruyabileceklerdir²⁰⁰. İzleyen iş günü dendiği için ilanın yayımlandığı gün dikkate alınmayacaktır. Örneğin ilan 13 Nisan’da yayınlanmışsa söz konusu ilan edilen husus üçüncü kişiler hakkında eğer 14 Nisan iş günü ise o günden itibaren etki doğuracaktır.

Tescil ve ilana tâbi olmakla birlikte ilan edilmiş hususlar bakımından tescilin etkilerinin ulaşabileceği alan hususunda sicil çevresi içinde veya dışında olması bakımından bir ayrım yoktur²⁰¹. Diğer bir deyişle sicil çevresi içinde veya dışında olması arasında bir ayrıma gidilmeksizin üçüncü kişilere karşı her nerede olursa

¹⁹⁹ Bilge, (Sicil), s. 167.

²⁰⁰ Karayalçın, (Sicil), s. 15; Bilge, (Sicil), s. 169.

²⁰¹ Ayhan, Çağlar, s. 273; Bilge, (Sicil), s. 218. 6762 sayılı TTK döneminde de böyle bir ayrım mevcut değildir, bkz. eTTK m. 38.

olsun sicile yapılan tescil işlemleri, TTSG’de ilan edilmek suretiyle ileri sürülebilir²⁰².

Fakat TTK m. 36/2’de bir hususun sadece tescil ile birlikte yani ilan olunmaksızın üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuç doğurabileceği veya sürelerin derhal başlayabileceğine yönelik hükümler saklı tutulmuştur. Ayrıca aynı maddede tescilin etkilerinin hangi alan içerisinde etkili olacağı meselesi düzenlenmemiştir. Sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından etki etmesinin sadece tescil ile mümkün olduğu hususlarda, ticaret siciline tescilin etki edeceği yer bakımından sadece ilgili sicil çevresinin dikkate alınması gerektiği, fakat tescil ile birlikte ilanın da gerektiği hususlarda üçüncü kişilerin her nerede olurlarsa olsunlar ticaret siciline tescilin hüküm ve sonuç doğuracağına dair görüşler mevcuttur²⁰³. Fakat Kanun’da böyle bir ayırım yapılmadığından üçüncü kişiler bakımından her nerede olurlarsa olsunlar ticaret sicili kayıtlarının hüküm ve sonuç doğuracağı düşüncesindeyiz²⁰⁴. Daha açık bir ifadeyle sicil kayıtlarının etki çevresine ilişkin olarak TTK m. 36/1’de yer alan düzenleme hem ilana tâbi olan ve hem de ilana tâbi olmayan sicil kayıtlarında geçerlidir. Bu gün Mersis ile bütün sicil müdürlüklerinin birbirine entegre olduğu da dikkate alındığında tescil olgusunun üçüncü kişiler bakımından her zaman öğrenilebileceği de açıktır.

Doktrinde TTK m. 36/2’de sicilin etkisinin olumlu ya da olumsuz olmasına bağlı olarak değişik fikirler sunulmuştur. Olumlu etki bakımından, TTK m. 36/2’de bir hususun sadece tescil ile birlikte yani ilan olunmaksızın üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuç doğurabileceğini düzenleyen istisnai düzenlemede aynı hükmün birinci fıkrasında yer alan “*her nerede bulunurlarsa bulunsunlar*” ifadesi yer almadığı için, ikinci fıkradaki düzenlemede sadece sicil çevresi içindeki üçüncü kişiler için tescilin olumlu etkisi bağlayıcı olacağı ve sicil çevresi dışındaki kişiler için bağlayıcılığının olmadığı savunulmuştur²⁰⁵. Fakat kanaatimizce sadece tescil ile birlikte, yani ilan

²⁰² Ayhan, Çağlar, s. 273; Poroy, Yasaman, s. 212 vd..

²⁰³ Bilge, (Sicil), s. 219.

²⁰⁴ Benzer yönde bkz. Domaniç, (Genel Esaslar), s. 226; Mehmet Emin Bilge, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, *EÜHFD*, C. III, S. 1, y. 1999, Erzincan 1999, (İlan), s. 273.

²⁰⁵ İmregün, (Genel İlkeler), s. 72-74.

olunmaksızın üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuç doğurabileceğini düzenleyen istisnai düzenlemede sicil çevresi içinde ve dışında gibi bir ayırım yapılmasının haklılığını gösterir bir olgu mevcut değildir. Çünkü günümüz şartlarında ilan yolu ile aleniyet sağlanmaya çalışılıyor olsa dahi pratikte sicil kayıtlarının herkes tarafından incelenmesine yönelik imkânı sunan elektronik sicil kaydı ile de aleniyet sağlanmaktadır²⁰⁶. Dolayısıyla ticaret sicili tüm ülke çapında olumlu etki bakımından hüküm ifade eder²⁰⁷.

Olumsuz etki ile ilgili olarak konu ele alındığında, sadece tescil ile birlikte, yani ilan olunmaksızın üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuç doğurabileceğini düzenleyen istisnai düzenlemeler dışında, yalnızca tescil ile sicile tescilin olumsuz etkisi bertaraf edilemez. Zira bir tescilin üçüncü kişiler üzerindeki etkisi, üçüncü kişi her nerede bulunursa bulunsun, tescil TTSG’de ilan edildiği takdirde, ilan bölüm bölüm yayımlanmış ise son bölümün yayımlandığı günü takip eden sonraki iş gününde hukuki sonuç doğurmaya başlar (TTK m. 36/1). Dolayısıyla bu zamana kadar her nerede olurlarsa olsunlar iyiniyetli üçüncü kişiler, sicile tescilin olumsuz etkisinin korumasından yararlanacaklardır.

TTK m. 36/1’de yer alan, üçüncü kişiler hakkındaki “*her nerede bulunursa bulunsunlar*” ifadesi, bazı zorunlu sebepler meydana gelmesi durumunda sıkı sıkıya uygulanmasının adaletli sonuçlar doğurmayacağı ileri sürülerek eleştirilmiştir. Bu görüşe göre, uzaklık, hava şartları vb. haklı gerekçelerle TTSG dağıtımı aksamış olabilir, bu nedenle hükmün mutlak surette uygulanmaması gerekir²⁰⁸. Burada önemli olan TTSG’de yayımlanan husus hakkında bilgi edinemeyen üçüncü kişinin bu noktada kendi kusurunun bulunmamasıdır. Bununla birlikte bu değerlendirme yapılırken özellikle tacirin TTSG’ye ulaşım anlamında basiretli bir iş adamı gibi

²⁰⁶ Ayhan, s. 43; Ayhan, Çağlar, s. 272.

²⁰⁷ Erol Ulusoy, “Ticaret Siciline Tescilin Olumsuz Etkisine Veda Elektronik Ticaret Sicili-Ticaret Sicili Bilgi Bankası- İnternet Sayfası”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan*, C. I, İstanbul 2007, s. 103; İsmail Kayar, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. II, S. I, İstanbul 2005, (Tasarı), s. 363; Akın Ünal, “Üçüncü Kişilere Etkileri Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları (Türk Ticaret Kanunu ve Kanun Tasarısına Göre Bir Değerlendirme)”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. IV, S. 41, Mayıs 2006, s. 1406.

²⁰⁸ Karayalçın, (Sicil), s. 16-17.

davranma yükümlülüğü devreye gireceği rahatlıkla söylenebilir²⁰⁹. Zira TTSG elektronik gazete aboneliği de sunan bir gazetedir ve kelime ticaret unvanı kullanmak suretiyle ücretsiz kelime aramasına imkan vermektedir. Diğer yandan eleştirilere rağmen Kanun'un açık bir şekilde ifade etmesi sebebiyle tescil, ilanı izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlar doğuracaktır. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, ticaret sicili kayıtlarının TTSG'de ilan yapıldığı günü izleyen iş günü hukuki sonuç doğuracağına karar vermiştir²¹⁰. Kanaatimizce de günümüz koşulları dikkate alındığında eleştirilerin yersiz olması sebebiyle, tescilin ilanı izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlar doğurması hükmü hakkaniyetlidir.

2. 2. Zaman Bakımından Etki

Ticaret sicili kayıtlarının zaman bakımından da ne zaman hüküm ifade etmeye başlayacağı hususu önemlidir. Zira üçüncü kişiler bakımından ne zamandan itibaren ticaret sicili kayıtlarını biliyor oldukları veya biliyor sayıldıkları hususunu tespit etmek gereklidir.

TTK m. 36/1'de, ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler bakımından hangi zaman diliminde etkisini göstereceği düzenlenmiştir. Buna göre yapılan tescil TTSG'de ilan edilmek suretiyle üçüncü kişiler için hüküm ve sonuç doğurur²¹¹ ve böylece ilgili üçüncü kişiler ilanda yer verilen hususlara dayanarak haklarını ve menfaatlerini koruyabilirler²¹². Fakat bir hususun kanuni düzenlemelerde tescil yapılmak suretiyle derhal üçüncü kişiler hakkında hüküm ve sonuç doğuracağı hüküm altına alınmışsa, tescilin yapılma zamanı dikkate alınır (TTK m. 36/2). Kanun koyucu sicile tescilin etkilerinin üçüncü kişiler için hüküm ifade edebilmeleri için ilan edilmelerini bir ön şart olarak zorunlu kılmıştır. Fakat özel bir düzenleme ile bu durumun istisnai olarak değiştirilebileceği ikinci fıkrada öngörülmüştür.

²⁰⁹ Karayalçın, (Sicil), s. 15.

²¹⁰ Y. 12. H. D., K. T. 28.12.2017, E. 2016/25640, K. 2017/16436, www.hukukturk.com, 15.05.2019.

²¹¹ Aynı yönde bkz. Y. H. G. K., K. T. 22.10.1997, E. 1997/12-617, K. 1997/858, naklen Huriye Kubilay, Yaşar Can Göksoy, Özge Ayan, Ali Haydar Yıldırım, *Türk Ticaret Kanunu (Ticari İşletme Md. 1-135) İçtihatlar ve İsviçre Federal Mahkemesi Kararları*, C. 1, Beta, 2004, s. 215. Aynı yönde bkz. Y. 23. H. D., K. T. 16.10.2017, E. 2016/2008, K. 2017/2691, www.hukukturk.com.tr, E. T. 19.10.2019.

²¹² Ayhan, Çağlar, s. 273; Bilge, (Sicil), s. 169; Karayalçın, (Sicil), s. 15.

TTK m. 35/3 ve TSY m. 41'e göre tescil edilen hususların TTK ve TSY'de aksine bir düzenleme yoksa ilan edilmesi zorunludur. Dolayısıyla sicil kayıtlarının üçüncü kişiler bakımından ne zamandan itibaren hüküm ifade edeceğinin tespiti nispeten daha kolaylaşmıştır. Diğer bir deyişle Kanun'da sadece tescil edilir şeklinde bir ifade varsa ve ilgili hükümde ilan edileceğine dair bir açıklık yoksa bu durum TTK m. 35/3 ve TSY m. 41'de ifade edilen aksine düzenleme olması durumu değildir. Açıkça ilan edilmeyeceği düzenlenmelidir. Örnek vermek gerekirse, TSY m.41/2'de kimlik numaralarının ilan edilmeyeceği; TSY m.78/3'te de gerçekleşen şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliğinin ilan edilmeyeceği düzenlenmiştir.

6762 sayılı eTTK'da bir hususu ilan etmek için, özel olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Oysa yeni Kanun'a göre tescil edilen tüm hususlar aksine bir düzenleme yoksa ilan olunur. TTSG'ye erişimin daha kolay olması²¹³ sebebiyle de üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade etme anının tespiti daha kolaylaşmıştır.

Ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesi bakımından tescil ile birlikte ilan edilmesinin önemine ilişkin örnek vermek gerekirse, TTK m. 39/1'de düzenlenen ve TTK m. 50'deki şarta uygun olarak tescil ve ilan edilen ticaret unvanının TTK m. 52'deki "Ticaret unvanına tecavüz edilen kişinin hakları" başlıklı özel koruma düzenlemesinden yararlanabilmesi için ticaret unvanının hem ticaret siciline tescili hem de ilanının yapılmış olması gerekmektedir²¹⁴. Diğer bir örnek kolektif şirketlerde ortağın şirketten ayrılması halinde bunun tescil ve ilan edilmesi gerektiğine ve ortağın çıkması veya çıkarılmasının üçüncü kişilere karşı ancak tescil ve ilan zamanından itibaren geçerli olacağına dair TTK m. 259 hükmü örnek olarak verilebilir²¹⁵. İlgili hükümlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmeye başlaması için sadece tescil edilmeleri yeterli olmayıp, ilan edilmeleri de gerekmektedir.

²¹³ Bkz. <https://www.ticaret Sicil.gov.tr>.

²¹⁴ Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 374.

²¹⁵ Cahit Yerci, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Ticaret Sicili", *Vergi Sorunları Dergisi*, S. 280, Ocak 2012, s. 20.

Ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler açısından etkisinin başlangıç zamanı, TTK m. 36/1’de de ifade edildiği üzere, ilanı izleyen ilk iş günüdür²¹⁶. İlan tek nüsha halinde ise, ilanın yayımlandığı tarih; birden fazla nüsha ise, en son nüshanın yayımlandığı tarih esas alınır. Hükümde açık bir şekilde “iş günü” denildiği için ilanı izleyen gün tatil gününe denk gelip iş gününe denk gelmezse, tatil gününden sonraki ilk iş günü esas alınacaktır²¹⁷. Ayrıca bu günler herhangi bir hakkın hüküm ifade etmeye başlaması bakımından geçecek olan süreler de başlangıç olacaktır. Örnek vermek gerekirse, TTK m. 541 gereğince anonim şirket tasfiye aşamasına girince alacaklılar, TTSG’de ve anonim şirketin internet sitesinde şirketin sona erdiği ve alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeleri gerektiği konusunda yapılacak ilanla bilgilendirilirler²¹⁸. İlan birer hafta aralıklarla üç kez yapılır. Son ilanın yapıldığı zamandan sonra TTK m. 543’e göre altı ay içerisinde alacaklıların alacaklarını tasfiye memurlarına bildirme süreleri vardır ve bu süre son ilanın yapılmasından itibaren başlar²¹⁹. Başka bir örnek olarak, ticaret şirketlerinde genel olarak kurucular tarafından sermaye koyma borcu bulunur ve bu borcu yerine getirmeyen kurucu ortaklar aleyhine ihtiyati tedbirler istenebilir. Bu ihtiyati tedbirlere karşı açılacak davalar belli süreler tâbidir. Bu süreler şirketin ticaret siciline tescil ve ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır (TTK m. 128/8)²²⁰.

Ticaret siciline tescil edilen hususlar herhangi bir aksine düzenleme olmadıkça ilana tâbidir. İlanı gerek olmaksızın veya ilandan önce üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir olmasını Kanun’un ayrıca ve açıkça düzenlemesi zorunludur, aksi takdirde yorum ile bu sonuca varamayız.

Söz konusu ilan, daha önce de bahsedildiği üzere TTSG’de yapılır. Dolayısıyla ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler için hüküm ifade etme zamanının tespiti bakımından TTSG’nin üçüncü kişiler bakımından her gün düzenli takip edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunun üçüncü kişiler bakımından bir

²¹⁶ Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 14.12.2017, E. 2017/8039, K. 2017/15575; Y. 12. H. D., E. 2015/31084, K. 2016/8044, K. T. 17.03.2016, [http://: www.hukukturk.com.tr](http://www.hukukturk.com.tr), E. T. 19.10.2019.

²¹⁷ Toksal, s. 391; Tesal, s. 94.

²¹⁸ Al Kılıç, Tasfiyeden Dönme, s. 121.

²¹⁹ Battal, (Ticari İşletme Hukuku), s. 148.

²²⁰ Karahan, s. 127.

yükümlülük olduğunu söyleyebiliriz²²¹. Fakat bir kişinin her gün TTSG'yi takip etmesinin hayatın olağan akışına uygun olmaması yanı sıra, söz konusu gazetenin coğrafi şartlar ve tirajının düşük olması sebebiyle Türkiye'nin her yerine ulaşmasının çok güç olduğu²²² da nazara alındığında üçüncü kişilere böyle bir yükümlülük getirmenin ne kadar ağır olduğu anlaşılacaktır²²³. Fiziken herkesçe rahatlıkla ulaşılabilen bir gazete olmaması ve 6102 sayılı TTK ile sicil kayıtlarının ortak bir elektronik ortamda tutulma zorunluluğu düzenlemelerinden sonra TTSG'nin fiili fonksiyonunun çok azalması sebebiyle, ilan bakımından yeni bir düzenlemenin yapılması gerekliliği aşikârdır²²⁴. TTSG, 01.10.2003 yılından itibaren ücretli elektronik gazete aboneliği hizmeti de vermekle birlikte, internet sitesinde de ücretsiz bir şekilde ticaret unvanı üzerinden kelime araması yapılabilmektedir²²⁵. Fiziken takip etmenin zorluğu ile birlikte ekonomik anlamda da hem fiziki gazetenin hem de daha önce bahsedildiği üzere elektronik gazetenin ücretinin yüksek olması sebebiyle takip edilmesi fiilen zordur.

Tescil ile birlikte ilan edilmeksizin ya da ilandan önce derhal hüküm ifade etmeye başlamaya örnek vermek gerekirse, bunlardan ilki esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ilgili genel kurul kararı hakkında düzenlemedir. Yönetim kurulu tarafından esas sözleşmeye ilişkin değişiklik ticaret siciline tescil edilir ve ayrıca ilana tâbi hususlar ilan ettirilir. Değişiklik, üçüncü kişilere karşı tescil ile birlikte hüküm ifade etmeye başlar (TTK m. 455).

TTK m. 36/2, ilan edilmeyen bir hususun iyiniyetli üçüncü kişiler için hukuki sonuç doğurmaya başlamasının kabul edilemez bir durum oluşturması sebebiyle eleştirilmiştir²²⁶. Öte yandan, elektronik ticaret sicili tutulmaya başlandığı için, ilan edilmeyen hususların sanki ilan edilmişçesine herkes tarafından erişilebilir ve öğrenilebilir olması sebebiyle hak kayıplarına fazla sebebiyet vermeyeceğini savunan

²²¹ Karayalçın, (Sicil), s. 16; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 83.

²²² Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87.

²²³ Ünal, s. 1404; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 310-311; Karayalçın, (Sicil), s. 16.

²²⁴ Kayar, (İşletme Hukuku), s. 186-187.

²²⁵ <http://www.ticaretsicil.gov.tr>, E.T. 15.07.2019.

²²⁶ Karayalçın, (Sicil), s. 16.

görüşler de vardır²²⁷. Yine burada da Kanun'un açık bir şekilde ifade etmesi sebebiyle özel hükümlerde bir hususta sadece tescilin hüküm ve sonuç doğurmaya yeterli olacağı düzenlemesi mevcut ise geçerli olacak ve bu husus tescil ile birlikte sonuç doğuracaktır. Elektronik sicil sistemi sayesinde eleştiriler de büyük oranda azalacaktır.

Tescil ile birlikte ilan edilmeksizin ya da ilandan önce derhal hüküm ifade eden düzenlemelere bir diğer örnek, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette, komandite ortak görevden alınmış ve bu durum tescil edilmiş ise, bu andan itibaren üçüncü kişilere karşı artık borçlardan sorumlu olmayacağına ilişkin düzenlemedir (TTK m. 571).

Ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanması ile ilgili olan TTK hükümlerinin de bu kapsamda örnek verilebileceğini düşünen yazarlar mevcuttur²²⁸. Bu hükümler; kollektif ve komandit şirketler için TTK m. 232, anonim şirketler için TTK m. 355/1, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler için TTK m. 569, limited şirketler için TTK m. 588/1, kooperatifler için Kooperatifler Kanunu m. 7 hükümleridir. Tüm bu hükümlerde birbirlerine benzer şekillerde genel olarak tüzel kişiliğin kazanılmasının üçüncü kişiler için ticaret siciline tescil ile gerçekleşeceği düzenlenmiştir. Burada üçüncü kişilerin durumdan haberdar olmaları bakımından ilanın yapılmasına gerek yoktur²²⁹. Ticaret şirketlerinin tüzel kişilik kazanması hususunda aksini savunan yazarlar da mevcuttur²³⁰. İlgili düzenlemelerde alenen üçüncü kişiler bakımından tescil ile hüküm ve sonuç ifade etmeye başlayacağına dair bir düzenleme mevcut değildir. Diğer verdiğimiz örneklerde böyle düzenlemeler mevcuttur. Dolayısıyla açıkça iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından hüküm ve sonuç doğurmaya tescil ile başlayacağına dair ifadenin geçmediği durumları TTK m. 36/2 hükmü kapsamına dâhil etmek mümkün değildir²³¹.

TTK'da ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler bakımından ne zaman hüküm ve sonuç ifade edeceğini yukarıda açıklamaya çalıştık. Bununla birlikte ticaret

²²⁷ Ulusoy, s. 89-122.

²²⁸ Poroy, Yasaman, s. 205; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 297.

²²⁹ Poroy, Yasaman, s. 205; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 297.

²³⁰ Bilge, (Sicil), s. 214-215.

²³¹ Bilge, (Sicil), s. 214-215.

siciline tescilin ne zaman yapılmış sayılacağı hususunda Kanun'da bir düzenleme olmamakla birlikte TSY m. 25/2'de bu durum düzenlenmiştir. Buna göre, tescil anı harca tâbi olsun veya olmasın elektronik ortamlardaki bütün işlemlerde tescil tarihidir. Elektronik ortamdaki tescil tarihi ise, MERSİS'te zaman damgası ile kaydedilen tarihtir.

Elektronik ortamda yapılmayan diğer işlemlerde, işlem harca tâbi ise harç makbuzunun tarihi, harca tâbi değil ise, tescil tarihi, harcı yatırılmış olsa dahi işlem müdürlükçe reddedilmişse ve mahkemeye konu olmuşsa ve aynı zamanda mahkeme tescil kararı vermişse yapılan tescil tarihi belirleyicidir (TSY m. 25).

Ticaret siciline tescil ve ilanın etkilerinin meydana geldiği an bakımından farklı görüşler vardır. Bunlardan ilki, ticaret siciline tescilin herkes için aynı anda hüküm ifade ettiğini savunurken²³² bir diğer görüş ise kayıt ilgilileri²³³ için tescilin etkilerinin meydana gelmesi ve üçüncü kişiler için tescilin etkisinin meydana gelmesi bakımından bir ayrıma gitmektedir²³⁴. Kanaatimizce Kanun metninde yani TTK m. 36'da açıkça “*üçüncü kişiler*” ifadesi kullanıldığından, ilgililer ve üçüncü kişiler kavramlarının farklı kavramlar olduğu sonucuna varılmalıdır. Bu nedenle üçüncü kişiler için ve ilgililer için tescilin etkilerinin meydana geldiği an bakımından bir ayırım olduğu söylenebilir.

Bu konuda Yargıtay da aynı görüştedir. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi tarafından bir kararda “...TTK. nun 38 ve 39. madde hükümlerine göre Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmedikçe 3. kişilere karşı ileri sürülmeyeceği Yargıtayın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Örneğin Y. H. G. K.'nin 22.10.1997 gün ve E: 1997/12617 K: 1997/858 sayılı inancı ile yansıyan görüş bu

²³² Toksal, s. 391.

²³³ Kayıt ilgililerinin kimler olduğu, TSY m. 22'de belirtilmiştir. Ayrıca bu konu hakkında bkz. Çalışmamızın Birinci Bölümü'nde “2. 1. Tescil” başlığında yer verilen açıklamalar.

²³⁴ Bilge, (Sicil), s. 209.

yoldadır."²³⁵ şeklindeki açıklaması ile tescil ve ilanın Kanun'da belirtilen istisnai haller dışında muhatabının üçüncü kişiler olacağı sonucuna varılmıştır²³⁶.

Ticaret siciline ilişkin kayıtların üçüncü kişiler bakımından ne zaman hüküm ifade etmeye başladığından bahsettik. Fakat bu kayıtların tacirler ve ilgililer bakımından ne zaman hüküm ifade edeceğine dair hususlar TTK ve TSY'de düzenlenmemiştir. Bu husus doktrinde tartışmalıdır. Görüşlerden birine göre; ticaret siciline tescilin yapıldığı anda tacir ve ilgililer için hüküm ifade etmektedir²³⁷. Bir diğer görüşe göre, tescil yapılması için ticaret siciline gerekli evrakların getirildiği andan itibaren tacir ve ilgililer için hüküm ifade etmeye başlar²³⁸. Son görüşe göre ise, ticaret siciline yapılan kaydın işlemler üzerindeki etkisine bakmak gerekir. Yani yapılan kaydın açıklayıcı mı yoksa kurucu bir kayıt mı olduğu önem taşır. Eğer yapılan kayıt açıklayıcı nitelikte ise, zaten tescil yapılmadan evvel hukuki durum meydana geldiği ve hukuki etkilerini gösterdiği için açıklayıcı tescilde tacir ve ilgililer bakımından tescilin yapılma zamanının bir önemi yoktur. Kurucu etkiye sahip tescilde ise, söz konusu işlemin doğabilmesi ve hukuki etkilerini gösterebilmesi için sicile tescil zorunlu olmasından dolayı tacir ve ilgililer bakımından, ticaret siciline yapılan tescil anında hüküm ve sonuç doğurur²³⁹. Kanaatimizce de son görüşe üstünlük tanınmalıdır. Tescilin açıklayıcı mı yoksa kurucu mu olduğu noktasında yapılan ayırım ticaret siciline yapılan tescil ve ilanın hüküm ifade etmeye başlama anı bakımından asıl önemli noktadır. İlk görüş ve ikinci görüşteki gibi, yapılan tescilin açıklayıcı mı yoksa kurucu mu olduğu bakımından bir ayrıma gidilmediği takdirde, tescile konu işlemin hukuki etkilerinin tescilden önce asla doğmayacağına kabul edileceği sonucuna varılır ki, bu da TTK m. 36'ya açıkça ters bir sonuç ortaya koyar.

²³⁵ Y. 11. H. D., K. T. 22. 04. 1999, E. 1999/2404, K. 1999/2686, <http://www.hukukturk.com>, 15.05.2019.

²³⁶ Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 28.12.2017, E. 2016/25640, K. 2017/16436, www.hukukturk.com.tr, E. T. 19.10.2019.

²³⁷ Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 312.

²³⁸ Bilgişin, s. 154; Domaniç, (Genel Esaslar), s. 226.

²³⁹ Bilge, (Sicil), s. 210-211.

2. 3. Olumlu Etki

Ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş hususların, bu tescil ve ilandan sonra üçüncü kişiler tarafından bilinmediğinin ileri sürülememesine ticaret sicilinin olumlu etkisi (müspet etki) denir²⁴⁰.

2. 3. 1. Genel Olarak

Kanun koyucu, usulüne uygun tescil ve ilan edilip üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğuran sicil kayıtlarının bu kişilerce bilinmediği konusunda yapılacak itirazların hukuki bir sonuç doğurmayacağını düzenlemiştir (TTK m. 36/3). Başka bir ifadeyle, kanunlarca öngörülen esaslara uyularak tutulan sicil kayıtları tescili talep eden ilgili kişiler lehine aksi ispat olunamayan bir varsayım yaratmaktadır²⁴¹. Böylece bir husus usulüne uygun bir şekilde ticaret siciline tescil ve ilan ettiren ilgililer üçüncü kişilere karşı korunmuş olmaktadır²⁴². Bu düzenleme ile üçüncü kişilere büyük bir sorumluluk yüklenmiş; usulüne uygun bir şekilde tescil ve ilan edilmiş hususları her ne şekilde ve şartta olurlarsa olsunlar öğrenme külfeti altında bırakılmışlardır. Bu kayıtların öğrenilemediği hallerde ise, tüm sorumluluk kendilerinde olacaktır²⁴³.

Olumlu, yani pozitif etki ifadesinin niçin kullanıldığı konusunda yukarıda bahsedilen varsayımdan yararlanır. Yani “*olumlu*” ifadesi; usulüne uygun olarak

²⁴⁰ Ayhan, Çağlar, s. 263; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 312; Domaniç, (Genel Esaslar), s. 227; Bahtiyar, (Sicil), s. 41; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87; Bozer, Göle, s. 341; Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, (Ortaklıklar), s. 210; Pulaşlı, (Şirketler), s. 628; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 60; Ercan Poyraz, *Ticaret Hukuku Şemalı Anlatım*, 5. Baskı, Seçkin, Ankara 2016, s. 86 vd..

²⁴¹ Bilge, (Sicil), s. 169; Karayalçın, (Sicil), s. 15; Şener, (Ticari İşletme), s. 489; Tunçer, s. 76; Kamil Mutluer, Talya Şans Uçaryılmaz, *İşletme Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2014, s. 153.

²⁴² Ayhan, Çağlar, s. 264; Karayalçın, (Sicil), s. 15; Ünal, s. 1397.

²⁴³ Necla Akdağ Güney, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri”, *REGESTA*, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, (Tescil), s. 42; Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, (Kuruluş), s. 4 vd.; Necla Akdağ Güney, Mustafa Alper Gümüş, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Taşınmazların Anonim Şirkete Sermaye Olarak Getirilmesi ve Tescilsiz İktisabı”, *REGESTA*, C. 3, S. 1, 2013, s. 36 vd.; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87 vd.. Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 14.12.2017, E. 2017/8039, K. 2017/15575, www.hukukturk.com.tr, E. T. 19.10.2019.

tescil ve ilan edilmiş bir hususun herkes tarafından bilindiği varsayımdır²⁴⁴. Bu bir kanuni faraziye, yani varsayım yaratır. Herkes için bilindiği varsayılması sebebiyle olumlu etki terimi kullanılmıştır²⁴⁵.

Ticaret siciline tescilin olumlu etkisi sicile işlenmiş kayıtlar hakkında söz konusu olmaktadır. Diğer bir deyişle sicile kaydı düşülmemiş hususlar için sicilin olumlu etkisinden bahsedilemez²⁴⁶.

Ticaret siciline tescil işleminin olumlu etkisine ticari temsilcinin temsil yetkinin sona ermesi örnek verilebilir. TBK m. 550'e göre, ticari işletmeye ticari temsilci atanması ticaret siciline tescil edilmemiş olsa dahi ticari temsilcinin görevinden alınması hususunun ticaret siciline tescili zorunludur (TBK m. 550). Bu tescil ve ilan işlemi usulüne uygun yapıldıktan sonra üçüncü kişiler ticari temsilcinin görevden alındığını bilmediklerini ileri süremezler.

Bir diğer örnek ise, acentenin yetki sınırlarını aşarak müvekkili adına sözleşme yapması durumudur. Müvekkili bu durumu öğrenir öğrenmez yapılan sözleşmeye onay vermezse acentenin kendisi sözleşme ile bağlı olur (TTK m. 108). Acentenin yetki sınırlarını aşarak müvekkili adına sözleşme yapması durumu 6102 sayılı TTK ve yetkisiz temsili düzenleyen TBK'nın ilgili hükümleri²⁴⁷ ile icazet noktasında uyumlu hale getirilmiştir. Bu konuda 6762 sayılı eTTK farklı düzenlemeler içermekteydi. 6762 sayılı eTTK'ya göre ise, acente yetkisi sınırlarını aşarak sözleşme yaparsa durumu öğrenen müvekkil onay vermediği takdirde derhal üçüncü kişiye bunu bildirmesi gerekir, aksi takdirde onay vermiş sayılırdı (eTTK m. 122). Ticaret siciline tescilin olumlu etkisi ile bu düzenleme bağdaşmadığı gerekçesiyle hüküm doktrinde eleştiriye maruz kalmıştır. Şöyle ki; acentenin müvekkili adına sözleşme yapabilmesi için özel ve yazılı bir yetkiye sahip olması gerekir. Bu yetkinin ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi zorunludur (eTTK m. 121). Tescil ve ilan ettirilmiş olan bir hususun üçüncü kişiler tarafından bilinmediği

²⁴⁴ Ayhan, Çağlar, s. 264; Hırş, s. 100; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 310; Domaniç, Ulusoy, s. 262; Battal, (Ticari İşletme Hukuku), s. 147.

²⁴⁵ Ayhan, Çağlar, s. 264; Serhan Dinç, *Ticaret Hukuku Bilgisi Ticari İşletme Şirketler Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2017, s. 160.

²⁴⁶ Ayhan, Çağlar, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 169; Toksal, s. 401; Battal, (Müşpet Fonksiyon), s. 87.

²⁴⁷ TBK m. 46- 47.

iddia edilemeyeceği için acentenin yetkisini aşarak müvekkili tacir adına gerçekleştirdiği sözleşmede üçüncü kişiyi koruyacak bir biçimde sözleşmenin tacir adına bizzat hüküm doğurması ticaret sicilinin olumlu etkisine aykırılık tesis edeceği için eleştirilmiştir²⁴⁸.

Ayrıca, ticaret siciline tescilin olumlu etkisinin niteliği gereği mutlak olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, ticaret siciline tescilin mahiyeti mutlak nitelikte değildir. Diğer bir deyişle üçüncü kişiler ticaret sicilindeki mevcut kayıt ve ilanın gerçeği yansıtmadığını ileri sürebilirler. Çünkü olumlu etkiyi düzenleyen hükmün amacı kişilerin menfaatlerini korumak olduğu için eğer ilgili şahısların menfaatleri bunu gerektirmiyorsa üçüncü kişiler aleyhine bu hükmü uygulamak hakkaniyete aykırı olacaktır²⁴⁹. Bu duruma örnek vermek gerekirse, iki ticari temsilcisi bulunan bir tacirin bunlardan birini azletmek istediğinde aslında istemediği temsilciyi yanlışlıkla azlettirmesi durumunda, gerçekte azledilmesi istenmeyen kişi ile işlem kuran kişiler bunu ispat ettikleri takdirde yaptıkları işlemin geçerli olabilmesi gerekir. Bir diğer örnek ise, yine benzer şekilde, bir şahıs şirketinden muvazaa yaparak ayrılan ortak, bu durum tescil ve ilan ettirilse dahi, alacaklıların muvazaanın varlığını ispat edebildikleri sürece borçlardan sorumlu tutulabilmesi gerektiğidir²⁵⁰.

Ticaret siciline tescilin mutlaklığını savunan görüş ise, yukarıda bahsedilen durumlarda zaten sicilin olumlu etkisinin hiç doğmamış olacağını, sicilin olumlu etkisinin yalnızca yapılan tescilin konusu olan hususların gerçeği yansıttıkları hallerde ortaya çıkacağını, dolayısıyla ticaret siciline tescilin olumlu etkisinin mutlak bir etki olduğunu savunmaktadır²⁵¹. Kanaatimizce de bu görüş daha isabetlidir. Zira hiç doğmamış bir hakkın ticaret siciline kaydının olumlu veya olumsuz etki göstermesinden bahsedilemez. Bu husus olumlu etkinin doğmasının şartları başlığımızda incelenmiştir.

²⁴⁸ Battal, (Ticari İşletme Hukuku), s. 184.

²⁴⁹ İsmail Kırcı, *Ticari Mümessillik*, Yetkin Yayınları, Ankara 1996, s. 100.

²⁵⁰ Karayalçın, (Sicil), s. 17.

²⁵¹ Bilge, (Sicil), s. 170.

2. 3. 2. Olumlu Etkinin Doğmasında Aranılan Şartlar

Ticaret siciline tescil ve ilanın olumlu etkisinden bahsedebilmek için bazı şartların varlığına ihtiyaç duyulur. Öncelikle, olumlu etkinin kapsamına girebilmek için tescil ve ilanı mümkün olan bir hususun olması gerekir. Ayrıca ilgili hususun tescilinin ve ilanın tam ve usulüne uygun olarak yapılması gerekir. Son olarak, tescil ve ilan edilen hususun birbirleri ile çelişmemesi yani birbirleri ile uyumlu olması gerekmektedir²⁵². Hükümde olumlu etki düzenlenirken, “üçüncü kişiler lehine sonuç doğurmaya başlamış” kayıtlardan bahsedilir. Kanun koyucu ilgili kayıtların hüküm ifade etmeye başladığını öğrenme külfetini üçüncü şahıslara yüklemiştir²⁵³. Aşağıdaki alt başlıklarda aranılan bu şartlar incelenmeye çalışılmıştır.

2. 3. 2. 1. Tescil ve İlanı Mümkün Bir Hususun Olması

Sicilin olumlu etkisi için aranılan ilk şart, TTK ve ilgili yasal düzenlemeler tarafından uygun bulunan hususların tescil ve ilan edilmesidir²⁵⁴. TTK m. 36/3’te, üçüncü kişilerin kendileri hakkında sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmedikleri iddialarının dinlenilmeyeceği düzenlenmiştir. Üçüncü kişilere karşı etki doğurmak, tescil ve ilan edilmek suretiyle olur. Ticaret siciline tescilin olumlu etkisinden bahsedebilmek için bir hususun ticaret sicile tescili mümkün olmalıdır. Ticaret siciline tescil edilmesi kanuni olarak düzenlenmemiş olmasına rağmen bir husus ticaret siciline tescil edilmişse bile tescilin olumlu etkisinden faydalanamaz²⁵⁵. Ayrıca tescilin kurucu nitelikte veya açıklayıcı nitelikte olmasının da olumlu etkinin kapsamı bakımından bir farkı bulunmamaktadır²⁵⁶.

²⁵² Bilge, (Sicil), s. 169.

²⁵³ Ayhan, Çağlar, s. 264; Karayalçın, (Sicil), s. 16.

²⁵⁴ Ayhan, Çağlar, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 170-171; Ünal, s. 1398.

²⁵⁵ Ayhan, Çağlar, s. 264; Karayalçın, (Sicil), s. 14-15; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 60; Ömer Teoman, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları III “Anonim Ortaklıkta Özel Denetçinin Ticaret Siciline Tescilinin Zorunlu ve Olanaklı Olup Olmadığı”, *Yasa Hukuk Dergisi*, C. XV, S. 171, Mart 1996/2, s. 213-216; Şafak Narbay, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, *EÜHFİD*, C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, (Pay Senetleri), s. 249 vd..

²⁵⁶ Bilge, (Sicil), s. 171.

Ticaret siciline tescil ve ilanı mümkün olmayan bir husus her nasılsa tescil ve ilan edilmişse, bu kaydın üçüncü kişiler lehine olumlu etkisi söz konusu olamaz²⁵⁷. Bu tescil, üçüncü kişiler bakımından herhangi bir etki yaratamayacağı için²⁵⁸ TTK m. 36/3'te düzenlenen olumlu etki hükmü uygulanamayacaktır²⁵⁹. Diğer bir ifade ile tescil ve ilanı mümkün olmayan bir husus her nasılsa tescil ve ilan edilmiş olsa bile bu durumda üçüncü kişiler bu hususu bilmediklerini ileri sürebilirler. Örnek vermek gerekirse, tacir yardımcısı olan ticari vekilin atanması herhangi bir şekilde bağlı değildir (TTK m. 631/1) ve ticari vekil atanması da tescil ve ilanı mümkün olan bir husus değildir²⁶⁰. Buna rağmen, ticari vekilin atanması, temsil yetkisi veya sınırlamaları ticaret siciline her nasılsa tescil edilmiş ve ardından ilan edilmiş olsa bile bu durum üçüncü kişilere karşı ileri sürülüp hakları kısıtlanamaz²⁶¹.

Başka bir örnek, anonim şirket esas sözleşmesinin tüm maddeleri ticaret siciline tescil ettirilmiş olsa dahi, bazı noktalar dışındaki diğer esas sözleşme hükümlerine olumlu etkiyi düzenleyen TTK m. 36/1 uygulanmaz. Tescil edilmesi mümkün noktalar şunlardır: Şirket esas sözleşmesinin tarihi, şirketin ticaret unvanı, merkezi, varsa süresi, sermayesi, sermayesinin ödenme şekli ve şartları, payların değerleri, varsa imtiyazlar, pay senetlerinin türleri, hamiline ya da nama yazılı oldukları, şirketin temsili, yönetim kurulu üyelerinin ad ve soyadları, şirketi temsile yetkili kişilerin ad ve soyadları, unvanları, yerleşme yerleri ve vatandaşlıkları, şirketin yapacağı ilanların şekli; esas sözleşmede buna ilişkin hüküm varsa yönetim kurulu kararlarının pay sahiplerine bildirim şekli ticaret siciline tescil ettirilir (TTK m. 354/1). Dolayısıyla söz konusu maddeye göre esas sözleşmenin tescil edilmesi öngörülmemiş maddeleri tescil edilmiş olsalar dahi hukuki sonuç doğurmayacaklardır²⁶².

²⁵⁷ Ayhan, Çağlar, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 171; Ünal, s. 1398; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87; Dinç, s. 161.

²⁵⁸ Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 312; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 87; Akdağ Güney, (Tescil), s. 42.

²⁵⁹ Arkan, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 81, 165; Ayhan, Çağlar, s. 263 vd..

²⁶⁰ Ayhan, Çağlar, s. 264.

²⁶¹ Bilge, (Sicil), s. 171.

²⁶² Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 153; Ünal Tekinalp, *Tek Kişilik Ortaklık Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, (Anonim Ortaklık), s. 91; Aynur Yongalık, "Türk Ticaret

2. 3. 2. 2. Tescil ve İlan Usulüne Uygun Yapılmış Olması

Ticaret siciline tescil ve ilanın olumlu etkisinden bahsedebilmek için tescil ve ilanı mümkün olan bir husus olması şartından sonra aranan bir diğer şart, tescil ve ilanın gereği gibi usulüne uygun yapılmış olması şartıdır²⁶³. Yapılan tescil ve ilan olumlu etkinin doğması bakımından yeterlidir²⁶⁴. Ayrıca belirtmek gerekir ki tescil ve ilan edilen kayıtların değişiklik ve silinme işlemlerinde de aynı usul uygulanır. Tescil kelimesi değişiklik ve silinme işlemlerini de kapsayacak şekilde yorumlanır²⁶⁵.

TTK m. 35/3'te tescil edilen hususların aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan edileceği düzenlenmiştir. Ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için sonuç doğurmaya başlaması için usulüne uygun olarak hem tescil edilmesi hem de ilan edilmesi gerekmektedir.

Usulüne uygun biçimde tescil ve ilanın nasıl yapılacağını tescil ve ilan başlıklarında detaylı anlattığımız için bu hususa değinmeyeceğiz²⁶⁶.

TTK m. 36/2'de bir hususun tescil ile birlikte üçüncü kişiler hakkında derhal hüküm doğuracağına veya sürelerin derhal işleyeceğine dair hükümler saklı tutulmuştur. Bu da bazı özel düzenlemeler ile sadece tescil edilmek suretiyle ilan edilmeksizin yapılan tescilin üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğurmaya başlayacağını ifade etmektedir. Fakat bu durumlar özel düzenlemeler olması sebebiyle istisnai niteliktedir. Sonuç olarak Kanun'da sadece tescil ile üçüncü kişiler açısından hüküm ve sonuç doğuracağına ilişkin özel bir düzenleme içermeyen hususlar sadece tescil edilmişse yani ilan edilmemişse ticaret siciline tescilin olumlu etkisinin oluştuğundan bahsedemeyiz²⁶⁷. Sadece ilan edilmiş olan hususlar tescil edilmemişse bu durumda da aynı şekilde sicilin olumlu etkisi oluşmayacaktır²⁶⁸. Örnek vermek gerekirse, anonim şirketlerde tasfiyeden dönme konusunda; genel

Kanunu Tasarısı'na (m.124-133) Türk Ticaret Kanunu (m.136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme", *BATİDER*, C. XXVI, S. 1, y. 2010, s. 87.

²⁶³ Ayhan, Çağlar, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 171.

²⁶⁴ Ayhan, Çağlar, s. 264; Karayalçın, (Sicil), s. 15; Ülgen, s. 166-170.

²⁶⁵ Edgü, s. 75; Ülgen, s. 166 vd..

²⁶⁶ Bkz. Birinci Bölüm "2.1." ve "4" nolu başlıklarda yer alan açıklamalar.

²⁶⁷ Ayhan, Çağlar, s. 264; Ünal, s. 1398.

²⁶⁸ Bilge, (Sicil), s. 171-172.

kurulun aldığı bir karar ile tasfiyesi yapılmaya başlanılan bir şirketin dağıtım işlemine başlanılmadan önce yine genel kurul kararıyla ve TTK m. 548'de hüküm altına alınmış nisaplara uyularak alınan tasfiyeden açıkça dönme kararının sicil olumlu etkisi bağlamında üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için muhakkak tescili ve akabinde ilanı gerekir²⁶⁹.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında, tescilin üçüncü kişiler yararına veya aleyhine hüküm ifade edebilmesi için TTSG'de ilan edilmesinin gerekli olduğunda duraksama olmadığı ve sadece tescil yapılmasının üçüncü kişiler yararına veya aleyhine hüküm ifade etmek bakımından yeterli olmayacağı hususunu ifade etmiştir²⁷⁰.

Sonuç itibariyle ticaret siciline tescilin üçüncü kişiler için sonuç doğurması ve olumlu etkisinin ortaya çıkabilmesi için tescil edilmesi ve eğer istisnai düzenlemelerden biri söz konusu değilse kesinlikle ilan edilmesi gerekmektedir. Sadece sicile tescil etmek suretiyle veya sadece ilan etmek suretiyle ticaret siciline tescilin olumlu etkisi ortaya çıkmış olmaz.

2. 3. 2. 3. Sicildeki Tescil ve İlanın Gerçek ile Uyumlu Olması

Ticaret siciline tescil edilen husus ile ilan edilen husus gerçeğe uygun oldukları sürece tescilin olumlu etkisinden yararlanabilir²⁷¹.

Ticaret siciline tescil edilen husus gerçekte olan bir durumu yansıtmıyor, diğer bir deyişle gerçekte hiç olmayan bir durumu yansıtıyor ise, bu durumda ticaret siciline tescilin olumlu etkisinden bahsetmek mümkün değildir²⁷². Örnek vermek gerekirse, hukuken azli gerçekleşmeyen bir ticari temsilcinin ticaret siciline azledilmiş gibi tescil ve ilan edilmesi halinde, bu ticari temsilci ile işlem yapmış olan üçüncü kişiler gerçeği ispat edebildikleri takdirde ticaret siciline tescilin olumlu etkisi ortadan kalkmış olacaktır²⁷³.

²⁶⁹ Al Kılıç, Tasfiyeden Dönme, s. 236.

²⁷⁰ Y. H. G. K., K. T. 22.10.1997, E. 1997/12- 617, K. 1997/858, <http://www.hukukturk.com>, E.T. 15.05.2019.

²⁷¹ Ayhan, Çağlar, s. 264; Ulusoy, s. 102; Bilge, (Sicil), s. 174-175.

²⁷² Ayhan, Çağlar, s. 264; Ülgen, s. 254; Akdağ Güney, (Tescil), s. 42.

²⁷³ Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 312-313; Karayalçın, (Sicil), s. 17; Ünal, s. 1400.

Bu noktada dış görünüş ilkesinden bahsetmekte yarar vardır. Dış görünüş (hukuki görünüş) ilkesi, dış dünyaya yansıtılan durum ile gerçek durumun birbiriyle çeliştiği durumlarda üçüncü kişilerin yansıtılan duruma duydukları güvenin korunması, diğer bir anlatımla dış dünyaya yansıtılan görünüşteki durumdan sorumlu olarak üçüncü kişileri değil, bu durumu oluşturmuş ilgilileri sorumlu tutmaktır²⁷⁴.

Yukarıda genel anlamda bahsedilen dış görünüş ilkesini ticaret sicilinin olumlu etkisi ile bağlantılı olarak açıklayacak olursak; sicil kaydındaki ilgilinin bilgisi dâhilinde veya bilgisi dâhilinde olmasa dahi dış dünyada yaratılan dış görünüş ile tescil ve ilan edilen kayıt aynı nitelikte olmaz ise, bu durumda üçüncü kişiler lehine veya aleyhine bir takım sonuçların oluşabileceği konusunda doktrinde tartışma vardır.

Bir görüş, ticaret siciline kaydın olumlu etkisinin mutlak bir etki olduğunu, dolayısıyla kendilerine karşı hüküm oluşturan kayıtların bilinmediğinin üçüncü kişilerce ileri sürülemeyeceğini, bu nedenle gerçeğe uygun olmadan yaratılmış görünüşteki durumun korunmayacağını savunur²⁷⁵. Bir diğer görüşe göre, üçüncü kişilerin, özellikle ticari hayatın içinde olan üçüncü kişilerin ticari bilgilere ticaret sicili kayıtlarından veya TTSG'den öğrendiğini kabul etmenin gerçek hayatla ve uygulama ile bağdaşmadığı ve bu sebeple TTK m. 36/3'de düzenlenen tescilin olumlu etkisi ve üçüncü kişilerin öğrenme külfetinin üçüncü kişilere ağır hukuki sonuçlar doğurduğunu ileri sürmektedir²⁷⁶. Kayıt ilgilisi, sicildeki kayıttan farklı bir hukuki durumun oluşmasında ve buna uygun işlemler yapılması konusunda kendisi kusurlu ise, bu duruma kendisi sebep olmuş ise, iyiniyetli üçüncü kişilerin TMK m. 2'de düzenlenen dürüstlük kuralı gereğince korunması gerektiği ifade edilmiştir²⁷⁷. Hatta ticaret siciline tescilin olumlu etkisinin sicil dışında yaratılan dış görünüşe güven ilkesinin korunmasında uygulanamayacağını, bu konuda hâkime tanınmış bir takdir hakkının olmadığını savunan yazarlar dahi hakkın kötüye kullanılmasını

²⁷⁴ Bilge, (Sicil), s. 179; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 84, Asuman Yılmaz, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK, m. 37)", *BATİDER*, Eylül 2014, C. XXX, S. 3, s. 20 vd..

²⁷⁵ Poroy, Yasaman, s. 2013 vd..

²⁷⁶ Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 83.

²⁷⁷ Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 97 vd.; Karayalçın, (Sicil), s. 15-16, Bilge, (Sicil), s. 182.

oluşturan istisnai hallerde dış görünüşe güven ilkesinin uygulanabileceğini ifade etmiştir²⁷⁸.

İlgilinin kendisinin yarattığı dış görünüşe güvenin korunması gerektiği durumlara örnek vermek gerekirse; komandit şirkette bir ortak komandite ortak iken, ticaret siciline kendisini komanditer ortak olarak tescil ettirip ilan ettirmesi halinde hala komandite ortakmış gibi üçüncü kişilerle ilişkilerine devam etmesi ve kendini komandite ortak olarak ifade etmesi durumunda; görünüşe güvenin korunması ve komandite ortakmış gibi sorumlu olması gerekir²⁷⁹. Belirtmek gerekir ki, komandit şirketlerde sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara komandite ortak, sorumluluğu sınırlı olanlara komanditer ortak denir (TTK m. 304).

Yine benzer bir örnek vermek gerekirse, ticari temsilcinin temsil yetkisinin kısıtlandığı durumlardır. Ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube işleriyle kısıtlandığı durumlarda bu durumun fiili olarak görülebilir olması sebebiyle yanlış bir hukuki görünüm oluşturulmasının zor olmasına karşın, ticari temsilcinin temsil yetkisinin birlikte temsil ile kısıtlanmasının fiili bir görünümünün olmaması, ancak bu durumun temsilci veya tacir tarafından belirtilmesi veya ticaret siciline bakmak suretiyle öğrenilebileceği için yanlış bir hukuki görünüm oluşturmak daha kolay olmaktadır. Temsilcinin temsil yetkisinin kısıtlanmadığı, yani tek başına kullanılıyormuş izlemine oluşturduğu ve tacirin de bu duruma sessiz kaldığı hallerde üçüncü kişilerin ticaret sicilini bilmeleri gerektiğini ileri sürmek hakkın kötüye kullanılmasını teşkil edebilmektedir²⁸⁰.

Kanaatimizce de kayıt ilgilileri, gerçekte var olan duruma aykırı davranmak suretiyle oluşturdukları dış görünüşteki hukuki durumu hakkın kötüye kullanılması yoluyla kendi lehlerine çevirdikleri için üçüncü kişilerin hakkını kötüye kullanan kayıt ilgilisi karşısında korunması gerekir.

Dış görünüşe güven ilkesinin lafzi olarak benzerlik bulunan TTK m. 37’de “görünüşe güven” başlığında düzenlenen hüküm ile karıştırılmaması gerekir. İlgili

²⁷⁸ Bilge, (Sicil), s. 182.

²⁷⁹ Bilge, (Sicil), s. 183; Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 94.

²⁸⁰ Battal, (Müspet Fonksiyon), s. 98; Karayalçın, (Sicil), s. 25.

madde tescil edilen durum ile ilan edilen durum arasında farklılık olması durumunda ilana itibar edilmesi gerektiğini öngören “ilana güven” ilkesini düzenlemiştir.

Gerçekteki durum ile tescili talep edilen durum arasında farklılık olması durumunda yapılan tescilin geçersiz olacağından bahsetmiştik. Bu noktada dikkat edilmesi gereken ayırım şudur: Tescildeki geçersiz duruma dayanarak üçüncü kişiler bir hak kazanamazlar fakat dış görünüş ilkesine dayanarak dürüstlük kuralı gereği dış görünüşte meydana getirilmiş gerçek olmayan duruma dayanarak hak elde edebilirler.

2. 3. 3. Olumlu Etki Bakımından Sicil Kayıtlarının Üçüncü Kişilerce Öğrenilme Külfeti

TTK m. 36/3’te üçüncü kişilere karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarının üçüncü kişilerce bilinmediği iddiasının dinlenmeyeceği düzenlenmiştir. Bu sebeple, üçüncü kişiler sicili öğrenememe konusunda kusursuz olsalar dahi tescil ve ilandan haberdar olmadıklarına ilişkin iddiaları dinlenmez. TTK m. 36/3 hükmü ile kanun koyucu üçüncü kişilerin kurtuluş kanıtı getirerek durumu kendi lehlerine çevirmelerinin önünü kapatmıştır. Böylece üçüncü kişilere tescil ve ilan edilen hususları kendileri öğrenmeleri hususunda külfet yüklenmiştir²⁸¹.

Ticaret siciline tescilin olumlu etkisinden sadece üçüncü kişiler değil, “diğer üçüncü kişiler” diyebileceğimiz, sicil kayıtlarını öğrenme külfeti yüklenmiş olan üçüncü kişilerin işlemlerinden menfaat sağlayabilecek durumda olan diğer üçüncü kişiler de yararlanabilmektedir²⁸². Üçüncü kişilerin mirasçıları bu duruma örnek verilebilir.

Ticaret sicili kayıtlarını öğrenme konusunda üçüncü kişilere katı bir külfetin yüklenmiş olması, doğal afet gibi üçüncü kişilerin şahsından kaynaklanmayan sebeplerle TTSG’nin ulaşılabilir olmaması durumlarında bu yükümlülüğün yerine getirilmesinin çok zor olacağı düşüncesiyle eleştirilmiştir²⁸³. Fakat TTSG’nin

²⁸¹ Bilge, (Sicil), s. 175.

²⁸² Bilge, (Sicil), s. 183.

²⁸³ Karayalçın, (Sicil), s. 15-16; Ünal, s. 1400 vd..

okunma ve takip edilme sıklığının ne kadar az olduğu²⁸⁴ düşünülürken artık elektronik ticaret sicili sisteminin yaygınlaşmaya başlamasıyla sicil kayıtlarını öğrenememe sorunu bir miktar azalmış ve ticaret sicilinin olumlu etkisinin alanı bir miktar daha genişlemiş olmaktadır. Elektronik ticaret sicili sisteminin geliştirilip tam anlamda yerleşmesi ve günün her saati ücretsiz erişime açık olması sağlanabilirse ticaret sicilinin mutlak uygulanmasına yönelik eleştiriler de ortadan kalkacak, elektronik ticaret sicili sürekli duyuru yapma özelliğini taşıyacağı için sadece tescil ile ilan edilmesi gereken hususları dahi ilan yapılmışçasına herkesin öğrenme imkânı bulunacaktır; böylece ticaret sicilinin aleniyeti ve olumlu etkisinin uygulama alanını genişletecektir²⁸⁵.

2. 4. Olumsuz Etki

6102 sayılı TTK m. 36/4'e göre, tescil ve ilanı zorunlu bir husus tescil ve ilan edilmediği takdirde bu durum, üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez fakat üçüncü kişilerin tescil edilmesi zorunlu olan durumu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edilirse onlara karşı ileri sürülebilir. Bu düzenlemeye ticaret siciline tescilin olumsuz etkisi denir.

2. 4. 1. Genel Olarak

TTK m. 36/4'e göre, üçüncü kişilerin tescil edilmesi zorunlu olan durumu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edilirse onlara karşı ileri sürülebilir oysa 6762 sayılı eTTK m. 39/2'de ticaret sicilinin olumsuz etkisi, tescil veya ilan edilmemiş hususların, sadece bunu bildikleri ispat edilen kişilere karşı ileri sürülebileceği düzenlenmiştir. Bu iki düzenlemeden hareketle, 6762 sayılı eTTK'da tescil veya ilan edilmemiş hususların, sadece bunu "*bildikleri*" ispat edilen kişilere karşı ileri sürülebileceği ifade edilirken, 6102 sayılı TTK'da ise, tescil veya ilan edilmemiş hususların "*bildikleri veya bilmeleri gerektiği*" ispat edilen kişilere karşı

²⁸⁴ Ticaret Sicili Gazetesinin aleniyet özelliğine yöneltilen eleştiriler için bkz. Battal, (Müşpet Fonksiyon), s. 86 vd.; Ünal, s. 1397; Kayar, (Tasarı), s. 364-365.

²⁸⁵ Ulusoy, s. 101.

ileri sürülebileceği düzenlenmiştir²⁸⁶. Değişiklik kanaatimizce yerindedir. Zira bir hususun kişi tarafından rahatlıkla bilinmediği ileri sürülebilir ve bilindiğinin ispatı zordur; fakat “*bilinmesi gerektiği*” durumu daha nesnel olduğu için ispatı mümkündür. Durumun üçüncü kişi tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiğinin ispat yükü ise bunu ileri süren kişiye ait olur²⁸⁷. Bu hüküm, TMK m. 2’de ifade edilen kötünîyetin korunmayacağı kuralının yansımasıdır.

6102 sayılı TTK m. 36/4’te düzenlenen sicilin olumsuz etkisi, tescili mümkün olmayan konularda değil tam tersine ticaret siciline tescili mümkün olan hususlarda uygulama alanı bulabilir²⁸⁸. Ayrıca 6102 sayılı TTK m. 36/4’e göre tescil veya ilanı gereken hususlar, tescil veya ilan edilmedikleri takdirde üçüncü kişiler tarafından bilinmedikleri için bir karine teşkil eder²⁸⁹. Bu karine²⁹⁰ ile iyiniyetli üçüncü kişilerin güvenlerinin korunması sağlanır²⁹¹. Başka bir anlatımla, bu hüküm ile kanun koyucu üçüncü kişiler lehine bir karine öngörerek üçüncü kişileri koruyucu bir düzenleme yapmıştır²⁹².

Tescil ve ilanı öngörülmüş bir husus sicile tescil ve ilan edilmemişse bu hususu bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen üçüncü kişilere karşı bu durum ileri sürülemeyecektir. Başka deyişle, üçüncü kişiler sadece TTSG’de ilan edilen hususları biliyor kabul edilirler. İlan yapılmamışsa, sicile tescil edilen hususun üçüncü kişilerce bilinmediği kabul edildiğinden bu husus üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

²⁸⁶ Ayhan, Çağlar, s. 264; Tunçer, s. 76; Kayar, (Tasarı), s. 366; Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş İkinci Baskıdan Üçüncü Tıpkı Baskı, İstanbul 2016, s. 71; Şener, (Ticari İşletme), s. 493; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 376; Mutluer, Uçaryılmaz, s. 153.

²⁸⁷ Ayhan, Çağlar, s. 264; Bozer, Gole, s. 315.

²⁸⁸ Ayhan, Çağlar, s. 264; Naci Kınacıoğlu, “Ticaret Sicili”, *Adalet Dergisi*, y. 52, Ankara 1961, s. 483.

²⁸⁹ Ayhan, Çağlar, s. 265.

²⁹⁰ Ayhan, Çağlar, s. 265. Bu karinenin aksinin tescilin ilgilileri tarafından ispatı mümkündür. Fahri Özsungur, “Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 2, Konya 2014, (İlan), s. 140.

²⁹¹ Bilge, (Sicil), s. 188.

²⁹² Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 311.

Nitekim Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, şirket yönetim kurulu üyesinin şirketten ayrıldığına tescil ve TTSG’de ilan edilmedikçe üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğinin yerleşmiş görüşlerinden olduğunu karara bağlamıştır²⁹³.

TTK m. 36/4, TMK m. 2’de düzenlenen dürüstlük kuralının ticaret sicilindeki bir görünümüdür²⁹⁴. Buna göre kanun koyucu sicildeki hukuki görünüme üstünlük tanımış ve iyiniyetli üçüncü kişilerin sicilde yer almayan bir hususun yokluğuna olan güvenlerini korunmuştur²⁹⁵.

Kanun koyucu, TTK m. 36/4’te ifade edilen genel kural yanında değişik hükümlerde de sicilin olumsuz etkisini düzenlemiştir. Olumsuz etkinin söz konusu olduğu durumlara örnek vermek gerekirse ilki, kolektif şirketlerde ortakların yönetim haklarının fesih nedeniyle sona ermesi ile ilgilidir. Kolektif şirketin sona ermesi durumunda ortaklar bu durumu tescil ve ilan etmekle yükümlüdür (TTK m. 250). Sona erme Kanun’a uygun şekilde tescil ve TTSG’de ilan edilmedikçe ortakların üçüncü kişilere karşı sorumluluğu devam eder (TTK m. 251). Bu durumda üçüncü kişilerin, ticaret siciline tescile duydukları güven korunmuş olmaktadır²⁹⁶.

Olumsuz etkinin söz konusu olduğu durumlara bir diğer örnek, kolektif şirketlerde ortakların şirketten ayrılması hususudur. Kolektif şirkette bir ortak şirketten çıktığı veya çıkarıldığı takdirde, bu durum üçüncü kişilere karşı ancak tescil ve ilan edilmekle ileri sürülebilir. Tescil ve ilan edildiği tarihe kadar üçüncü kişilere karşı sorumluluğu devam eder (TTK m. 259).

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiği tescil ve ilan edilmedikçe iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği hususu olumsuz etkiye bir diğer örnektir (TBK m. 550). Buradan hareketle ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona ermesi hususunun tescili lâzım geldiği halde tescil edilmemiş olması durumunda üçüncü kişilerce bilinmeyeceği kuralından hareketle bu durumlarda iyiniyetli

²⁹³ Y. 21. H. D., K. T. 22.04.1999, E. 1999/2404, K. 1999/2686, <http://www.hukukturk.com>, E.T. 15.05.2019.

²⁹⁴ Karahan, s. 119.

²⁹⁵ Bilge, (Sicil), s. 186.

²⁹⁶ Bilge, (Sicil), s. 187.

üçüncü kişiler korunacaktır²⁹⁷. Başka bir deyişle temsil yetkisinin sınırlandırılması veya sona ermesi, sadece sicile tescil ve ilan yapıldığı durumda üçüncü kişiler bakımından hüküm ve sonuç doğurur, yani üçüncü kişilerin ticaret siciline tescil ve ilanın yapılmadığı durumlarda, temsil yetkisinin sınırlandırılması veya sona ermesi hususlarını bilmedikleri kabul edilir²⁹⁸.

Başka bir örnek, anonim şirketlerde tasfiye memurları genel kurul kararı ile atanır (TTK m. 536). Tasfiye memurları pay sahiplerinin itirazı üzerine mahkeme tarafından görevden alınabilir ve yerine başka tasfiye memurları atanabilir. Mahkeme kararına dayanılarak tescil ve ilan olunur (TTK m. 537). Buradan hareketle sicilin olumsuz etkisi sicile tescil ve ilan gerçekleştirilmedikçe devam edecektir. Başka anlatımla iyiniyetli üçüncü kişilerin, tescil veya ilanı gereken bir hususun tescil edilmemesi veya ilan edilmemesi durumunda sicile kaydedilmemiş hususların mevcut olmadığına ilişkin güvenleri korunacaktır.

Tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan edilmemiş olan hususların üçüncü kişilerce bilindiği veya bilinmesi gerektiği ispat edilirse, üçüncü kişilerin güvenleri korunmaz. Ancak üçüncü kişilerin sadece durumu “*bilmeleri*” değil, “*bilmeleri gerekmesi*” de yeterli olacaktır. Bir diğer ifadeyle bu madde hükmü, artık üçüncü kişilerin gerçek durumu bildiklerini, bu durumdan haberdar olduklarını ispat etmenin yanında, bilmenin gerekmesine de sonuç bağlamaktadır. Örneğin bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesi olan ortak, yapılan yönetim kurulu toplantısına katılmamış olsa bile, bu üyenin alınan karar hakkında bilgi sahibi olması gerektiğinden herhangi bir uyuşmazlık durumunda, toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesinin, alınan karardan haberdar olmadığına dair iddiası yerinde değildir²⁹⁹.

Tescilin dayandığı olgu veya işlemler değişikliğe uğrayabilir, tamamen veya kısmen sona erebilir ya da ortadan kalkabilir. Daha önce bahsedildiği üzere, tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik de tescil olunur. Bu durumlarda, tescil ve ilan işlemleri gerçekleştirilmez ise, sicil kayıtları ve ilan edilen hususlar gerçeği yansıtmayabilir. Ancak bu durumda bile üçüncü kişilerin, kayıtlara

²⁹⁷ Bilge, (Sicil), s. 187-189.

²⁹⁸ Karahan, s. 121.

²⁹⁹ Poroy, Yasaman, s. 213 vd..

güveni devam eder³⁰⁰. Bundan dolayı tescili gerekmesine rağmen, tescil edilmemiş hususlar, kural olarak üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir.

TTK m. 31'e göre tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik tescil olunur. Buradan sadece tescil edilmiş hususlarda meydana gelen değişikliklerin tescil olunması gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak sicilin olumsuz etkisinin uygulanabilmesi için, sicile tescil edilmiş bir hususun varlığı şart değildir. Örnek vermek gerekirse, ticari temsilcinin temsil yetkisi ticaret siciline tescil edilmemiş olsa bile temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilir (TBK m. 550). Buradan hareketle ticari temsilciye temsil yetkisinin verildiği ticaret siciline tescil edilmemiş olsa bile, temsil yetkisinin sona ermesinin tescil edilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Temsil yetkisinin sona ermesinin tescil edilmemesi durumunda temsil yetkisinin sona erdiği, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir.

2. 4. 2. Olumsuz Etkinin Doğması İçin Aranılan Şartlar

Ticaret sicilinin olumsuz etkisinin doğması için bazı şartların bulunması gerekir. Buna göre ilk olarak, sicile tescil ve ilanı mümkün bir husus olmalıdır. İkinci olarak, sicile kaydedilmesi gereken bir durum olmasına rağmen, ticaret siciline herhangi bir tescil ve ilan yapılmamış olmalıdır. Üçüncü olarak, tescil veya ilanın yapılmaması ile kayıt yükümlüsünün yapılmama yönündeki davranışı arasında nedensellik bağının olması gerekir. Dördüncü olarak, ticaret siciline yapılması gereken tescilin açıklayıcı nitelikte olması gerekir. Son olarak, üçüncü kişilerin iyiniyetli olması gerekmektedir. Aşağıda bu şartlar ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

2. 4. 2. 1. Tescil ve İlanı Mümkün bir Hususun Olması

TTK m. 36/4'te "*Tescili zorunlu olduğu halde...*" ifadesi kullanılarak, olumsuz etkinin sadece sicile kaydı zorunlu olan hususlar bakımından söz konusu olabileceği açıkça belirtilmiştir. Tescil konusunu anlatırken açıkladığımız üzere, tescilin zorunlu olduğu durumlar, hem lafzi olarak zorunluluk bildiren hükümleri hem de üçüncü

³⁰⁰ Bilge, (Sicil), s. 189.

kişiler için sonuç doğurmaya başlama anı bakımından yükümlülük getiren hükümleri kapsar.

Olumsuz etkinin, tescili zorunlu olan hususlarda geçerli olacağı ifade edildiği bu madde hükmünden hareketle sicile tescili mümkün olmayan hususlarda sicilin olumsuz etkisinden söz edilemeyeceği söylenebilir. Ancak bununla birlikte sicile tescilin mümkün olduğu her durumda sicilin olumsuz etkisi söz konusu olabilir³⁰¹.

Tescil ve ilanı mümkün hususlara örnek olarak, tasfiyeye memurlarının atanması, görevden alınması kararları ile mahkeme tarafından verilen tasfiyeye ilişkin kararlar verilebilir (TTK m. 282). Ticari temsilcinin temsil yetkisine ilişkin sınırlandırmaların ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi şarttır. Aksi takdirde yapılan bu sınırlandırmalar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz (TBK m. 549).

2. 4. 2. 2. Ticaret Siciline Tescil veya İlanın Yapılmamış Olması

TTK m. 36/4'e göre tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış hususlar, olumsuz etkinin doğması için aranan şartlar olup; bu şartlar gerçekleştiğinde, sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkacak ve iyiniyetli üçüncü kişiler bu durumlarda korunacaktır. Başka anlatımla tescili veya tescil ile birlikte ilanı gerekirken, tescil ve ilanın yapılmaması durumunda iyiniyetli üçüncü kişilerin güveni korunur. Yani sicile tescil ve ilan söz konusu ise tescil ve ilan edilmeyen hususların üçüncü kişiler tarafından bilinmiyor olduğu kabul edilemeyecektir³⁰².

Burada ayrıca şu hususu belirtmekte fayda vardır: TTK m. 36/4, biri tescili zorunlu ancak tescil edilmemiş, diğeri tescili zorunlu olup tescil edilen ancak ilanı zorunlu iken ilan olunmamış olmak üzere iki hususu içerir. Başka anlatımla, kanun koyucu, tescil edilen hususların ilan olunacağını da düzenlemiştir. Buna göre tescil edilen hususların, yasal düzenlemelerde aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan edilmesi gerekir³⁰³. Örneğin, ticari işletmeyi devir sözleşmesi yazılı yapılarak ticaret

³⁰¹ Bilge, (Sicil), s. 191-192; Kınacıoğlu, s. 483.

³⁰² Ayhan, Çağlar, s. 264; Bilge, (Sicil), s. 192.

³⁰³ Farklı görüşler için bkz. Ünal, s. 1402; Bilge, (Sicil), s. 193.

siciline tescil ve ilan edilir (TTK m. 11/3). Buradan hareketle ilanı zorunlu olan hususların tescili de zorunludur. Yine benzer bir şekilde; anonim şirketlerde tasfiyeden dönme konusunda; genel kurulun aldığı bir karar ile tasfiyesi yapılmaya başlanılan bir şirketin dağıtım işlemine başlanılmadan önce yine genel kurul kararıyla ve TTK m. 548’te belirlenen nisaplara uyularak alınan tasfiyeden açıkça dönme kararının iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından şirkete karşı olumsuz etkinin sunduğu talep haklarının önüne geçebilmek için muhakkak tescili ve akabinde ilanı gerekir³⁰⁴. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de yönetim kurulu üyesinin istifasının üçüncü kişiler açısından da sonuç doğurabilmesi için tescil ve ilan olunması gerektiğine hükmetmiştir³⁰⁵. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, yine bir kararında şirket adresi değişikliğinin tescil ve ilan edilmemesi durumunda bu değişikliğin sadece ortaklara karşı hüküm ifade edeceğini, ortaklar dışındaki üçüncü kişileri bağlamayacağına hükmetmiştir³⁰⁶.

Ancak bir görüşe göre, sicile tescil ve ilanı gereken bir husus, sicile tescil edilmesine rağmen zorunlu olduğu halde ilan edilmemesi durumunda, sicil çevresinde bulunan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir³⁰⁷. Başka deyişle, sicile kaydedilen ancak ilan edilmeyen hususların, bildiklerini veya bilmeleri gerektiğini ispata gerek kalmaksızın, sicil çevresi içinde bulunan üçüncü kişiler açısından sicilin olumsuz etkisinden bahsedilemez³⁰⁸. Ancak kanaatimizce sicile tescil yapıp ilanın yapılmadığı hallerde sicilin olumsuz etkisi ortaya çıkacaktır. Başka deyişle sicile tescil ve ilandan herhangi birinin bulunmaması sicilin olumsuz etkisinin ortaya çıkabilmesi için yeterli olacaktır³⁰⁹.

2. 4. 2. 3. Tescilin Açıklayıcı Nitelikte Olması

Ticaret siciline tescilin olumsuz etkisinin oluşmasındaki diğer bir şart, ticaret siciline yapılan tescilin açıklayıcı nitelikte olmasıdır. Daha önce de açıkladığımız

³⁰⁴ Al Kılıç, Tasfiyeden Dönme, s. 236.

³⁰⁵ Y. 11. H. D., K. T. 14.05.2013, E. 2013/9547, K. 2013/9910, naklen Eriş, s. 1334.

³⁰⁶ Y. 12. H. D., K. T. 31.10.2013, E. 2013/24820, K. 2013/33656, naklen Eriş, s. 1333.

³⁰⁷ Ünal, s. 1399.

³⁰⁸ Mehmet Özdamar, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili”, REGESTA, C. II, S. 2, İstanbul 2012, (Sicil), s. 49.

³⁰⁹ Aynı yönde bkz. Bilge, (Sicil), s. 194.

üzere ticaret siciline yapılan tüm kayıtlar kural olarak açıklayıcı (bildirici) niteliktedir. Açıklayıcı etki genel olarak, bir hakkın mevcudiyetini veya bir hakkın değişikliğe uğramış olduğunu veya bir hakkın ortadan kaldırılmış olduğunu bildirir mahiyettedir³¹⁰. Kurucu etki ise, Kanun'da özel olarak düzenlenmek suretiyle ticaret siciline tescil ile bir hakkın doğumuna sebep olmaktadır. Ticaret siciline tescil işlemi gerçekleşmeden önce ilgili işlem ve buna bağlı hak henüz doğmamıştır ve üçüncü kişiler açısından da bir sonuç doğurmaz³¹¹. Hukuki işlemlerde var olan eksikliklerin ticaret siciline yapılan tescil ile düzeltilmesi ve var olan eksikliklerin tamamlanması durumlarında ticaret sicilinin düzeltici etkisi söz konusu olmaktadır. Ayrıca kurucu veya düzeltici etkinin Kanun'da özel olarak düzenlenme şartı arandığı için istisnai nitelik taşıdığını söyleyebiliriz.

Ticaret siciline tescilin kurucu nitelikte olduğu durumlarda tescil yapılmadan önce üçüncü kişilere karşı yöneltilebilecek bir hak yoktur³¹². Diğer bir deyişle kurucu etkiden bahsettiğimiz durumlarda tescilden önce gerçekleşmiş ve hukuken tanınmış bir olgudan bahsedilemeyeceği için üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecek bir durum yoktur³¹³.

Ticaret siciline tescilin olumsuz etkisinden söz edebilmek için, yapılan tescilin açıklayıcı nitelikte olması gerektiğini belirtmiştik. Bunun istisnası, yapılan tescil kurucu nitelikte olsa bile, şayet ilan edilmemişse bu durum yine ticaret siciline tescilin olumsuz etkisinin kapsamına girer. Diğer bir deyişle, hukuken varlık kazanabilmesi ticaret siciline tescil ve ilana bağlı hususların sadece tescil edilmiş olmaları ancak ilan edilmemiş olmaları durumunda üçüncü kişilerin bildikleri veya bilebilecek durumda oldukları iddia edilemez³¹⁴.

Sonuç itibariye ticaret siciline tescilin olumsuz etkisinin kural olarak sadece açıklayıcı nitelikteki kayıtları etkilediği, fakat bir kayıt kurucu nitelikte olsa dahi

³¹⁰ Hüseyin Ülgen, *Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından Uygulama)*, Ankara 1975'den Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 146; Bahtiyar, (Sicil), s. 41; Battal, (Ticari İşletme Hukuku), s. 145.

³¹¹ Ayhan, Çağlar, s. 251; Arslanlı, s. 171; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 69.

³¹² Ayhan, Çağlar, s. 263 vd..

³¹³ Bilge, (Sicil), s. 198; Ayhan, Çağlar, s. 263 vd..

³¹⁴ Karayalçın, (Sicil), s. 18; Ünal, s. 1402.

tescil yapılmış olmasına rağmen ilanı yapılmamışsa yine bu madde kapsamında değerlendirileceği sonucunu çıkarabiliriz.

2. 4. 2. 4. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması

TTK m. 36/4'e göre tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. Buna göre tescil veya tescil ile birlikte ilanı gerekli olup da tescil veya ilan edilmemiş hususlarda üçüncü kişilerin iyiniyeti asıl olup, bu hususların, üçüncü kişiler tarafından bilinmediği kabul edilir³¹⁵. Dolayısıyla kanun koyucu tarafından üçüncü kişilerin iyiniyeti noktasında bir karine oluşturulmuştur³¹⁶. Buradan hareketle tescil veya ilan edilmemiş hususlar üçüncü kişiler tarafından bilirse veya bildikleri ispat edilebilirse, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. Bu durumda kayıt ilgilisi, üçüncü kişilerin iyiniyetli olmadıklarını ispat etmelidir³¹⁷.

6762 sayılı eTTK m. 39/2'de "*...bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla...*" ifadesi yer almaktaydı. Maddeden de anlaşılacağı üzere eTTK'da üçüncü kişilerin iyiniyeti sadece "bilmek" olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bilmediklerini ileri sürdükleri takdirde bildiklerinin ispatı üçüncü kişide değil kayıt ilgililerindeydi³¹⁸. 6102 sayılı TTK m. 36/4'te "*...bildikleri veya bilmeleri gerektiği...*" demek suretiyle sadece bilmenin değil bilmenin gerekliliğinin de öneminden bahsetmiştir. Dolayısıyla kayıt ilgilileri ilgili kayıtları üçüncü kişilerce bilmelerinin gerekliliğini ispat etmek suretiyle üçüncü kişileri koruyan olumsuz etki hükümlerini lehlerine çevirebileceklerdir³¹⁹. Böylece olumsuz etkinin kapsamının eski Kanun'a göre daraldığını söyleyebiliriz.

Kanun koyucu hem bilme durumunu hem de bilme gereğini düzenlemiştir. Ancak "*bilmeleri gerektiği*" ile kanun koyucunun ne kastettiği Kanun metninden anlaşılmasa da şunu söyleyebiliriz ki kanun koyucu "*bilmeleri gerektiği*" ifadesini

³¹⁵ Bilge, (Sicil), s. 199; Karayalçın, (Ticaret Hukuku), s. 311; Ayhan, Çağlar, s. 264.

³¹⁶ Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 108 vd.; Akdağ Güney, (Ticaret Sicili), s. 64.

³¹⁷ Bilge, (Sicil), s. 199.

³¹⁸ Bilgili, Demirkapı, (Ticaret Hukuku), s. 109; Karayalçın, (Sicil), s. 18.

³¹⁹ Pulaşlı, (Şirketler), s. 628.

kullanarak, aslında bilmek zorunda olmayı kabul etmiştir. Başka anlatımla, kanun koyucu “bilebilecek” olma durumundan değil de “bilmek zorunda” olma durumunu ifade etmiştir. Yani kanun koyucu normal “bilme durumu” ile “bilmek zorunda” olma durumunu eş tutmuştur. TMK m. 3/2’de gerekli özenin gösterilmesi halinde bilinebilecek şeylerde iyiniyetin korunmayacağı düzenlenmiştir. Buradan hareketle TTK m. 36/4’te düzenlenen bilmek zorunda olma durumu da, üçüncü kişilerin kendisinden beklenen özeni göstermesi olarak düşünülebilir.

Bilme gerekliliğinin tespitinde her somut olayın özelliğine göre hareket etmek yerinde olacaktır³²⁰. Örneğin azledildiğini bildiği ancak azledilen temsilci aracılığıyla temsil olunan şirket adına sözleşme yapan kişi azlin tescil ve ilan edilmediğini ileri sürerek sözleşmenin geçerliliğini iddia edemez³²¹.

2. 4. 2. 5. Hukuki İşlemin Mevcut Olması

Ticaret sicilinin olumsuz etkisi kural olarak hukuki işlemler ve sebepsiz zenginleşme hallerinde söz konusu olmaktadır³²². Hukuki işlemler dışında haksız fiiller bakımından üçüncü kişiler için sicil kayıtlarına bakarak bir işlem yapmaları düşünülemeyeceği için haksız fiil hallerinde sicilin olumsuz etkisi uygulama alanı bulmaz³²³.

Örnek vermek gerekirse, kollektif şirketlerde bir ortak şirket dâhilinde görevlerini yerine getirirken haksız fiil işlemesi durumunda şirket de doğrudan sorumludur. Kollektif şirketin bünyesindeki bir araç bir kişiye çarparsa haksız fiil nedeniyle kollektif şirket sorumlu olacaktır fakat haksız fiilin gerçekleştiği esnada şirketten ayrılmış olup da bu durumu tescil ve ilan edilmemiş olan ortak bu durumdan sorumlu olmayacaktır³²⁴.

³²⁰ Ulusoy, s. 120.

³²¹ Ulusoy, s. 120.

³²² Bilge, (Sicil), s. 202.

³²³ Bilge, (Sicil), s. 202-203.

³²⁴ Haksız fiillerin ticari işlerle bağlantılı olması durumlarında tescilin olumsuz etkisinden yararlanabileceğine dair bkz. Bilge, (Sicil), s. 203.

3. Üçüncü Kişiler Bakımından Görünüşe Güven İlkesi

6102 sayılı TTK m. 37’de görünüşe güven ilkesi düzenlenmiştir. Buna göre; tescil edilen husus ile ilan edilen husus arasında farklılık bulunması durumunda, üçüncü kişilerin iyiniyetli olmaları halinde, diğer bir deyişle, üçüncü kişilerin tescil edilen durumdan habersiz olmaları halinde, ilan edilen duruma güvenleri korunur.

3. 1. Genel Olarak

TTK m. 37’ye göre; tescil edilen husus ile ilan edilen husus arasında farklılık bulunması durumunda ve üçüncü kişilerin tescil edilen durumdan habersiz olmaları halinde, ilan edilen duruma güvenleri korunur. Fakat tescil edilen durum ile ilan edilen durumun birbirinden farklı olduğunu öğrenen üçüncü kişiler korunmaz³²⁵. Görünüşe güven olarak düzenlenmiş olan bu hüküm asıl anlamda “ilana güven” konusunu düzenlemektedir³²⁶.

TTK m. 37’deki düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, ticaret sicili anlamında korunan sicile yapılan kayıt değil, ilandır. Dolayısıyla görünüşe güven ilkesini ilana güven olarak nitelendirmek daha yerinde olacaktır. İlane dayanarak işlem yapanların hak kazanımları korunur³²⁷. Fakat bu durumda da üçüncü kişilerin iyiniyetli olması gerekmektedir.

Bu noktada konuyu daha iyi açıklayabilmek bakımından “dış görünüşe güven” ve “sicile güven” müessesesini açıklamakta yarar vardır. Dış görünüşe güven, görünüşe güven ve sicile güven kavramları hukuki terminolojide farklı kavramlardır.

Görünüşe güven ilkesi; tescil ve ilanın birbirinden farklı oldukları durumlarda ilana itibar edilmesi gerektiğini ifade eder. Ayrıca daha önce olumlu etkiyi anlatırken “*Sicildeki Tescil ve İlanın Gerçek ile Uyumlu Olması*” başlığında bahsettiğimiz dış

³²⁵ Ayhan, Çağlar, s. 264; Poroy, Yasaman, s. 214. Aynı yönde bkz. Y. 12. H. D., K. T. 26.04.2010, E. 2009/28934, K. 2010/10257, <http://www.hukukturk.com>, E. T. 15.05.2019.

³²⁶ Ayhan, Çağlar, s. 265; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211.

³²⁷ Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211; Arkan, s. 274 vd.; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 202; Ayhan, Çağlar, s. 251-252; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379; Bozer, Göle, s. 342; Kendigelen, s. 72.

görünüşe güven ilkesi ise; dış dünyaya yansıtılan durum ile gerçek durumun birbiriyle çeliştiği durumlarda üçüncü kişilerin yansıtılan duruma duydukları güvenin korunmasıdır³²⁸. Görünüşe güven ve dış görünüşe güven kavramlarının farklı olduklarından bahsetmiştik.

Sicile güven ilkesi ise, ilgili başlıkta daha önce açıkladığımız üzere sağladığı korumanın türüne göre farklı isimlendirilir. Resmi sicillerin doğruluğuna güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişinin korunması konusunda iki farklı çözüm yolu vardır. İlki, üçüncü kişinin güven duyduğu olgular gerçeği yansıtmasa dahi sanki güven duyduğu şartlar gerçekmiş gibi hak kazanımlarının korunduğu olumlu güven korumasıdır (Pozitiver)³²⁹. Olumlu anlamda sicile güven, tapu sicili ve gemi sicilinde olduğu gibi yolsuz bir tescile güvenerek işlem yapan iyiniyetli üçüncü kişilerin yaptıkları bu kazanımların korunacağı anlamını taşır (TMK m. 1023; TTK m. 983). Diğeri ise, ilgili sicilin doğruluğuna güvenerek işlem yapan üçüncü kişinin güvenini, sicilin gerçeği yansıtmadığı durumlarda, iyiniyetli üçüncü kişiye tazminat ödemek suretiyle koruyan olumsuz güven korumasıdır (Negativer). Ticaret siciline yapılan yolsuz tescil, üçüncü kişi iyiniyetli olsa dahi herhangi bir hak kazandırmayacaktır. Üçüncü kişinin hak kazanımı korunmasa bile zararlarının karşılanacağı TTK m. 25/2’de düzenlenmiştir. Ticaret sicilinde genel bir düzenleme mevcut olmaması sebebiyle olumsuz sicile güven korumasının olduğunu söyleyebiliriz³³⁰.

Ticaret sicilinde olumsuz sicile güven ilkesinin geçerli olmasından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlar tazmin edilir. Gerçeğe aykırı yapılan tescilde ya da yapılması gerekli olduğu halde yapılmayan değişiklik ve silinme işlemlerinde kusurları nedeniyle üçüncü kişileri zarara uğratan kişiler zararları tazmin ile yükümlüdürler. Ayrıca mahallin en büyük mülki amiri tarafından iki bin Türk Lirası idari para cezasına çarptırılırlar (TTK m. 38). Hükümden de anlaşılacağı üzere,

³²⁸ Bilge, (Sicil), s. 179; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 377; Battal, (Müşpet Fonksiyon), s. 84; Asuman Yılmaz, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK, m. 37)”, *BATİDER*, Eylül 2014, C. XXX, S. 3, s. 20 vd.; Bozer, Göle, s. 342.

³²⁹ Bilge, (Sicil), s. 224.

³³⁰ Bu konuya ilişkin bkz. Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 377; Rıza Ayhan, “Ticari İş-Ticari İşletme Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet”, *EÜHFD Sempozyum* (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan), C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, s. 45; Kayar, (İşletme Hukuku), s. 200-201.

üçüncü kişilerin hak kazanımları korunmamakla birlikte üçüncü kişilerin zarara uğramasında kusuru bulunanlar bu zararı karşılamakla yükümlüdürler.

Ayrıca TTK m. 37'deki görünüşe güven maddesi ile kanun koyucunun ticaret sicilinde ilan müessesesine çok daha fazla önem verdiğini söylemek mümkündür³³¹. Zira TTK m. 37 açık bir şekilde ticaret sicilinde ilana değer verildiğini belirtmiştir. TTK m. 37'deki şartlar bir arada gerçekleştiği takdirde üçüncü kişilerin hak kazanımları korunacaktır

3. 2. Görünüşe Güven İlkesinin Şartları

Ticaret sicili anlamında sicile güvenin bir yansıması olan görünüşe güvenin oluşabilmesi için bazı şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

3. 2. 1. Ticaret Siciline Tescil ve İlan Yapılması

TTK m. 37'de düzenlemeye göre, görünüşe güven ilkesinin uygulanabilmesi için ilk şart tescil ve ilanın yapılmış olmasıdır. Fakat bir hususa dikkat etmekte yarar vardır. Görünüşe güven ilkesinden yararlanabilmek için ilgili hususun ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi mümkün hususlardan olması elzemdir. Zira sicile tescil ve ilanı mümkün olmayan bir husus hakkında, olumlu etkiyi anlatırken de bahsettiğimiz gibi, sicile güven ilkesinden söz edebilmemiz mümkün değildir³³². Diğer bir deyişle, aksinin olduğu durumlarda yani tescil ve ilanı öngörülmemesine rağmen her nasılsa tescil ve ilan edilmiş bir hususta tescil ve ilan arasında farklılık olduğu zaman ilana itibar edileceğini düzenleyen bu madde hükmü uygulama alanı bulmayacaktır. Ayrıca tescil edilen olgunun tescili mümkün bir husus olması gereklidir. Tescil ve ilana tâbi olmayan bir hususun herhangi bir şekilde tescil ve ilan edilmesi halinde TTK m. 37 uygulanmaz³³³.

Görünüşe güven ilkesinin uygulanabilmesi için ticaret siciline tescil edilen hususun ilan edilmiş olması gerekmektedir. Hangi hususların ilan edileceği TTK m.

³³¹ Arkan, s. 271; Bahtiyar, (Tescil), s. 5; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379.

³³² Ayhan, Çağlar, s. 266; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 212; Gül, s. 81; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379; Bozer, Göle, s. 342; Poroy, Yasaman, s. 214.

³³³ Ayhan, Çağlar, s. 266; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379.

35/3'te düzenlenmiştir. Buna göre aksine bir düzenleme bulunmadıkça tescil edilen tüm hususlar ilan edilir. İlan başlığı altında detaylı bir şekilde anlattığımız üzere, ilan TTSG'de yapılır.

3. 2. 2. Tescil İle İlan Arasında Farklılık Bulunması

Görünüşe güven ilkesinin geçerli olabilmesi için diğer bir şart; tescil edilen husus ile ilan edilen husus arasında farklılık bulunması gerekmektedir. TTK m. 37'ye göre; *“Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde”* demek suretiyle aykırılığın bulunmaması durumunda görünüşe güven ilkesine başvurmanın bir anlamı bulunmamaktadır³³⁴.

Tescil edilen durum ile ilan edilen durum arasında farklılık birçok şekilde ortaya çıkabilir. Bunlardan ilki yapılan tescilin gerçeği doğru bir şekilde ifade etmesine rağmen yapılan ilanın doğruyu yansıtmamasıdır³³⁵. TTK m. 37'de üçüncü kişinin kural olarak ilan edilen bir içeriğin ilan edilmiş şekline güvenmesi, ilandan farklı olan tescil içeriğinin ileri sürülememesi kuralı getirilmiş; tescil edilen hukuki olgu ile ilan edilen içerik farklı olduğu hallerde tescil edilen olgunun üçüncü kişiye karşı ileri sürülemeyeceği, üçüncü kişinin tescil edilen olgu ile bağlı olmaksızın ilana dayanabileceği kabul edilmiştir³³⁶.

Bir diğer tezahür şekli, tescil hiçbir surette yapılmamış olmasına rağmen ilanın yapılmış olması durumudur³³⁷. Tescil kaydı bulunmaksızın bir ilan yapılması tacire isnat edilemeyen bir nedene dayanıyorsa ilana dayanarak muamelede bulunan üçüncü kişinin güveninin korunması mümkün olmamalıdır³³⁸. Tescil ve ilan bir bütün olduğu için tescilin hiç yapılmamış olduğu, fakat her nasılsa sadece ilanın yapılmış olması durumunda görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı bulmayacağı kanaatindeyiz.

³³⁴ Ayhan, Çağlar, s. 265; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379; Bozer, Göle, s. 342; Poroy, Yasaman, s. 214.

³³⁵ Ayhan, Çağlar, s. 266; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211; Arkan, s. 274 vd.; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379.

³³⁶ Ayhan, Çağlar, s. 267.

³³⁷ Ayhan, Çağlar, s. 266; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211; Yanlı, s. 99.

³³⁸ Ayhan, Çağlar, s. 268.

3. 2. 3. Üçüncü Kişinin İyiniyetli Olması

Görünüşe güven ilkesinin geçerli olabilmesi için son şart; üçüncü kişilerin iyiniyetli olmalarıdır. Daha açık bir ifadeyle, ilan edilen hususun aslında gerçeği yansıtmadığı tescil edilen husus ile aralarında farklılık bulunduğu, üçüncü kişilerin bilgisi dâhilinde olmamalıdır. Sicildeki gerçek durumu üçüncü kişi biliyorsa buna rağmen yanlış ilan edilen duruma dayanarak hak iddia ediyorsa kötünietlidir. Fakat bu durumun ispat edilmesi gerekmektedir. TTK m. 37'ye göre “...tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece...” ifadesiyle ispat külfeti üçüncü kişilerin kötünietli olduğunu iddia eden tarafa aittir³³⁹.

³³⁹ Ayhan, Çağlar, s. 268; Bahtiyar, (Ders Notları), s. 211; Nomer Ertan, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya, s. 379; Bozer, Göle, s. 342; Poroy, Yasaman, s. 214; Kendigelen, s. 72.

SONUÇ

“Ticaret Siciline Tescil ve İlanın Üçüncü Kişilere Etkisi” isimli çalışmamızda 6102 sayılı TTK ile öngörülen değişiklikler çerçevesinde ticaret sicili kurumu ve özellikle üçüncü kişilere olan etkisi incelenmeye çalışılmış ve bir takım sonuçlara ulaşılmıştır.

- 15.08.2017 tarihli KHK ile TTK’da ticaret sicili müdürlüklerinin yönetimi ile ilgili değişiklikler yapılmıştır. Ticaret sicili müdürü ve müdür yardımcılarının odanın teklifi üzerine Ticaret Bakanlığı tarafından atanacağı, eğer oda teklif vermezse Bakanlık tarafından re’sen atanacağı hükme bağlanmıştır (TTK m. 25/1). Bu madde değişikliği ile aylarca müdür ve müdür yardımcısız bir şekilde işlem yürütmeye çalışan ticaret sicili müdürlüklerine kolaylık sağlanmıştır. Benzer şekilde, yapılan değişiklikle kendi teşkilatı olmayan ve başka bir odanın nezdinde kurulan ticaret müdürlüklerinde ticaret sicili müdürü, müdür yardımcısı ve görevli personele görevleri dışında başka görevlerin verilemeyeceği düzenlenmiştir (TTK m. 25/3). Böylece ticaret sicil müdürlüğü görevlilerinin birden çok iş yükü altında gerçek işleri olan ticaret sicili ile ilgili işlemleri gerçekleştirmeyi aksatma olasılıklarının önüne geçilmiştir.
- Doktrinde genellikle ticaret sicilinin tanımı, “ticari işletme” kavramı üzerinden yapılmıştır. Ticari hayat, sadece ticari işletmelerle ilgili olmayıp içeriğinde birçok ticari dengeyi barındırır. Fakat aynı zamanda gemi sicili ve tapu sicili gibi birçok özel sicil de hukuk sistemimizde mevcut bulunduğundan ticaret sicilinin sadece ticari işletmeyle ilgili hususların tescilini düzenlemesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz.
- Sicile güven, iyiniyetli üçüncü kişiyi tazminat ödemek suretiyle koruyan olumsuz güven koruması (Negativer) ve üçüncü kişinin güven duyduğu olgular gerçeği yansıtmassa dahi sanki güven duyduğu şartlar gerçekmiş gibi hak kazanımlarının korunduğu olumlu güven koruması (Pozitiver) olarak ikiye ayrılır. Sicile güven ilkesi, ticaret sicili

açısından negatif/olumsuz anlamda yorumlanır. Zira ticaret sicilinde, tapu sicili ve gemi sicilinde olduğu gibi sicil kayıtlarına güvenerek bir hak kazanılamamaktadır.

- Ticaret siciline tescil, bir sicil işlemi olarak, 6102 sayılı TTK’da net bir şekilde tanımlanmamakla birlikte TSY m. 28/2’de bir olgunun sicile geçirilmesi olarak belirtilmektedir. Kanaatimizce, TTK’da tescilin tanımının yapılmamış olmasının sebebi de tescil kavramının geniş yorumlanmak istenmesidir.
- TTK m. 30/3’te ticaret sicilinin yetki çevresi dışında oturanlar bakımından tescil süresi bir ay olarak hükme bağlanmıştır. Oturmak kelimesi, Türk Dil Kurumu tarafından “bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek” anlamları taşımasına rağmen, geçici olarak bir yerde oturulması anlamı ile karışabileceğinden dolayı kelimenin kullanımını doğru bulmuyoruz ([http: sozluk.gov.tr](http://sozluk.gov.tr) E.T. 13.07.2019).
- Ticaret siciline tescilin yapılması konusunda doktrinde tescilin “zorunlu” olması ve “ihtiyari” olması gibi bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Buna göre, “*tescil ve ilanı zorunludur*” veya “*tescil ve ilan edilir*” şeklindeki ifadelerin kullanıldığı hükümler, sicile kaydı “zorunlu” hükümler olup; sadece arzu edilen hukuki sonucun elde edilebilmesi için sicile tescilin gerekli olduğu durumlarda ise, tescilin “ihtiyari” olduğu ifade edilmektedir. Bu ayrım kanaatimizce yerinde bir ayrım değildir. Kanuni düzenleme lafzi olarak ister “tescil edilir” desin, ister “tescili zorunludur” desin, isterse “üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için tescil edilmesi gerekir” desin varılan sonuç aynı olacaktır. Başka bir deyişle, tescilin hem ihtiyari olması hem de zorunlu olması durumunda tescilin yapılmasının ve yapılmamasının hukuki sonuçları aynı olacağı için böyle bir ayrıma gitmenin yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

- MERSİS üzerinden yapılan silinme işlemlerinde, sistemde kaydın hala görülmesine karşın yanında “terkin” ibaresi kullanılmaktadır. Kanaatimizce “terkin” ibaresi TTK ve TSY’de kullanılmayan bir ifade olması dolayısıyla MERSİS’te de kullanılmaması gerekir. Bunun yerine “silinme” ibaresinin kullanılmasının daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.
- TTSG, hem fiziki ortamda hem de elektronik gazete aboneliği verilmesi suretiyle elektronik ortamda çıkarılmaktadır. Fakat fiziki abonelik için 2019 yılı itibariyle 15 bin Türk Lirası, elektronik abonelik için 27 bin Türk Lirası olan ücretlendirme düşünüldüğünde ekonomik anlamda da gazeteyi takip etmek kanaatimizce zordur. Bu zorluk tescil ve ilanın aleniyeti hususuna gölge düşürmektedir.
- MERSİS hakkında usul ve esasların anlatıldığı TSY’nin yürürlüğe girmesinden önce benzer konuları kapsayan TST yürürlükteydi. TST, 26 Nisan 2013 tarihinde “Ticaret Sicili Tüzüğü’nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük” ile yürürlükten kaldırılmıştır. TST yürürlükten kaldırılmasına rağmen yürürlüğe giren TSY’de MERSİS’i kullanmaya başlamayan müdürlüklerde ticaret sicili kayıtlarının halen kullanılmakta olan fiziki defterlerde TST’nin öngördüğü şekilde tutulması ve MERSİS numarası yerine ticaret sicil numarasının tescil ve ilan edilmesi kabul edilmiştir (TSY Geçici Madde 1/1). Normlar hiyerarşisi uyarınca TSY hükmü ile, yürürlükten kaldırılan bir tüzüğün maddelerinin uygulanmaya devam edeceği öngörülemez. Kanaatimizce Ticaret Sicili Tüzüğü’nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük’te bir istisnaya yer verilmek suretiyle henüz MERSİS’e geçmeyen müdürlüklerin bu veri tabanını edinene kadar TST maddelerini uygulayabileceklerinin hükme bağlanması gerekirdi.
- Ticari işletmenin devri sözleşmesi TSY m. 133/3’de “*Ticari işletmenin devri, devir sözleşmesinin tümünün tescili ile hüküm ifade eder.*” şeklinde, TTK m. 11’de ise “*Bu devir sözleşmesi (...) yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.*” şeklinde düzenlenmiştir.

Doktrinde ticari işletme devrinin TSY m. 133/3 hükmünde “*tescil ile hüküm ifade eder*” şeklinde düzenlenmesi sebebiyle kurucu etkiye sahip olduğu savunulmuştur. Kanaatimizce ticari işletmenin devri sözleşmesinin ticaret siciline tescili açıklayıcı etkiye sahiptir; çünkü TTK m. 11 hükmünde “...*ticaret siciline tescil ve ilan edilir*” şeklinde düzenlenmek suretiyle açıklayıcı etki olma özelliği göstermektedir. TSY, bir yönetmeliktir ve kanunlar ile yönetmeliklerin çeliştiği durumlarda kanunlar esas alınır. Dolayısıyla ticari işletmenin devrinin ticaret siciline tescilinin kurucu etki göstermesi amaçlanıyorsa kanun değişikliğine gidilerek TTK m. 11 hükmünün açıkça kurucu etki amacı taşıdığı belirtilmeli ve hüküm yeniden kaleme alınmalıdır.

- Tescilin olumsuz etkisini düzenleyen TTK m. 36/4'te “bilme durumu” ve “bilmeleri gerektiği durumu” bir arada düzenlenerek hükmün alanı genişletilmiştir. 6762 sayılı eTTK'da tescil veya ilan edilmemiş hususların, sadece bunu “bildikleri” ispat edilen kişilere karşı ileri sürülebileceği ifade edilirken, 6102 sayılı TTK'da ise, tescil veya ilan edilmemiş hususların “bildikleri veya bilmeleri gerektiği” ispat edilen kişilere karşı ileri sürülebileceği ifade edilmiştir. Bu değişiklik kanaatimizce yerindedir; zira bir hususun taraflarca bilindiği ya da bilinmediği kolayca ileri sürülebilir ve bilinip bilinmediğinin ispatı zordur fakat “bilinmesi gerektiği” durumu daha nesnel olduğu için ispatı mümkündür.
- Olumsuz etki bakımından, sadece tescil edilmiş olup ilan edilmemiş olmanın ya da sadece ilan edilmiş olup tescil edilmemiş olmanın sicilin olumsuz etkisini bertaraf edip etmeyeceği konusunda ihtilaf bulunmaktadır. Kanaatimizce sadece tescil veya sadece ilan, sicilin olumsuz etkisini gideremez. Kanun metninde çoğu zaman, istisna düzenlemeler hariç, bir hususun tescil ile birlikte ilan edileceği düzenlenmiştir.
- 6762 sayılı eTTK'da, ticaret sicili kayıtlarının tutulması asliye ticaret mahkemeleri tarafından gerçekleştirilmekteydi. 1995 yılında 559 sayılı

KHK ile birlikte yapılan değişiklik ile eTTK m. 26/1 uyarınca ticaret sicil memurluğu kurulması öngörölmek suretiyle değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklik doktrinde bazı yazarlar tarafından tarafsızlığın sağlanamayacak olması sebebiyle eleştirilmiştir. Ticaret ve sanayi odaları, ticaret erbabı olmaları sebebiyle, mahkemeler gibi tam bağımsız ve tarafsız olamayacaklarından, üçüncü kişileri hak kayıplarına uğratabileceklerinden endişe edilmiştir. Kanaatimizce bu endişeler yersizdir, mahkemelerin iş yoğunluğu ve ticaret sicilinin önemi düşünöldüğünde ticaret sicili kayıtlarının tutulması görevinin ticaret mahkemelerinden alınması ve sadece ticaret sicili kayıtlarının tutulması ile ilgilenen görevlilerce tutulması daha doğrudur.

- Ticaret siciline tescil ve ilanın etkilerinin meydana geldiği an bakımından farklı görüşler vardır. Bir görüş, ticaret siciline tescilin herkes için aynı anda hüküm ifade ettiğini savunurken; bir diğer görüş ise, kayıt ilgilileri için tescilin etkilerinin meydana gelmesi ve üçüncü kişiler için tescilin etkisinin meydana gelmesi bakımından bir ayrıma gitmektedir. Kanaatimizce kanun metninde yani TTK m. 36’da açıkça “üçüncü kişiler” ifadesi kullanıldığından, ilgililer ve üçüncü kişiler kavramlarının farklı kavramlar olduğu sonucuna varılmalıdır. Bu nedenle üçüncü kişiler için ve ilgililer için tescilin etkilerinin meydana geldiği an bakımından bir ayırım olduğu söylenebilir.
- Görünüşe güveni düzenleyen TTK m. 37’nin uygulanabilmesi için tescil ve ilan arasında farklılık olması gerekmektedir. Tescilin yapılmamış olduğu fakat mümkün olmamasına rağmen her nasılsa sadece ilanın yapılmış olması durumunda görünüşe güven ilkesinin uygulama alanı bulmayacağı kanaatindeyiz.
- Son olarak çalışmamızın temelini oluşturan ve TTK m. 36’da “*Tescil ve İlanın Üçüncü Kişilere Etkisi*” başlığı taşıyan düzenlemede 3. ve 4. fıkralar olumlu etki ve olumsuz etki ismiyle doktrinde ve çalışmamızda anlatılmaktadır. Fakat düzenlemenin başlığı ve fıkraların doktrindeki isimlendirilmesi arasında çelişki olduğu kanaatindeyiz. Şöyle ki, TTK

m. 36/3 “*olumlu etki*”yi düzenlemektedir. Başlıkta üçüncü kişilere etki düzenleneceği anlaşıldığına göre 3. fıkrada üçüncü kişiler açısından olumlu bir düzenleme olacağı sonucuna varmamız gerekirken düzenlemenin esasında “*Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez.*” demek suretiyle aslında üçüncü kişiler için olumsuz bir düzenleme, tacir ve ilgililer açısından olumlu bir düzenleme içermektedir. Aynı eleştiriyi 4. fıkrada düzenlenen olumsuz etki bakımından da söylemek mümkündür. Söz konusu 4. fıkrada “*Tescilli zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.*” hükmü ile aslında aslında üçüncü kişiler için olumlu olan bir husus olmasına rağmen, düzenleme, “*olumsuz etki*” olarak adlandırılmaktadır. Kanaatimizce isimlendirme yanlış yapılmaktadır, üçüncü kişiler bakımından olumsuz bir durumu düzenleyen TTK m. 36/3 hükmü “*olumlu etki*” olarak değil “*olumsuz etki*” şeklinde; üçüncü kişiler bakımından olumlu bir durumu düzenleyen TTK m. 36/4 hükmü ise “*olumsuz etki*” başlığı ile değil “*olumlu etki*” biçiminde isimlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- AKDAĞ GÜNEY, Necla, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014. (Kuruluş).
- AKDAĞ GÜNEY, Necla, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri”, *REGESTA*, S. 1, Kazancı Kitap, İstanbul 2011, s. 39-58. (Tescil).
- AKDAĞ GÜNEY, Necla, *Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili*, İTO Yayınları, İstanbul 2011. (Ticaret Sicili).
- AKDAĞ GÜNEY, Necla, GÜMÜŞ, Mustafa Alper. “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Taşınmazların Anonim Şirkete Sermaye Olarak Getirilmesi ve Tescilsiz İktisabı”, *REGESTA*, C. 3, S. 1, 2013, s. 33-55.
- AKYILMAZ, Bahtiyar, SEZGİNER, Murat, KAYA, Cemil, *Türk İdare Hukuku*, Savaş Yayınevi, 9. Baskı, Ankara 2018.
- AL KILIÇ, Şengül, *Anonim Şirketlerde Tasfiyeden Dönme*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017. (Tasfiyeden Dönme).
- AL KILIÇ, Şengül, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi*, Beta Yayınevi, İstanbul 2009. (Birleşme).
- ALTAŞ, Soner, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Ticaret Sicili Müdürlüğü Personelinin Hukukî ve Cezai Sorumluluklarının Değerlendirilmesi”, *REGESTA*, C. 2, S. 2, y. 2012, İstanbul 2012, s. 81-90.
- ARICI, M. Fatih, *Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi ile Devri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- ARKAN, Sabih, *Ticari İşletme Hukuku*, 24. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018.
- ARSLANLI, Halil, *Kara Ticaret Hukuku Dersleri Umumi Hükümler*, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1959.

- ASLAN, İ. Yılmaz, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa Şubat 2014.
- ATAY, Ender Ethem, *İdare Hukuku*, 3. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara 2012.
- AYDIN, Sema, KAPLAN, Hasan Ali, ŞEN KALYON, Arzu, “Ticari İşletme Devri ve Devrin Hukuki Sonuçları”, *GÜHFD*, C. XVII, S. 1-2, y. 2013, s. 229-260.
- AYHAN, Rıza, ÇAĞLAR, Hayrettin, Özdamar, Mehmet, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- AYHAN, Rıza, ÇAĞLAR, Hayrettin, *Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar*, 11. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- AYHAN, Rıza, “Ticari İş-Ticari İşletme Tacir-Ticaret Sicili-Ticaret Unvanı-Haksız Rekabet”, *EÜHFD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan)*, C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, s. 31-53.
- BAHTİYAR, Mehmet, “6102 Sayılı TTK’da Ticaret Siciline Tescil Yanında İlanı da Gereken Hususlar Sorunu (m.35/3)”, *REGESTA*, C. 3, S. 2, y. 2013, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 3-14. (Tescil).
- BAHTİYAR, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku-Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler-Soru Örnekleri*, Yeni TTK’ya Göre Yazılmış Güncellenmiş 13. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2019. (Ortaklıklar).
- BAHTİYAR, Mehmet, *Ticari İşletme Hukuku Ders Notları Soru Örnekleri*, Yeni TTK’ya Uyarlanmış 19. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2018. (Ders Notları).
- BAHTİYAR, Mehmet, “Ticaret Sicili”, *Makaleler II*, Beta Yayınevi, İstanbul 2008. (Sicil).
- BAHTİYAR, Mehmet, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Makaleler II*, Beta Yayınevi, İstanbul 2008, s. 37-43. (Tasarı).
- BAKTIR, Selma, *Ticari İşletme Hukuku*, Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları, İzmir 2000.

- BATTAL, Ahmet, “Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonunun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi”, *BATİDER*, C. XIX, S. 1, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 1997, s. 81-101. (Müspet Fonksiyon).
- BATTAL, Ahmet, *Ticari İşletme Hukuku (Ticaret Hukukunun Temel Kavramları)*, Gazi Kitabevi, Ankara 2007. (Ticari İşletme Hukuku).
- BAŞPINAR, Veysel, “Elektronik Tapu Sicili Düzenlenirken, Tapu Sicilinin Aleniyeti ve Diğer Alanlarla İlgili Alınması Gereken Tedbirler”, *AÜHFD*, C. 57, S. 3, y. 2008, Ankara 2008, s. 97-132.
- BERZEK, Ayşe Nur, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2013.
- BİLGE, Mehmet Emin, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, *EÜHFD*, C. III, S. 1, y. 1999, Erzincan 1999, s. 263-273. (İlan).
- BİLGE, Mehmet Emin, “Tacir Sifatının Sona Ermesi”, *Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, İstanbul 2002, s. 175-196. (Tacir Sıfatı).
- BİLGE, Mehmet Emin, *Ticaret Sicili*, Beta, İstanbul 1999. (Sicil).
- BİLGE, Mehmet Emin, “Ticaret Sicil İşlemlerinde “İlgililer” Kavramı”, *Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan*, Beta, İstanbul 2003, s. 363-376. (İlgililer).
- BİLGE, Mehmet Emin, “Ticaret Sicili İşlemlerinin Geçici Olarak Yapılması”, *Yaklaşım*, y. 13, S. 149, Mayıs 2005, s. 229-233. (Geçici).
- BİLGE, Mehmet Emin, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili Sisteminde Öngördüğü Değişiklikler”, *Yaklaşım*, y. 13, S. 148, Nisan 2005, s. 240-243. (Tasarı).
- BİLGİLİ, Fatih, DEMİRKAPI, Ertan, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 3. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2014. (Şirketler).

- BİLGİLİ, Fatih, DEMİRKAPI, Ertan, *Ticaret Hukuku Bilgisi (Ticari İşletme-Şirketler Kıymetli Evrak)*, 5. Bası, Dora Yayıncılık, Bursa 2013. (Ticaret Hukuku).
- BİLGİŞİN, Şevket Memedali, *Ticaret Hukuku Prensipleri-Birinci Cilt-Ticaret ve Tüccar*, Üçüncü Bası, Duygu Matbaası, İstanbul 1950.
- BOZER, Ali, GÖLE, Celal, *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2018.
- BÜYÜKYAKA, Cüneyt, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Şirketlerin Bölünme ve Birleşme İşlemlerinin Hukuki Prosedürü”, *REGESTA*, S. 1, y. 2011, İstanbul 2011, s. 79-138.
- ÇAĞLAR, Hayrettin, ÖZDAMAR, Mehmet, “Ticaret Unvanının Korunması”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 2, y. 2006, Konya 2006, s. 119-150.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri*, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- ÇEKER, Mustafa, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Hukuku Ticari İşletme Hukuku Şirketler Hukuku Kıymetli Evrak Hukuku*, 6. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2013. (Kıymetli Evrak).
- ÇEKER, Mustafa, “Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları”, *EÜHFD Sempozyum (Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan)*, C. XVI, S. 3-4, y. 2012 Erzincan 2012, s. 99-120. (Ticaret Şirketleri).
- ÇELİK, Aytekin, *Ticaret Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara Şubat 2013.
- ÇETİNER, Selma, BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, CENGİZ, Ali, *Ticaret Hukuku Ticari İşletme Hukuku Şirketler Hukuku Kıymetli Evrak Hukuku*, Detay Yayıncılık, Ankara 2014.

- DELİDUMAN, Seyithan, ACAR, Serdar, “Elektronik Ortamdaki Ticaret Sicili İşlemleri ve MERSİS”, *REGESTA*, C. II, S. 2, y. 2012, İstanbul 2012, s. 35-46.
- DEMİREL, Duygu, *Ticaret Sicili*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016.
- DEVELİ, Bilge, *Ticaret Siciline Tescilin Hukuki Sonuçları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.
- DİNÇ, Serhan, *Ticaret Hukuku Bilgisi Ticari İşletme Şirketler Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2017.
- DOĞANAY, İsmail, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, I. Cilt-Madde 1-419, 4. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul Haziran 2004.
- DOMANIÇ, Hayri, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*, 4. Baskı, Temel Yayın, İstanbul 1988. (Genel Esasları).
- DOMANIÇ, Hayri, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C.I, Temel Yayınları, İstanbul 1988. (Şerh).
- DOMANIÇ, Hayri, ULUSOY, Erol, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları TTK Tasarısı ve Gerekçeleri ile Birlikte*, 5. Bası, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007.
- EDGÜ, Ekrem, *Ticaret Hukuku Umumi Hükümler*, C. I, Sevinç Matbaası, Ankara 1964.
- EMİNOĞLU, Cafer, “Ticaret Siciline Tescilde Şirket Sözleşmesine ve Emredici Hükümlere Uygunluk İncelemesi”, *Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Nisan 2015, s. 55-94.
- ERİŞ, Gönen, *Gerekçeli Açıklamalı İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yeni TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, C. 1, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- EREM, Turgut S., *Ticaret Hukuku Prensipleri Ticari İşletme*, Cilt I, Hilal Matbaacılık, İstanbul 1971.

- ERTAŞ Şeref, *Eşya Hukuku*, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 13. Baskı, İzmir 2017.
- ERTEN, M. Ali, “İyiniyetin Korunmadığı Hukuki Durumlar”, *Prof. Dr. H. C. Oğuzoğlu’na Armağan*, Ankara 1972, s. 179-212. (İyiniyet).
- GÖZLER, Kemal, KAPLAN, Güresel, *İdare Hukuku Dersleri*, 20. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2018.
- GÜNDAY, Metin, *İdare Hukuku*, İmaj Yayınevi, Ankara 2011.
- GÜRBÜZ USLUEL, Aslı E., “Ticari İşletmelerin Devri, Yapısal Değişiklik ve Ticaret Şirketlerine Ayni Sermaye Getirilmesi İşlemlerinde, Ticaret Sicili Müdürünün Bildirim Yükümlülüğü ve Hukuki Sonuçları”, *İÜHFİM*, C. LXXI, S. 2, y. 2013, İstanbul 2013, s. 145-164.
- HAZNEDAR, İbrahim Murat, “Ticari İşletme Rehni”, *REGESTA*, S. 1, İstanbul 2011, s. 149-159. (Rehin).
- HAZNEDAR, İbrahim Murat, *Ticari İşletme Rehni ve Paraya Çevrilmesi*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2008. (Paraya Çevrilme).
- HİRŞ, Ernest, *Ticaret Hukuku Dersleri*, 3. Bası, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1948.
- İNAL, H. Tamer, *Ticari İşletme Hukuku*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- İMREGÜN, Oğuz, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri*, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989. (Genel İlkeler).
- İMREGÜN, Oğuz, *Kara Ticaret Hukuku Dersleri (Genel Hükümler-Ortaklıklar-Kıymetli Evrak)*, 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005. (Dersler).
- KAPLAN, Ahmet Emre, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Ticaret Sicili ile İlgili Yenilikler ve Değişiklikler”, *İzmir Barosu Dergisi*, S. 2, y. 80, İzmir 2015.
- KARAEĞE, Özge, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Unvanının Özel Olarak Korunması (Özellikle Yeni TTK m. 52; Eski TTK m. 54)”, *Erciyes*

- Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 6, S. 1-2, Seçkin Yayıncılık, Kayseri 2011, s. 1-32.
- KARAHAN, Sami, KEŞLİ, Ahmet, *Şirketler Hukuku*, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012.
- KARAHAN, Sami, SARAÇ, Tahir, *Şirketler Hukuku*, Mimoza Yayınları, İstanbul 2012.
- KARAHAN, Sami, *Ticari İşletme Hukuku*, 25. Baskı, Konya 2013.
- KARAYALÇIN, Yaşar, *Ticaret Hukuku I Giriş-Ticari İşletme*, 3. Baskı, Ankara 1968. (Ticaret Hukuku).
- KARAYALÇIN, Yaşar, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, *BATİDER*, C. VIII, S. 2, Ankara 1975, s. 1-29. (Sicil).
- KAYA, Mustafa İ., “Ticaret Sicilinin Elektronik Ortamda Tutulması”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1, İstanbul 2008, s. 67-99.
- KAYAR, İsmail, “Adi Şirketin Ticaret Unvanı ve Ticaret Siciline Tescili”, *Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, C. 1, İstanbul 2002, s. 479-494. (Adi Şirket).
- KAYAR, İsmail, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Hukuku*, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2013. (Ticaret Hukuku).
- KAYAR, İsmail, *Ticari İşletme Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013. (İşletme Hukuku).
- KAYAR, İsmail, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Ticaret Sicili, Ticari Defterler ve Cari Hesap Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. II, S. I, İstanbul 2005, s. 353-381. (Tasarı).
- KAYIHAN, Şaban, *Ticari İşletme Rehni*, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1996. (Rehin).

- KAYIHAN, Şaban, “Ticaret Sicil Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı”, *EÜHFD*, C. XI, S. 3-4, y. 2007, Erzincan 2007, s. 357-382. (Memur).
- KAYIHAN, Şaban, YASAN, Mustafa, *6335 sayılı Kanun ile Güncellenmiş Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Ticari İşletme Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 2013.
- KENDİGELEN, Abuzer, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş İkinci Baskıdan Üçüncü Tıpkı Baskı, İstanbul 2016.
- KINACIOĞLU, Naci, “Ticaret Sicili”, *Adalet Dergisi*, y. 52, Ankara 1961, s. 471-485.
- KIRCA, İsmail, *Ticari Mümessillik*, Yetkin Yayınları, Ankara 1996.
- KUBİLAY, Huriye, GÖKSOY, Yaşar Can, AYAN, Özge, YILDIRIM, Ali Haydar, *Türk Ticaret Kanunu (Ticari İşletme Md. 1-135) İçtihatlar ve İsviçre Federal Mahkemesi Kararları*, C. 1, Beta, 2004.
- MİMAROĞLU, Sait Kemal, *Ticaret Hukuku İşletme Hukuku*, C. I, 2. Baskı, Ankara 1970.
- MOROĞLU, Erdoğan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler) Değerlendirme ve Öneriler*, 8. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- MOROĞLU, Erdoğan, KENDİGELEN, Abuzer, *İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Tümü İle Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2010.
- MUTLUER, Kamil, ŞANS UÇARYILMAZ, Talya, *İşletme Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2014.
- NARBAY, Şafak, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, *EÜHFD*, C. XVI, S. 3-4, y. 2012, Erzincan 2012, s. 201-251. (Pay Senetleri).
- NARBAY, Şafak, “Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne Sunulan Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısı İle İlk Tasarının “Kıymetli Evrak Kitabı” Açısından

- Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 1, S. 1, y. 2006, Kayseri 2006, s. 243-263. (Tasarı).
- OĞUZMAN, M. Kemal, SELİÇİ Özer, OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, *Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Notları*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2018.
- OKUTAN, Gül, “Ticaret Sicili”, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1997, s. 8-18.
- ÖZDAMAR, Mehmet, “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili”, *REGESTA*, C. II, S. 2, İstanbul 2012, s. 47-60. (Sicil).
- ÖZDAMAR, Mehmet, “Ticaret Sicil Memurunun Tek Başına Yaptığı İşlemlerden Dolayı Başvurulması Gereken Yargı Yolu”, *BATİDER*, C. XXIII, S. 4, 2006, s. 287-298. (Yargı Yolu).
- ÖZKAN, Hasan, “Yeni Türk Ticaret Yasasına Göre Ticaret Sicil Müdürlüğü ve İşlemleri”, *REGESTA*, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 57-81.
- ÖZKORKUT, Korkut, “Ticaret Sicilinin Hukuka Aykırı Tutulmasından Doğan Zararlardan Devletin Sorumluluğu”, Ali Bozer’e Armağan, *BATİDER*, Ankara 1998, s. 19-36.
- ÖZSUNGUR, Fahri, *Ticaret Sicili İşlemleri El Kitabı*, Karahan Kitabevi, Ankara 2013. (Sicil İşlemleri).
- ÖZSUNGUR, Fahri, “Ticaret Siciline Tescilin Evreleri ve Türleri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 16, S. 1, İzmir 2014, s. 269-293. (Tescilin Evreleri).
- ÖZSUNGUR, Fahri, “Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 2, Konya 2014, s. 131-155. (İlan).
- ÖZSUNGUR, Fahri, *Ticaret Sicili Uygulamaları ve Pratik Çözümleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014. (Uygulamalar).

- PEKDİNÇER, Tamer, “Ticaret Sicili Açısından Merkez-Şube-Satış Mağazası Kavramları”, *Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan*, İstanbul 2003, s. 471-479.
- PEKMEZ, Cüneyt, *Tapu Sicilinin Tutulmasından Devletin Sorumluluğu*, İstanbul 2013.
- POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal, ÇAMOĞLU, Ersin, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, Güncelleştirilmiş 9. Basıdan 10. Tıpkı Basım, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2005. (Kooperatif).
- POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal, ÇAMOĞLU, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019. (Ortaklıklar).
- POROY, Reha, YASAMAN, Hamdi, *Ticari İşletme Hukuku*, 17. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018. (Ticari İşletme).
- POYRAZ, Ercan, *Ticaret Hukuku Şemalı Anlatım*, 5. Baskı, Seçkin, Ankara 2016.
- PULAŞLI, Hasan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Göre Şirketler Hukuku Şerhi*, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2011. (Şirketler).
- PULAŞLI, Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 5. Baskı, Adalet, Ankara 2017. (Genel Esaslar).
- PULAŞLI, Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Birleşmenin Temel Nitelikleri”, *Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan*, II. Cilt, İstanbul 2009, s. 1329-1350. (Tasarı).
- PULAŞLI, Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı”, *BATİDER*, C. XXIII, S. 4, Türkiye İş Bankası Vakfı, Ankara 2006, s. s. 35-90. (Artırım).
- SAKA, Zafer, *Ticaret Hukuku-Ticari İşletme*, Beta Yayınevi, İstanbul 1998.
- ŞENER, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019. (Ortaklıklar).

- ŞENER, Oruç Hami, *Ticari İşletme Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016. (Ticari İşletme).
- TEKİNALP, Ünal, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013. (Sermaye Ortaklıkları).
- TEKİNALP, Ünal, *Tek Kişilik Ortaklık Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011. (Anonim Ortaklık).
- TEKİNALP, Ünal, “Türk Ticaret Hukukunu Ticari İşletme Bağlamında Yeniden Düşünmek”, *BATİDER*, C. XXIV, S. 3, y. 2008, s. 5-16. (Ticari İşletme).
- TEOMAN, Ömer, “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları III (Anonim Ortaklıkta Özel Denetçinin Ticaret Siciline Tescilinin Zorunlu ve Olanaklı Olup Olmadığı”, *Yasa Hukuk Dergisi*, C. XV, S. 171, Mart 1996/2, s. 213-216.
- TESAL, Reşat, *Ticaret Hukuku*, İstanbul 1984.
- TAN, Turgut, *İdare Hukuku*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.
- TOKSAL, Baki, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, Ankara 1986.
- TOROSLU, M. Vefa, *Ticari Defterler ve Belgeler*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- TOPÇUOĞLU, Metin, ÇON, Ömer, “Ticari İşletme Rehninde Rehin Alacaklısının Korunması”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 93, Ankara 2011, s. 174-214.
- TOPÇUOĞLU, Metin, “Yeni TTK’nın ve Yeni TBK’nın Ticari İşletmenin ve Kiracılık Hakkının Devrine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Mayıs 2013, C. 8, S. 81, s. 14-27.
- TUNA, Ergun, *Ticaret Hukuku - C: I (Ticari İşletme)*, Marmara Üniversitesi Sayâr Eğitim Vakfı, İstanbul 1989.
- TUNÇER, Polat, *Ticaret Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- TURAN, Nurcan, BUKET BİLGEL, Sabiha, ÖZCAN, Nur, “Avrupa ve Dünyada Ticaret Sicilleri Arasında İşbirliği Çalışmaları”, *REGESTA*, C. II, S. 2, İstanbul 2012, s. 81-89.

- TURAN, Nurcan, BUKET BİLGEL, Sabiha, “Ticaret Sicili Uygulamaları Açısından Tasfiye Halindeki veya Sermaye Kaybı Olan Şirketin Birleşme İşlemine Katılımı”, *REGESTA*, C. 2, S. 1, Kitap Matbaacılık, İstanbul 2012, s. 91-103.
- UÇAR, Salter, *Hukukumuzda Ticaret Sicili Tacir ve Esnaf Kavramı*, Alfa Basım Yayım, İstanbul 1993.
- ULUSOY, Erol, “Ticaret Siciline Tescilin Olumsuz Etkisine Veda Elektronik Ticaret Sicili-Ticaret Sicili Bilgi Bankası- İnternet Sayfası”, *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, C. I, İstanbul 2007, s. 89-123.
- ÜNAL, Akın, “Üçüncü Kişilere Etkileri Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları (Türk Ticaret Kanunu ve Kanun Tasarısına Göre Bir Değerlendirme)”, *Legal Hukuk Dergisi*, y. 4, S. 41, İstanbul 2006, s. 1395-1411.
- ÜLGEN, Hüseyin, HELVACI, Mehmet, KENDİGELEN, Abuzer, KAYA, Arslan, NOMER ERTAN, Füsün, *Ticari İşletme Hukuku*, Beşinci Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- YAKUPPUR, Sendi, *Tapu Kütüğüne Güven İlkesi*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016.
- YANLI, Veliye, AKIN, Murat Yusuf, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Dünya Değişiyor Ya Siz*, 1. Baskı, İstanbul 2011.
- YANLI, Veliye, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler, Sempozyum 25-26 Kasım 2011, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 89-99.
- YASAMAN, Hamdi, “Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yeni Düzenlemeler”, *REGESTA*, S. 1, İstanbul 2011, s. 7-12.
- YERÇİ, Cahit, “Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Ticaret Sicili”, *Vergi Sorunları Dergisi*, S. 280, Ocak 2012, s. 7-32.
- YILDIRIM, Ramazan, *İdare Hukuk Dersleri I*, Konya 2009.

YILMAZ, Asuman, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticaret Sicilinde Hukuki Görünüşe Güven (TTK, m. 37)”, *BATİDER*, C. XXX, S. 3, Eylül 2014, s. 65-91.

YONGALIK, Aynur, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na (m. 124-133) Türk Ticaret Kanunu (m.136-145) ile Karşılaştırmalı Bakış ve Değerlendirme”, *BATİDER*, C. XXVI, S. 1, y. 2010, s. 82-91.

